

Nao -së 'ö -gban Yesu Klisi -bha 'ö

Makö

-ya pö

Zan Mezume -dhea "dhiü bho -wu 'ö Makö -ya pö

(Matiö 3,1-12; Dhukö 3,1-18; Zan 1,19-28)

1 ¹Nao -së 'ö go Atanna "piü 'ö -gban -a Gbö Yesu Klisi -wɔn -bha bha-zü bho -kɔ =nɛ. ²Atanna -wudhiüloome Ezai -nɛ- -bɛn zɛ ö -gɔ 'sëédhɛ 'gü yi 'bha 'ka 'ö- pö:

«Atanna -ya pö (ö Gbö Yesu Klisi -nu "kpung =taa -wɔn 'gü) 'ö- pö:

-Bhö i "yan 'to,

a -dho mɛ bɔ i "dhiü kö -yö zian bho i -dhɛ.»

³-Dhea "dhiü bho -wu 'ö 'go sié "tung -ta bha- -gen =nɛ bha -ya -pö:

-Ka kwa Dème -bha zian -ba kö 'ka- du bho- 'gü

kö 'ka- -tadhɛ -pɛ kɛ kö -yö wɔ drɛngdrɛngdhö!»

⁴Mɛ 'wo- -dhɛ Zan 'ö gun mɛ -go 'wɔn yaa 'gü -zu bho sié bha, -yö -wli -kɔ bha =nɛ- 'gü "tung -ta, 'yö zun -dhea "dhiü bho -sü bha 'ö- pö: «-Ka kaa-tosea sléé- 'gü kö 'ka bɔ Atanna 'ka kö -wo ka "zu, kö -yö kaa- 'wɔn yaa -nu -mawɔn 'to!» ⁵-A -kɛ "dhü -sü bha- 'gü, Zude -sɛgüme -nu "pɛpɛ, 'ö dho 'ö -da 'ka Zedhizadhémö -mɛ -nu -bha, -wo -gun nu sié- "piü, 'ö 'wo -wɔ wo kɛwɔn yaa -nu -bha mɛ =gban "yan "dhiü, 'yö- -nu -zu "yi 'wo- -dhɛ Zuuden bha- -bhaa.

⁶Zan bha- -dasɔ -gun -yɔwɔnmɛa kaa- wo- "bhɛɛ -wɔ =nɛ- 'ka 'yö kwipɛn -kɛ bhiéga 'ka 'ö- dɔ ö -gɔ sɔ -ta, 'yö -kpaá -yö gun- -bhöpɛ 'ka waa- "zɔwɔn 'dhö. (-A -gen -mü =dhɛ Atanna -wudhiüloome -nu 'wo gun -tosea kɛ sié "tung -ta "tüng bha- 'gü -a -nu sɔ -da -kɔ waa- -nu -bhöpɛ =nɛ gun bha).

⁷Yö 'ö bha =nɛ gun- pö sié 'mɛ 'wo nu bha- -nu -dhɛ 'ö- pö: «Mɛ do 'bha

-yö nu sië, -yö -dho nu n zian- -ta, yö -zë 'gü -yö "gbu- 'ö -ziö n -ta, "kæ -a -gen 'gü -sabha -zian fië- -dhö n 'ka. ⁸Ma -zë a ka -zu 'yi -në- 'ka, "kæ yö -zë -yö -dho ka pa 'Nii- "slüöslü 'ö go Atanna "piü -në- 'ka.

**Yesu -bɔ Atanna 'ka -zu bho -sü waa- Sɔtraan -bha -a 'gü dan -sü
-dhiang 'ö Makö -ya zë**

(Matiö 3,13-4,11; Dhukö 3,21-22; Dhukö 4,1-13)

⁹=Dhe 'ö =ya kè 'dhü, yi do 'bha bha- 'ka 'yö Yesu -yö =wlü Nazadhetö -pö 'ö Gadhidhe -se 'gü bha- 'gü, 'yö dho Zan 'piü, 'yö- -zu Zuuden -bhaa. ¹⁰=Dhe 'ö =ya ö bo -a "zu -sü 'ka, 'ö Yesu 'dhö 'go sië "yi =bhaa, 'ö dho -dhe -ga kö dhang- "dhi =ya "pu, kö 'Nii- 'ö go Atanna "piü -yö lɔɔ- sië- -ta =dhe -tong 'dhö. ¹¹'Yö- 'tu 'dhö -da Atanna -wu 'gü kö -yö 'wü sië dhang- 'gü 'ö-pö: «Bhi =në 'i n Gbö 'ka, i -dho 'ö n -kë "sinma "yɔɔ 'yaa 'dhö.»

¹²=Dhe 'ö =ya bo -kë 'dhü -sü 'ka, 'yö 'Nii- 'ö go Atanna "piü 'ö -da 'gü bha 'ö -yö -dhe 'dhiü 'yö dho- 'ka "tung -ta (-dhe 'bha bha- 'gü). ¹³'Dho 'ö Yesu -ya wo bha, -yö -dhekpɔyi -kaɔng -yiisiö =në- -kë mü kö "yina -nu -bha -gblüdë 'wo- Sɔtraan -kë bha, -ya 'gü dan sië. Waa- "bü -wü -nu =në 'wo gun -tosea kè sië wo "kwëë kö Atanna -bha "kië -nu -wa 'dhiü -ziö wo sië.

Yesu -bha "yibhakëme -yiisiö -dhe -kɔ -dhiang'ö Makö -ya zë

(Matiö 4,12-22; Dhukö 4,14-15; Dhukö 5,1-11)

¹⁴=Dhe 'ö =wa Zan 'kun =waa- -da -kaso 'gü, 'yö Yesu -yö =wlü, 'yö dho Atanna -bha naɔ -së bha- dɔ -dhe 'gü Gadhidhe -se 'gü. ¹⁵'Yö- pö 'me 'wo mü -a -nu -dhe 'ö- pö: «"Tüng 'ö Atanna -ya -ya kö "plüün 'ö- bho me "bhu- -nu -dhe bha 'ö- 'gü -wɔn kë- 'ka bha =ya =loo. -A -bha -gblüdëdhe kè "tüng 'yaa =gblëen 'zü. =Dhe 'ö "dhü, -ka ka bo ka =song 'ka kö 'ka ka zuë" slëë- Atanna "piü kö 'ka 'dhang bho naɔ -së 'ö- bɔ ka -dhe ya- "dhiü!»

¹⁶=Dhe 'ö yi do 'ka kö Yesu -yö ziö sië "yitagbea 'ö Gadhidhe bha- "kpong "dhiü, 'yö -kpan "nuuzuöme =plë, Simɔ waa- ö dheebhang Andre -a -nu -bha kö -wo "nuu -zuö sië "yi bha- =bhaa, -a -gen -mü =dhe -a -nu -bha yë =në gun 'yuü- zë -sü 'ka. ¹⁷'Yö- pö- -nu -dhe: «-Ka nu kö 'ka -da n -keng- kö 'a ka kè "nuu -zuö me -gɔ -më -nu 'ka kö 'ka nu- 'ka n -dhe!» ¹⁸-Wo -to -dhe do bha- 'gü 'wo wo -kwaa woo- "nuu -nu -zü, 'yö 'wo -ziö =keng.

¹⁹=Dhe 'ö go -dhe bha- 'gü 'ö "ta 'në 'bha sü 'ö dho =gblëen, 'yö -kpan Zakö waa- ö dheebhang Zan 'wo -kë Zebede gbö -nu 'ka -a -nu -bha kö -wo -ya sië "yitagɔ do 'gü kö -wo woo- "nuu -nu -pë kè sië. ²⁰=Dhe 'ö- -nu yö, 'yö to mü 'ö- -nu -dhe, 'yö 'wo wo dë Zebede waa- ö -bha yëkëme -nu to 'mü, 'yö 'wo -ziö Yesu =keng.

Yesu -bha "yina yaa -kë gɔndënë do 'bha 'gü -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zë

(Dhukö 4,31-37)

²¹=Dhe 'wo dho 'wo =loo 'pödhe do 'bha 'wo- Kapɛɛnaɔmö -dhe -kë bha- 'gü, 'ö Zuifö -nu =glooyi =ya =loo, 'yö Yesu -yö dho -a -nu -bha

-yakwëekëgüko 'gü, 'yö -ya Atanna -wɔn -dhiang -zë me -nu -dhe -sü -bha. 22'Me 'wo gun mü, 'ö 'wo- -wu ma, 'yö- 'wɔn -ya -nu kɔn, -a -gen -mü -dhe "trüün -yö -gun yö -zë -a -wu 'gü, -a -bha me draan- -kɔ 'yaa gun -dhe -a -nu -bha 'tɔnggɔme -nu -bha 'dhö.

23 -A "töng -dede bha- 'ka 'yö göndënë do 'bha 'ö "yina yaa 'dhö- 'gü 'ö -da 'kɔɔdhö mü. 'Yö 'me bha 'ö -gbla 'ö- pö: 24 «Yesu, Nazadhetö mi, 'kwa- ma mü? "Een i -nu kö 'i yi 'gü see- -ee? -A pö 'a- wo "dhü bha- -gen -mü -dhe a i -gen -gban -kɔ -dɔ. A- 'wɔn -dɔ 'kpakpadhö -dhe Atanna -bha -Yame 'ö- bɔ yö -mü i 'ka!» 25 'Yö Yesu -yö -gbla- -ta 'ö- pö: «I "dhi ta kö 'i ziö 'i 'go 'me bha- 'gü!» 26 'Yö "yina yaa bha 'ö go 'me bha- 'gü kö -yö 'gbla sië 'gbu- 'ka, "këe kö 'me bha -yö -gblagbla bho sië.

27 'Yö me "pepe 'wo gun mü, 'wo zun "kaabho -sü bha kö -wa pö sië wo 'ko -dhe 'wo- pö: «-Më -wɔn suu -në -ni -oo? Me 'ö ya- -bha me draan- -kɔ -dee 'dhe 'kö ya- faan- 'gbiin- 'pö -këe! "Yina yaa -nu -zian -wa -wu -ma 'wo -dua- -gɔ -wa!» 28 =Dhe 'ö 'wɔn bha -ya kë "dhü, 'yö Yesu 'tɔ 'dhö zun- bho -sü -bha Gadhidhe -se bha- 'gü -dhe -gban "pepe 'gü.

Yesu -bha Simɔ "na -kë "klüöklü -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zë
(*Matiö 8,14-17; Dhukö 4,38-41*)

29 =Dhe 'wo go Zuifö -nu -bha -yakwëekëgüko bha- 'gü, 'yö 'wo dho Simɔ waa- Andre -nu -gɔ 'kɔɔdhö kö Zakö waa- Zan -wa -nu -keng-. 30 'Ö "dhü bha kö Simɔ -bha dhebho dhe -yö 'waanu -sü 'ka, kö "nene -ya nu -s-ta, 'yö 'wo to 'wo nu 'wo- pö Yesu -dhe. 31 'Yö Yesu -yö =yɔɔn- "sɔɔ, 'yö 'ö -kɔ -da -a -kwëe-, 'yö- =wli-, -yö -to -dhe do bha- 'gü 'ö -kë "klüöklü, 'yö zun- -nu "dhi mɔɔ- -sü -bha.

32 =Dhe 'ö dhɔng =ya -da, kö 'yënn- -gɔ =ya bo -pö -sü 'ka, 'yö 'wo nu "yuëdhi -nu "pepe 'wo gun -dhe bha- 'gü waa- 'me 'ö "yina yaa -yö gun- -nu 'gü -a -nu 'ka Yesu -dhe. 33 Kö 'pögüme -nu -gban "pepe -wa bho 'ko -ta "dhiëngdhö mü. 34 'Yö "yua suu 'do 'do 'ö gun 'me -a -nu -bha 'do 'do 'ka, 'yö- me 'gbe -dede dha, 'yö "yina yaa 'gbe =dede -kë me 'gü, "këe 'yaa gun "wɪ sië- -bha kö "yina yaa -nu bha -wo "wɪ, kë "dhü kö me "bhu- -nu 'wa 'dho 'ö dɔ -kɔ dɔ, -a -gen -mü -dhe kö wo -zë -wa -dɔ.

Yesu -ziö Gadhidhe -se "piü -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zë
(*Dhukö 4,42-44*)

35 =Dhe 'ö- -tadhe =ya =kpɔɔ, 'yö -suü -dhekpɔɔ tii 'gü, 'yö dho "tungtadhe 'bha bha- 'gü 'yö =bhea Atanna -dhe mü. 36 'Yö Simɔ waa- -bha =klang -nu -kpɛa 'wo to 'wo -ya -a mɔɔ- -sü -bha. 37 =Dhe 'wo dho 'wo -kpan -bha, 'yö 'wo- pö- -dhe: «Me =gban "pepe -wo i mɔɔ- sië.» 38 'Yö- pö- -nu -dhe: «-Yö "dhü "këe -ka -kwa 'dho 'pö- "wëwëe 'dhe -nu 'wo kwa -züzü ya- 'gü kö 'a Atanna -wu pö 'mü 'pö, -a -gen -mü =dhe n -nu "kpong =taa -gen =në bha.» 39 'Yö -da Gadhidhe -se "piü Atanna -wu pö -sü 'ka Zuifö -nu -bha -yakwëekëgüko -nu 'gü kö -yö "yina yaa -nu kë sië.

Yesu -bha =weeyuame do -kë "klüöklü -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zë
(Matiö 8,1-4; Dhukö 5,12-16)

40 Yi do 'ka 'yö =weeyuame do -yö nu- "piü, 'yö zun- -dhe ö kpiö 'gü, 'yö -bhæa- -dhe 'ö- pö: «N Dëme, a -nu kö 'i n dha, -a -gen -mü -dhe a 'dhang -bho "dhiü -dhe -ya ga -zë wo i 'gü, i -mɔɔ -bha 'i n -kë "klüöklü!» 41 Dhe 'ö =yaa- pö "dhü, 'yö -wëë -yö bɔ Yesu -ta, 'yö ö -kɔ pa- 'ka 'ö- pö: «Ya ga n 'gü, -dhe 'ö "dhü, -bhö kë "klüöklü!» 42 Mɛ bha -yö -to -dhe do bha- 'gü 'ö =wee -yua bha 'ö bho- -bha. 43 Dhe 'ö =ya kë "dhü, 'yö Yesu -yö ö -kɔ bho- 'gü, "kɛɛ 'yö -dhio dɔ- -ta glɔglɔdhö 'ö- pö: 44 «Kë 'i- wo "klüöklü bha, 'mii- pö 'i- -gen dɔ mɛ 'bha -mɛ 'bha -dhe -kɔ, -bhö 'dho kö 'i i -dɔ -zɔn "saabhome -në- -dhe -kɔ -blɛsü kö -ya 'wɔn dɔ -dhe 'bha kë "klüöklü 'kpakpadhö, kö "saa- 'ö Moizö -ya -zɔn 'ö Atanna -bha 'tɔng- 'sëëdhe 'gü 'ö -gban -kë "klüöklü -kɔ suu bha- -bha bha 'i- bho kö mɛ =gban "pɛpɛ -wa 'wɔn dɔ- -bha -tɔn -dhe 'bha kë "klüöklü.»

45 "Kɛɛ 'mɛ bha 'ö bo 'go -sü -zë 'ka Yesu -kuu "dhiü kö -yö 'dho, -yö -ya -në- wo 'wɔn bha- -dhiang zë -sü -bha -dhe =gban "pɛpɛ 'gü, 'yö- -taɔng -yö =mɔɔ -dhe =gban 'gü. -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, 'ö dɔ mü kö Yesu 'yaa -mɔɔ- -bha 'zü kö -yö -da 'pö- -nu 'gü mɛ 'bha 'yaan ('mɛ 'wo gun nu sië "tu to- -wɔ -bha bha- -nu -kë 'gbɛ -kɔ yaa bha- -wɔn 'gü), kö -yö -dɔ -dhe "gbɛadhe -nu 'wo 'pö- -züzü bha -në- 'gü, waa- "tungtadhe -nu 'dhö, 'yö mɛ -yö go -dhe =gban "pɛpɛ 'gü 'wo nu- "piü.

Yesu -bha -genloome do -kë "klüöklü -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zë
(Matiö 9,1-8; Dhukö 5,17-26)

2 1=Dhe 'ö -dhekpacyi 'bha -ya ziö, 'yö Yesu -yö =wli 'zü -deewo 'ö dho Kapɛɛnaɔmö -pö 'gü. 'Yö 'wo- ma -dhe -ya -loo ö =yëë "dhiü. 2 Mɛbhudhe doseng 'ö bho "dhuu -zianwo yö -zë 'gü, -dɔ "tɛɛ "dhiü -kɔ 'yii kë, 'ö =yɔɔn mü kö -duɛ 'yaa 'kɔ "dhiëngdhe -zian 'gü 'zü, 'yö Atanna -wɔn -dhiang zë- -nu -dhe.

3 'Wo dho -dhe -ga kö -genloome do 'ö mɛ -yiisiö 'wo- 'sü -sü 'ka, -wo nu sië- 'ka. 4 "Kɛɛ -dhe 'wo dho bɔ- -bha kö -wo -kpan Yesu -bha, -a -dhe 'yaa gun mɛ -kë 'gbɛ -kɔ -ziisü bha- -wɔn 'gü. -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, 'yö 'wo -da 'kɔ 'ö gun- 'gü bha- -ta "dhüng 'gü, 'yö 'wo dho 'wo- "dhi bho Yesu -ta "dhüng 'gü -dhe =dede 'gü. 'Yö 'wo "trüünyuame bha- to ö -wɔtapë -ta, 'yö 'wo- =lɔɔ bhië" -bha Yesu -kuu "dhiü 'kɔɔdhö mü 5=Dhe 'ö =yaa- 'wɔn dɔ -dhe 'dhang =dede -në 'mɛ bha 'wo- bho ö "dhiü, 'yö- pö -genloome bha- -dhe 'ö- pö: «N "taɔngdë, 'ma i -bha 'wɔn yaa -nu -mawɔn 'to!»

6 "Kɛɛ 'ö gun- pö sië "dhü -dhe 'ö- 'gü bha kö 'tɔnggɔmɛ -nu 'bha -nu -wo -ya -sü 'ka mü kö -wo wo -zu gɔn sië 'wo- pö: 7 «Dhiang suu 'kö ya- zë -gen 'kö 'mɛ ya- go -a -gen -mü -më 'ka? -Yö -da -në- wo sië Atanna "dhiü bha. Dee -mɔɔ- -bha 'ö mɛ -bha 'wɔn yaa -mawɔn to kö 'yii kë Atanna -zë 'ka?» 8 'Wɔn 'wo gun wo -zu 'gɔn sië

'ka 'dhü bha, Yesu -ya -to -a -nu zuë" 'piü 'ö- dɔ, 'yö- pö- nu -dhe 'ö- pö: «Ka -zu 'gɔn -kɔ suu bha- kē -mē -wɔn 'gü? 9 -A pö -sü 'ö "trüünyuame -dhe -dhe «bɔn -ya 'go i -bha!» 'pö 'gbu- ee? "Eɛn -a pö -sü 'ö -dhe =dhe «bhö "wli kö 'i i -wɔtəpē 'sü 'kii ziö! 'yö -nē "gbu-?» 10 'Yö- pö: «-A kē 'a- wo 'dhü bha a- -kē 'dhü kö 'ka- 'wɔn -nē- dɔ -dhe 'wɔn yaa -bho mē "bhu- -nu -bha -sü 'ö "kpung -taa yö bha- 'sɪ -yö mang Mɛgböme n -dhe.» 11 =Dhe 'ö -yaa- pö 'dhü, 'yö- pö -genloome bha- -dhe: «Ma -nē 'a- pö, -bhö "wli kö 'i i -wɔtəpē 'sü 'i 'dho i -gɔ 'kɔɔdhö!»

12 -Yö -to mē -gban 'yan "dhiü -dhe do bha- 'gü mü 'ö =wli 'ö 'ö -wɔtəpē sü 'ö -ziö. Kē 'ö- wo 'dhü bha 'yö- 'wɔn -yö mē -gban kɔn -dedewo, 'yö 'wo- pö: «Atanna 'tɔ -yö bhɔ, -a -gen -mü =dhe 'wɔn suu 'dhe 'kö ya, yi 'yan 'yii -da -dhe 'gü do!»

-Kɔ 'ö Yesu -yö Dhevi -dhe 'ka 'yö -da -a -keng- -a -dhiang 'ö Makö -ya zē
(*Matiö 9,9-13; Dhukö 5,27-32*)

13 =Dhe 'ö Yesu -yö go 'pö- bha- 'gü, 'yö 'ö wē -dee 'bha dɔ 'zü 'yitagbɛa 'ö Gadhidhe bha- 'pɛan "piü. 'Yö mē kpö 'gbɛ =dede 'wo nu- -dhe 'gü, 'yö Atanna -wɔn -dhiang zē- -nu -dhe. 14 =Dhe 'ö ziö siē, 'yö Dhevi 'ö -kē Adhöfe gbö 'ka bha- yö kö -yö -ya -sü 'ka 'nii- sɔng bho- 'gü -kɔ 'gü, 'yö- pö- -dhe: «-Bhö nu kö 'kwa 'dho!» 'Yö Dhevi -yö =wli 'ö -ziö -keng-.

15 =Dhe 'ö =wa 'dho =wa =loo Dhevi -gɔ 'kɔɔdhö, 'ö Yesu -ya zun pē -bhö -sü -bha, 'yö 'niisɔngkunme -nu 'gbɛ waa- mē 'ö- -nu 'tɔ -ya see- -a -nu kēwɔn -nu -wɔn 'gü, waa- Yesu -bha -klang -nu bha 'wo dho- "piü, 'yö 'wo zun pē -bhö -sü -bha wo "kwēē, -a -gen -mü -dhe mē suu 'wo 'dhü bha- 'gbɛ =nē gun Yesu -keng-. 16 =Dhe 'ö 'tɔnggɔme -nu 'wo Fadhizien 'ka bha 'wo Yesu yö kö waa- 'niisɔngkunme -nu waa- mē- -nu 'tɔ -ya zē bha -wo pē -bhö siē wo "kwēē, 'yö 'wo- pö- -bha -klang -nu -dhe 'wo- pö: «Yö 'ö -kɔ -da 'niisɔngkunme -nu, -fliüme -nu bha waa- Atanna -bha 'tɔngbhome -nu bha- -nu "piü -mē -wɔn 'gü?» 17 =Dhe 'ö Yesu -ya -nu -wu bha- ma, 'yö- -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «Nu 'a- wo "kpung -taa ya a -nu 'wɔnyaakēme -nu -nē- -nu mɔɔ- kö -wo wo bo 'wɔn yaa kē -sü 'ka, 'mii nu 'mē 'wo- pö wo -dɪ -dhe -dhe 'bɔn 'bha -bha 'bha 'yaa wo -bha bha- -nu mɔɔ- -dhe 'gü, -a -gen -mü -dhe 'mē 'ö- 'gü 'yaa -sē -nē- -mawɔn -yö zun -dhɔtɔɔ -bha. (Mē 'kö "klüüklü -a -mawɔn 'yaa kē -dhɔtɔɔ -bha.)»

'Wɔn 'ö -gban 'sunng- 'ma -sü -bha -a -dhiang 'ö Yesu
-ya zē 'ö Makö -ya pö

(*Matiö 9,14-17; Dhukö 5,33-39*)

18 Yi do 'ka kö Zan Mezume -bha -klangdhiü -nu -wo 'sunng- 'ma siē, waa- Fadhizien -nu 'dhö, 'yö mē 'bha -nu bha 'wo nu Yesu "piü, 'yö 'wo- dhɛɛ' kpɔ 'wo- pö: «Yö -kē mü =dhe 'yö Zan -bha -klang -nu waa- Fadhizien -nu -bha -nu -zē 'wo 'sunng- ma =dhe -kɔ 'ö Atanna -wu -ya pö- 'ka -a 'dhö, 'yö i -bha -nu -zē 'waa- 'ma?» 19 'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «Yö ka 'gü =dhe 'mē 'ö =wa nu- -bha dhe dɔ, -a -bha dhedɔme -nu -dho =gloo din- 'ka kö yöö =dede -yö mü -ee? -Abin! 'Waa =mɔɔ- -bha kö -wo din- "dhiü "tüng 'dhe 'kö bha- 'gü, (-a -gen -mü -dhe kö- -nu -nii

-yö -da -sü 'ka). ²⁰"Kεε -a "tüng -yö nu sië, "tüng 'wo dho dhemedë 'sü- 'ka -a -nu -gɔ bha kö- -nu 'sunng- 'ma "tüng -ya -loo, (-a -gen -mü -dhe kö zuëdhiütεε -ya -ya -nu -bha).

²¹-A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü -dhe me 'bhaa sɔ zii "pen =nëng sɔ -dee -bha kö -wa -wɔ 'ka, -ya kē "dhü -a sɔ -dee "pen bha -yö sɔ zii bha-gan, 'ö- "pe -dhe -yö -da "dhiü. ²²"εεn 'zü me 'bhaa we -kiansü -loo puu" zii 'gü, -a we -yö puu" bha- -bhö 'ö zua, 'ö -kē pē -ple 'gü see- -sü 'ka. -Wo we -kiansü -da puu" -dee -nē- 'gü.»

'Wɔn 'ö -gban -glooyi -bha -a -dhiang 'ö Yesu -ya zë 'ö Makö -ya pö
(Matiö 12,1-8; Dhukö 6,1-5)

²³Zuifö -nu -bha =glooyi do 'bha 'ka, kö Yesu waa- -bha -klang -nu -wo zian ziö sië tapë suu 'bha 'ö bho -mlü -bha, 'wo 'bluu- -kē 'ka, 'wo- -dhe 'ble- bha- -bhlaa 'gü. 'Yö- -bha -klang -nu 'wo zun- ga -vlɔ -a -kpa- bha -sü -bha kö -wa -bhö. ²⁴=Dhe 'ö Fadhiziën -nu -wa -dhe yö, 'yö 'wo Yesu dhεε" kpɔ 'wo- pö: «-Bhö i -bha -klang -nu -ga! 'Wɔn 'wo- kē sië bha kē -pē -mü =glooyi 'ka "wε -ee?» ²⁵'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «A- pö bhaa, 'wɔn 'ö Davi -ya -kē yi 'bha 'ka kö din- -ya kē sië, waa- -kengmε -nu 'dhö bha 'kii- -wu pö =nē- wo do Atanna -bha 'sëedhe 'gü -ee? ²⁶'Kii- ma do -dhe 'ö gun kö Abiataa -yö "saabhome -nu -gɔmε 'ka, Davi kē -da Atanna -gɔ 'kɔɔdhö 'ö 'bluu- 'wo- -dhɔkē 'ka mü, 'ö mε "wεε 'bha 'yaa- -bhö kö 'yii kē Atanna -bha "saabhome -nu -zë -nu 'ka bha- -bhö, 'ö go mü 'ö- 'bha -zian nu ö -kengmε -nu -dhe 'wo- -bhö 'pö -ee?»

²⁷=Dhe 'ö -yaa- -nu dhεε" 'kpɔ "dhü, 'yö go mü 'ö- pö- -nu -dhe: «Atanna -yö =glooyi -da mebhudhe -nē -dhe, 'yii me "bhü- -zë -da =glooyi -dhe. ²⁸-A -kē "dhü -sü 'gü, mang Mεgböme -nē ma =glooyi 'dhö 'dhö, (=dhe 'ö "dhü, kö 'wɔn 'ö ma -klang -nu -wa -kē bha 'yaa 'wɔn yaa 'ka).»

-Kɔ 'ö Yesu -yö mε 'bha 'ö- -kɔ -yö gun ga -sü 'ka -bha -a dha- 'ka -a
-dhiang 'ö Makö -ya zë
(Matiö 12,9-14; Dhukö 6,6-11)

3 ¹=Dhe 'ö -ya kē "dhü, 'yö Yesu -yö dho 'zü -deewo 'ö -sɔ Zuifö -nu -bha -yakwëékégüko 'gü. -A yi 'ö bha- 'ka, kö mε do 'bha 'ö- -kɔ 'dhö ga -sü 'ka- -bha bha -yö mü. ²'Mε 'wo gun mü bha -wo -gun Yesu 'suan- bho sië 'pö, kē "dhü kö -ya 'mε bha- kē "klüüklü =glooyi bha- 'ka kö 'wo- kē woo- za -gen 'ka -a -bha kö 'wo- 'kun -dhe yö. ³'Yö Yesu -ya pö mε -kɔ =niɔɔsü bha- -dhe: «-Bhö "wli kö 'i dɔ i -gεan me kpö 'gü bha!» ⁴=Dhe 'ö =yaa- pö "dhü, 'yö- pö 'mε 'wo gun- -gen mɔɔ- sië bha- -nu -dhe 'ö- pö: «Kwa -bha 'tɔng- -ya -pö =dhe? -Ya -pö -wo 'wɔn -së -nē- kē =glooyi 'ka "εεn -wo 'wɔn yaa =nē- kē? -Wo mε dha =nē- wo, "εεn -wa -mε 'to =nē- wo mü kö- 'gü- see-?» "Kεε 'yö- -nu dhεε" 'ö- kpɔ "dhü bha, 'yö -dhea -yö ga- -nu -ta dingdhö, 'yö mε do 'yii =slɔɔ- -nu kpö 'gü kö -ya -yɔ bɔ. ⁵=Dhe 'ö -ya

kë "dhü, 'yö Yesu -yö ö "yan -nië- -nu -ta -drüüüdhö, "këe kö- -nu zuë" -kë "glɔɔglɔɔ -kɔ bha, =ya -siö -dhe -dedewo kö bhlɔɔ =ya 'ma- 'gü. 'Yö- pö me -kɔ =niɔɔsü bha- -dhe: «-Bhö i -gbe 'gü "pu!» 'Yö- 'gü -pu, -yö -to mü 'ö- -kɔ bha 'ö bo.

⁶=Dhe 'ö 'wɔn bha =ya kë "dhü, 'yö Fadhizien -nu bha 'wo zun "kpɛnng, 'yö waa- -gblüde Edhodö "piü -me -nu 'wo dho Yesu zë -wɔn "slɛn 'gü.

Me kpö -ziisü -bha -nu Yesu -keng- -sü -dhiang 'ö Makö -ya zë

⁷'Yö Yesu -yö go -dhe 'dhe bha- 'gü, 'yö ö wë dɔ "yitagbea 'ö Gadhidhe bha- "pɛan "piü waa- -bha =klang -nu 'dhö. 'Yö me kpö 'gbe =dede 'wo go Gadhidhe -sɛ oo, ⁸Zude -sɛ -nu oo, Zedhizadhémö -dhe -nu oo, Idume -sɛ -nu oo, Tii- -dhe waa- Sidɔn -dhe -nu -züzü -dhe -nu waa- Zuuden -taama -dhe -nu 'gü, 'yö me kpö -ziisü bha 'wo nu- -dhe 'gü, kö 'wɔn -nu 'ö- kë sië bha =waa- ma. ⁹=Dhe 'ö 'me 'wo bha- -nu -ta -ga kö =ya kë -ziisü, 'yö- pö ö -bha =klang -nu -dhe =dhe -wo 'dho kö -wo "yitagɔ 'në 'dede do 'sü kö -wo nu- 'ka ö -dhe kö 'ö dɔ- 'gü kö 'wa 'dho ö bhlɔɔ-. ¹⁰-A pö 'ö- wo "dhü bha- -gɛn -mü =dhe me "pɛpɛ 'ö- -nu 'gü 'yaa gun -sɛ, -wo -gun drun -nɛ- dɔ sië- -ta kë "dhü kö 'wo zun- -bha, "yua 'ö gun- bho sië me -nu -bha bha- -wɔn 'gü. ¹¹"Yinayaame -nu =waa- yö, 'yö 'wo zun- -dhe wo kpiö 'gü 'wo- pö: «Atanna Gbö -mü i 'ka!» ¹²"Këe 'yö Yesu -yö -dhio dɔ- -nu -ta glɔglɔdhö, 'ö ö kɔngga =ziö- 'ka- -nu -dhe "sɛɛ 'ö- pö 'wa 'dho ö -kë Atanna Gbö 'ka -wɔn pö me 'bha -dhe.

Yesu -kɔ -ye ö -bha bɔme -nu -kaɔng do ga =plɛ bha -a -nu -bha -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zë

(Matiö 10,1-4; Dhukö 6,12-16)

¹³'Ö go mü 'yö dho 'ö -da -tɔn =gbin-, 'yö 'me 'ö- -nu -dhe -wɔn -yö ga- 'gü -a -nu -dhe, 'yö 'wo dho- -dhe 'gü -tɔn =gbin- mü. ¹⁴'Yö dho 'yö- me -kaɔng do ga =plɛ -ya kö wo -zë -wo kë ö =keng-, ¹⁵kö 'ö faan -da -nu 'gü kö 'ö- -nu bɔ Atanna -bha =naɔ dɔ -dhe 'gü, kö =wa 'dho kö -wo "yina yaa -nu kë faan bha- 'ka.

¹⁶Me -kaɔng do ga =plɛ 'ö- -nu -ya "dhü bha, -wa me do -dhe Simɔ, 'yö yö -zë 'ö- 'tɔ kpɔ Piedhö, ¹⁷'yö Zebede gbö -nu =plɛ Zakö waa- ö dheebhang Zan 'ö- -nu 'tɔ kpɔ 'ö- pö -wa -nu -dhe Boanezesö (=waa- pö "dhü kö -wa -pö <'me 'wo bho dha "wɪ -sü -bha>), ¹⁸'yö Andre, 'yö Fidhipö, 'yö Batedhemi, 'yö Matiö, 'yö Toma, 'yö Adhöfe gbö Zakö, 'yö Tade, 'yö Simɔ 'ö go "sɛ -ta -kɔ zë -me -nu suu 'gü, ¹⁹'yö Zuda Isikadhio 'ö Yesu "dhiü dɔ bha.

Yesu -gɔ 'kɔɔme -nu -bha -a mɔɔ- -kɔ waa- za 'wo- dɔ- -bha -a -yɔ 'ö- bɔ 'ö Makö -ya pö

²⁰=Dhe 'ö Yesu waa- ö -bha =klang -nu =wa wo yee kë =wa nu "kweandhö, 'yö me -yö bho 'zü "dhuu -deewo 'yö 'wo nu mü, 'yö waa- ö -bha =klang -nu

woo- kē -zianwo -kɔ 'ö 'gü kö -wo pē -bhö -a -kɔ 'yaa gun. ²¹=Dhe 'ö- -bha me -nu 'wo 'wɔn -nu 'ö- kē siē bha- ma, 'yö 'wo nu kö 'wo- 'kun kö 'wo 'dho- 'ka, -a -gen -mü -dhe 'ö gun 'dhü kö wo -zē -wa pö siē pē -nē -ya -da 'yan 'gü.

(Matiö 12,22-32; Dhukö 11,14-23; Dhukö 12,10)

²²"Kee kö 'tɔnggɔme -nu 'kö 'wo go Zedhizadhemö 'wo nu bha, wo -zē -wa pö siē -dhe: «'Yina -gblüde 'wo- Beezebidhö -kē bha -nē- 'gü, kö me 'bha -nu -wa pö siē 'pö -dhe -yö 'yina yaa -nu -kē -a -nu -gɔme bha -nē- faan 'ka.

²³=Dhe 'ö Yesu =yaa- ma, 'yö- -nu -dhe, 'yö- -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'gwënnng 'gü 'ö- pö: «Sɔtraan -zē -yö Sɔtraan 'piü kē -kɔ -kē -dhe?» ²⁴'Yö- pö: «=Ya kē -dhe 'sɛgɔ do =ya 'pɛ kö- 'gü -mɛ -nu -wo -gblü gɔɔn wo 'kwëë, -a 'se bha -yö dɔ -kɔ -kē -dhe?» ²⁵'Yö- pö: «=Ya kē -dhe 'kɔ do 'gü -mɛ -nu =wa 'pɛ 'gü kö -wo -ya 'ko -san 'ka, -a 'kɔ bha -yö pa -kɔ -kē -dhe? ²⁶=Ya kē 'dhü, 'ka- pö -dhe a 'yina yaa 'piü kē siē Sɔtraan -nē- faan 'ka, kö- -bha 'kɔ 'yii 'pɛ- 'gü =naa bha -ee? =Ya kē 'dhü, -yö -mɔɔ -bha 'ö- 'kɔ 'kö bha ö dɔ -kɔ -kē -dhe? =Ya kē 'dhü, kö- 'kɔ 'dhe 'kö bha 'yii 'wü =naa bha -ee? ²⁷"Eɛn -wo -mɔɔ -bha 'wo -da -kegbaan 'bha -gɔ 'kɔɔdhö, 'yö 'wo zun- 'kwɛɛ- -nu -wlö -sü -bha kö 'wii- -lö -kö -bleɛsü kpennngkpennngdhö -ee? -Abin! -A -mɛ 'yaa 'dhö. "Fɔn kö -wa -mɛ -lö -nē- wo -bleɛsü -kö kö -kɔ gun -na -mɔɔ- -bha kö -wa -kwɛɛ- -nu -wlö.»

²⁸'Yö- pö: «A- -pö ka -dhe tean- =dede 'ka -dhe: Atanna -dho 'wɔn yaa =gban 'pɛpɛ suu 'do 'do -mawɔn 'to mɛ "bhu- -nu -dhe (kö =wa bhea"- -dhe -a -wɔn 'gü), 'ö =ya kē -dhe yöö -zian -nē =waa- -bhafang bho -kɔ suu "ɔɔ suu 'ö- 'gü, 'ö -mɔɔ -bha 'ö- -mɛ -mawɔn to (kö =ya bhea"- -dhe), ²⁹"kee mɛ "ɔɔ mɛ 'ö -da Atanna -bha 'Nii- 'slüöslü 'dhiü, 'ö- -bhafang bho, Atanna 'yii 'dho- -mɛ -mawɔn 'to tongtongdhö. Kö 'wɔn yaa suu 'ö =waa- kē 'ö- 'bɔn -yö to mɛ bha -todhö 'ka -nē =yaa- kē bha. ³⁰-A pö 'ö Yesu -ya wo 'dhü bha, -a -gen -mü -dhe 'ö gun 'dhü kö =waa- pö -nē- wo- -dhe -dhe 'yina yaa -nē- 'gü, 'yö 'yina yaa -nu kē siē- faan 'ka bha.

(Matiö 12,46-50; Dhukö 8,19-21)

³¹-Yö -to dhiang -nu bha- -nu zē -dhe 'gü, 'yö- dhe waa- dheebhang -nu 'wo nu, 'yö 'wo dɔ 'kpennng 'wo mɛ bɔ- -dhe -dhe 'gü 'kɔɔdhö. ³²'Mɛ 'ö dho bha -yö -kpan -bha kö mɛ kpö =wa -klëën- -zü, 'yö- pö- -dhe: «-Bhö -dhe -ga, i dhe waa- i dheebhang -nu =wa nu i mɔɔ- -dhe 'gü, -wo dɔ siē 'kpennngdhö.» ³³'Yö- -yɔ bɔ- -mɛ -gɔ 'ö- pö: «De nē 'ka- -dhe siē n dhe 'eɛn n dheebhang -nu bha?» ³⁴=Dhe 'ö =yaa- pö 'dhü, 'yö ö 'yan =niē 'mɛ 'wo gun -klëën -sü 'ka- -zü bha- -nu -ta 'yö- pö: «-Ka -dhe -ga, n dhe waa- n dheebhang -nu -nē 'wo ya. ³⁵-A -gen -mü -dhe mɛ "ɔɔ mɛ 'ö n Dē Atanna -dhidhewɔn -kē kö yö -nē n dhe 'eɛn n dheebhang 'ka.»

"Gwënnng 'ö Yesu -ya -da 'ö -gban pë ta -sü -bha -a -dhiang 'ö Makö -ya zë
(Matiö 13,1-9; Dhukö 8,4-8)

4 ¹Dhe 'ö Yesu -yö go mü, 'yö dho 'zü -deewo Atanna -wu -pö me -nu -dhe -dhe 'gü 'yitagbea 'ö Gadhidhe bha- 'kprung "dhiü. =Dhe 'ö me 'gbe =dede =wa nu =wa =loo mü ('ö -genziödhe 'bhaa 'dhö 'zü mæbhudhe -gɔ), 'yö dho 'ö -da "yitagɔ do 'gü 'yi -ta. 'Yö me "pepe bha- =gban to "sia- 'yi "kprung "dhiü.

²'Yö dhiang 'gbe =dede zë- -nu -dhe "gwënnng 'gü 'ö- pö: ³«Ka ka "tu 'to! Yi do 'ka, 'yö 'kekëme do -yö =wlu 'ö dho 'ö -bha pë ta -dhe 'gü 'ö -gɔ 'bhlaa. ⁴Dhe 'ö zun 'pë 'ö dho- ta bha- -pen -sü -bha, 'yö- 'pean 'bha -yö =wënnng zian -gloo "piü ('yö 'yii 'dho "sædhö), 'yö -maa -nu 'wo nu 'wo- -bhö. ⁵'Yö- -kɔ "pean 'bha -yö =wënnng -gwë 'saa- "dhiü, -dhe 'ö "se 'yaa mü 'gbe bha- 'gü, 'yö to 'ö bhɔ 'dho 'ö 'yii- wo "sædhö =gblëen bha- -wɔn 'gü. ⁶"Këe =dhe 'ö 'yënnng- -ya zun 'bhü -sü -bha, 'yö- =gban -yö "kpea kpɔ "pæpædhö -a yun ziö -dhe 'ö 'yaa 'dhö bha- -wɔn 'gü. ⁷'Yö- -kɔ "pean 'bha- dho 'zü 'ö =wënnng "glëen -kpɔɔ 'gü. =Dhe 'ö waa- "glën -nu bha- -nu =gban =wa bhɔ, 'yö "glëen -kpɔɔ faan -yö -kë -ta 'gbiin- 'yö- -kpaä 'yii kë. ⁸'Yö- -kɔ "pean 'bha -yö =wënnng "së -së 'gü, 'yö bhɔ, 'yö =kpea, 'yö yö -zë 'ö -dhi. 'Yö- -kpaaga do ga -yö -kë -bha -kaɔng -yaaga, -kaɔng "saɔdo, "ëen këng do -nu 'gü. ⁹=Dhe 'ö -ya 'ö bo "gwënnng bha- -da -sü 'ka, 'yö- pö: «Me 'ö- 'wɔn ma -tu 'dhö 'dhö -ya 'gü ma!»

Yesu dhiang zë "gwënnng 'gü -gen 'ö- pö 'ö Makö -ya pö
(Matiö 13,10-17; Dhukö 8,9-10)

¹⁰=Dhe 'wo to wo do 'ka, 'yö- -bha =klang -nu -kaɔng do ga =ple bha -waa 'me 'wo gun- =keng- mü 'wo- dhëe" kpɔ "gwënnng -nu 'ö- -da bha- 'klɔɔ- 'ka. ¹¹'Yö- -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «Ka =në Atanna 'dhö 'ö -bha -gblüdëdhe 'ö -bin -sü 'ka bha- -ta "pu -sü 'ka ka -dhe, "këe 'me -kpea 'kö 'wo to -wo -dho wo -bha ma "gwënnng =në- 'gü. ¹²Kë "dhü kö ('pë 'ö Atanna -wudhiüloome Ezai -ya pö yi 'bha 'ka -dhe: Kë "dhü kö)

-Wa -dhe yö wo "yan 'ka,
"këe kö 'wa 'dho- dɔ,
kö -wa ma wo "tu 'ka,
"këe kö 'wa 'dho- 'gü ma 'ö 'klɔɔ- 'ka
'ö 'wo wo zuë" =slëë Atanna "piü,
'ö- -nu -mawɔn 'to bha- 'gü -wɔn -yö kë.

"Gwënnng 'ö -gban pë ta -sü -bha bha, -a 'klɔɔ- 'ö Yesu
-ya pö -a -dhiang 'ö Makö -ya zë
(Matiö 13,18-23; Dhukö 8,11-15)

¹³=Dhe 'ö =yaa- pö "dhü, 'yö go mü 'ö- pö- -nu -dhe: «"Gwënnng 'a- -da bha 'kaa- 'klɔɔ- dɔ -ee? =Ya kë =dhe 'kii- 'dhe 'kö bha- 'gü ma, ka -dho -a -kpea 'ö

to- 'gü ma 'sa-ko-kë-dhe? 14"Gwënnng 'a- -da bha- 'klɔɔ- -nɛ: Pëtame 'ö pëga -pen bha -në-dhe Atanna -bha naɔdɔmɛ 'dhö, 'yö- tapë ga bha 'ö- Atanna -wu 'ka. 15'Yö "tu -to -a -wu -bha -mɛ -nu bha- mɛ 'bha -nu zuë" 'dhö -dhe zian -gloo "piü -dhe 'dhö. 'Yö dhiang 'wo- zë- -nu -dhe bha 'ö -dhe pëga 'ö -wënnng zian -gloo -ta bha- 'dhö. -Wa bo Atanna -wu ma -sü 'ka, 'yö Sɔtraan -yö nu 'yö- -gban bho- -nu -zu -bha "pɛɛpedhö. 16'Yö- mɛ 'bha -nu zuë" 'dhö -kë 'zü -dhe -gwë 'saa- "dhiü -dhe 'ö 'sɛ 'yaa mü 'gbɛ -a 'dhö. -Wa bo Atanna -wu ma -sü 'ka, -wo -to mü 'ö- -nu -zu kun 'ö 'wo -wɪ -bha. 17"Kɛɛ -a zü 'yaa kë -gban -sü 'ka -a -nu zuë" 'piü. -Wa bo 'dhang -bho Atanna -wu "dhiü -sü 'ka, 'yö 'wo -nëng- -bha "tüng 'nɛ 'bha 'ka, "kɛɛ -dhe 'ö sɛëbhodhe -yö nu, 'ö 'wo zun Atanna -bha mɛ -nu -wëëdhe bho -sü -bha, 'yö 'wo -kan -a -wu -bha. 18'Yö- mɛ 'bha -nu zuë" 'gü -dhe 'dhö -dhe 'glɛɛn -kpɔɔ 'gü -dhe 'dhö; -wo Atanna -wu ma -zë -wo, 19"keɛ 'yö -tosea kë -sü 'ö "kpung =taa bha- -zugɔndhe waa- -naɔ -wɔn -nu waa- pë "wɛɛ -nu -wɔn -zugɔndhe -yö dho 'ö sɔ Atanna -wu 'wo- ma bha- -ta 'yö- =trɔɔn 'yaa kë. 20"Kɛɛ 'yö- mɛ 'bha -nu -du 'pö- -nu zuë" -yö -kë -dhe "sɛ -sɛ 'dhö, 'yö =wa Atanna -wu ma, 'yö 'wo 'dhang bho- "dhiü, 'yö 'wo =trɔɔn -kë Atanna -dhe, 'yö -kë -dhe -mlü 'ö- -kpaaga do ga- -kë -bha -kaɔng -yaaga, -kaɔng "saɔdo, këng do -nu 'gü bha- 'dhö.

**"Gwënnng 'ö Yesu -ya -da 'ö -gban -dhangbha -bha -a -dhiang 'ö Makö -ya zë
(Dhukö 8,16-18)**

21'Yö go mü 'ö- pö: «'Eɛn -yö ka 'gü -dhe -dhangbha 'wo dɔng -sië 'kɔɔdhö bha, -wa -dɔ kö -wa -da gbɔ =wlöö -naa, "Eɛn kö -wa -da 'dhi- =wlöö -naa -ee? =Waa- dɔ 'waa- -ya -dhangbha -dɔtapë -zë -ta -ee? 22-Yö kë ka "yaan -dhe pë "pɛpɛ 'ö -gblɛn 'kpɔ 'gü, -a -gban -dho zun zang -ta. =Dhe 'wɔn 'bha -wɔn 'bha 'gü 'yii 'dho 'to tii 'ka kö -dhe 'yii yö- 'gü. 23=Dhe 'ö "dhü, 'mɛ 'ö- 'wɔn ma -tu 'dhö 'dhö -ya dɔ -sɛ 'ka kö -ya 'gü ma!»

24'Yö go mü 'zü 'ö- pö- -nu -dhe: «-Ka ka "tüng kë -wu -nu 'ka- ma sië bha- 'gü, -a -gen -mü -dhe pë do 'ka- sü 'ka pë dan- 'ka mɛ -dhe bha -në Atanna dho- 'sü 'yö ka -bha dan- 'ka 'pö, 'yö ka taa -da -ta. 25-A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü -dhe pë 'dhö 'mɛ 'ö- -gɔ 'ö- -ziö 'gü -ziö, 'yö 'wo dho- -mɛ taa kë, "kɛɛ mɛ 'dhe 'kö- -bha 'yaa 'gbɛ, "kɛɛ 'ö 'yaa- -ziö 'gü ziö bha, -a 'dhe 'nɛ 'ö- -gɔ -nɛ 'wo dho- 'sü- -gɔ -zianwo do.»

"Gwënnng 'ö Yesu -ya -da 'ö -gban tapë -bha -a -dhiang 'ö Makö -ya zë

26'Yö go mü 'zü 'ö- pö: «Atanna -bha -gblüëdhe bha -yö -dhe mɛ 'ö -wliü 'ö dho 'ö pë ta -nɛ- 'dhö. 27=Ya 'ö bo- -da -sü -zë 'ka "sɛɛdhö, -yö -to "yaan oo, -yö yi -zian -nɛ zë oo, tapë 'kö bha -yö -bho 'ö 'ö -bha "gla -gban wo 'ö -du -ta kö 'yaa- -ko 'bha dɔ. 28"Se 'ö pë ta- 'gü bha -nɛ 'ö -du 'gü 'slɛ -kë, 'yö 'pë 'wo- ta bha 'ö bho, 'yö dho 'ö -kë pë -bhong 'ka, 'yö dho 'yö 'ö -kpa-ya, kö- ga 'ö- -kpa- bha bha- 'flu- -ya 'gü mü 'dhü do. 29=Ya bo -pë kë -sü 'ka, 'yö 'wo -dhaa -da 'gü, kö- "kan "tüng -nɛ =loo bha.»

Seneve ga "gwënnng 'ö Yesu -ya -da 'ö Makö -ya pö
(*Matiö 13,31-32; Dhukö 13,18-19*)

³⁰=Dhe 'ö go mü, 'yö "gwënnng do 'bha -da -a -nu -dhe 'zü -deewo 'ö- zü bho 'ö- pö: «Më -në 'kwa =mɔɔ- -bha 'kwa Atanna -bha -gblüädhe -zɔn 'ka? "Ëen 'kwa- pö 'kwa- kè "gwënnng 'ka kö 'kwa- -da, kwa -dho -a -da -kɔ kè =dhe kö -wa 'gü ma?» ³¹'Yö- pö: «-Yö =dhe tapè 'wo- -dhe seneve bha- 'dhö. -A ga 'kö mɛ -ya -da "sɛədhö bha mɛ- mɛ "yan 'nuu =në- dɔ- -ta, -a -gɛn -mü =dhe -a ga 'yaa =mɔɔ tapè "pɛpɛ 'kö 'wo- ta- 'bha ga 'ka. ³²"Kɛɛ =waa- ta =ya bho, 'yö -gla, 'yö dho 'ö ziö tapè =gban "pɛpɛ suu -ta. 'Yö -gbeng bho, 'yö =diëë, 'yö =bhɛɛ, =ya dɔ mü kö -maa -nu -wo nu sië 'wo 'kɔ dɔ- "dhe 'gü.

³³Yesu -gun Atanna -wu pö sië mɛ -nu -dhe "gwënnng -nu =në- -da -sü 'ka 'gbɛ 'ka =dhe -kɔ bha- 'dhö, "kɛɛ -a 'dhe 'ö =yaa- -da 'wo =mɔɔ- -bha 'wo- 'gü ma =në 'ö gun- -da sië "tu -to 'ö -wu -bha -mɛ -nu -dhe, kè "dhü kö -wa 'gü ma. ³⁴'Yaa gun dhiang 'bha zè sië- -nu -dhe "wɛɛwɛɛ kö 'yii- kè "gwënnng 'ka, "kɛɛ =yaa- -da "dhü, =wa 'to wo do 'ka, 'yö =yaa- 'klɔɔ- pö 'ö -bha =klang -nu -dhe.

Yesu -bha "tɛɛ -dha "kan -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zë
(*Matiö 8,23-27; Dhukö 8,22-25*)

³⁵-A yi do bha- 'ka yɛan" "piü, 'yö Yesu -ya pö 'ö -bha =klang -nu -dhe =dhe 'wo 'yi "kan kö 'wo bɔ 'yi =taama. ³⁶"Yitagɔ 'gbɛ =në gun -dhe bha- 'gü. =Dhe 'ö =wa wo bo mɛ "dhaa bha- -nu -dɔ zian -sü 'ka 'ö =wa 'dho, 'yö waa- -bha =klang -nu 'wo dho 'wo -da "yitagɔ 'dhe 'ö gun -ya sië- 'gü, 'ö dhiang zè bha- 'gü. ³⁷=Dhe 'ö =wa -da "yi -ta 'wo 'dho sië, 'wo dho "kan wo -ta kö "tɛɛ -ziiziisü =ya -ya ziö -sü -bha. Kö "yi =ya -ya zɔn -sü -bha, kö "yikpö -nu -wa -ya -da -sü -bha "yitagɔ bha- 'gü, "tɛɛ 'gü 'kun -kɔ yaa bha- -wɔn 'gü, -wo -to -dhe do bha- 'gü 'ö "yi -yö zun "yitagɔ bha- pa -sü -bha. ³⁸'Wɔn -nu bha 'wo kè sië "dhü "tüng 'ö- 'gü bha kö Yesu -zè =ya 'ö -gɔ dɔ -gɔdɔtapè -ta kö -yö 'ö -bha yi zè sië 'ö 'flëë- 'gü "yitagɔ zü "piü -zian 'ka. 'Yö- -bha =klang -nu 'wo pa- -bha, 'yö 'wo- pö- -dhe: «Yi Dème, ga 'ö kwaa- wo ya 'bhaa- -dhe =në yö -ee? "Ëen 'yaa i 'gü =në wo 'wɔn 'bha 'ka -ee?» ³⁹=Dhe 'ö -bö, 'yö =gbla "tɛɛ 'ö gun ziö sië bha- -ta. 'Yö- pö "yi bha- -dhe: «-Bhö dɔ! -Dhɛa ga i -ta!» 'Yö "tɛɛ -yö bo ziö -sü 'ka, 'yö -dhetɛ -yö dɔ dingdhö. ⁴⁰'Yö- pö 'ö -bha =klang -nu -dhe: «Ka "suü "sinma kö "dhü- -wo -mè -wɔn 'gü? "Ëen 'kii 'dhang =në bho =kö n "dhiü -ee? ⁴¹'Yö "suü -ziisü -yö -da 'mɛ 'wo gun mü bha- -nu 'gü 'wɔn 'ö Yesu -ya -kè bha- -wɔn 'gü. 'Yö 'wo zun wo 'ko dhɛɛ' 'kpɔ -sü -bha 'wo- pö: «De suu 'ö ya =zɔɔ 'yö "tɛɛ waa- 'yi -nu =gban 'wo wo -gɔ dho- -dhe "sia- =ni?»

-Kɔ 'ö Yesu -yö gɔndë do 'ö "yina yaa -yö gun- 'gü -a dha- 'ka
(*Matiö 8,28-34; Dhukö 8,26-39*)

5 ¹=Dhe 'ö =ya kè "dhü, 'yö Yesu waa- -bha =klang -nu 'wo "yitagbea 'ö Gadhidhe bha- -kan, 'yö 'wo bɔ- =taama Zedhazeni -se 'gü. ²=Dhe 'ö

go 'yitagö 'gü 'ö zun 'sia- bhoo, 'yö göndë do 'ö 'yina yaa -yö gun- 'gü 'ö gun wo sië me -gee -bho 'gü -ye -nu 'wo -tön 'gü -a -nu 'gü bha, 'ö go bun -taa -zian 'ka 'yö nu- -gö zian-. ³Me bha -yö -gun wo sië -dhe bha -në- 'gü, kö me 'bha -kö 'yaa =moo- -bha 'zü kö -ya -lö -piö löö" -zian 'ka. ⁴-A -gen -mü -dhe 'ö gun "dhü kö =waa- -gen -nu waa- -kö -nu -lö -piö döngga -nu waa- -piö löö" -nu 'ka -blësi, "këe kö =yaa- -gban "kan "pëpëdhö kö me 'bha -kö 'yaa =moo- -bha 'zü kö -ya 'kun. ⁵Kö buntaadhe -nu waa- -tön -bha -dhe -nu bha -në =wa 'to- -gloodhe 'ka 'yëngg- 'gü waa- -gbeng 'gü -nu 'gü kö -yö "gbla sië, 'ö ö -dt -pë -nu wo -gwë 'ka.

⁶⁻⁸Dhe 'ö Yesu yö kö -yö nu sië -dhe =gblëen 'gü, 'yö dho- -gö zian -beang 'ka. =Dhe 'ö dho 'ö =loo- -dhe 'gü, 'yö Yesu -ya pö "yina yaa 'ö gun göndënë bha- 'gü bha- -dhe 'ö- pö: «-Bhö 'go 'me bha- 'gü 'kii ziö!» 'Yö 'me bha 'ö zun Yesu -dhe ö kpiö 'gü, 'yö "yina 'ö gun- 'gü bha 'ö =gbla 'gbu- 'ka 'ö- pö: «'Kwa ma mü, Atanna 'ö dhang- 'gü -a Gbö Yesu? Bhea" =në 'a- wo i -dhe kö i do "gbu- kö 'i- kë Atanna -dhe kö 'bha 'dho n kë -kö 'bha 'gü -dhe!» ⁹'Yö Yesu -ya dhe' kpo 'ö- pö: «'I 'tö- de?» 'Yö- pö: «-Wo n -dhe -gblü "dhaa, -a -gen -mü -dhe 'yi 'gbe -ziisü.» ¹⁰'Yö "yina yaa -nu bha 'wo zun -gbeuu kë -sü bha Yesu -dhe 'wo- pö -yö do "gbu- kö 'ya 'dho wo kë "se bha- 'gü.

¹¹"Töng 'wo kë sië- 'ka "dhü bha kö -bho -kpluu 'kpii- 'bha -yö -bhöpë moo- sië -tön -bha -a -nu "soo -dhe 'bha 'gü mü, ¹²'yö "yina yaa -nu bha 'wo =bhea Yesu -dhe 'wo- pö: «-Bhö do "gbu- kö 'bha- pö 'i 'yi kë, kö 'i 'yi bö -bho -kplü ya- 'gü kö 'yi -da 'gü!» ¹³'Yö Yesu -ya pö: «'Ma "wü- -bha, -ka 'dho mü!» 'Yö "yina yaa -nu bha 'wo go 'me bha- 'gü, 'yö 'wo dho 'wo -da -bho -nu bha- -nu 'gü, 'yö -bho 'ö =moo "gblü -plë -nu -bha bha 'wo -pen, 'yö 'wo do -beang -bha goo bha- -bha, 'wo dho 'wo -pö 'yitagbea bha- =bhaa, 'yö 'yi -ya -nu zë.

¹⁴'Yö 'me 'wo gun -bho -kplü bha- -maa kë sië bha, 'wo =dua 'wo dho 'wön bha- -taong 'ka -a -nu -bha 'pö- -nu waa- -gbeatadhe -nu 'gü. 'Yö me -yö bho "dhuu 'wo go -dhe -nu bha- 'gü, 'wo nu 'wön bha- -dhe -ga -dhe 'gü. ¹⁵'Yö 'wo nu Yesu -dhe 'gü, 'yö 'wo 'me 'ö "yina yaa "gblü =plë -yö gun- 'gü bha- yö kö -yö -ya -sü 'ka Yesu "soo, kö so -ya -bha, kö =ya kë "klüöklü 'kpakpadhö, 'yö- "suö 'dhö -da -a -nu 'gü. ¹⁶'Yö 'me 'ö- -nu 'yan 'dhö gun 'me 'ö "yina yaa -yö gun- 'gü bha- -kë "klüöklü -dhe 'gü, waa- 'wön 'ö -kë -bho -nu bha- -nu 'ka bha- 'dhö bha, 'wo -ya -a -gen do -sü -bha 'me 'wo nu bha- -nu -dhe. ¹⁷Dhe 'ö "següme -nu bha 'wo 'wön bha- ma, 'yö 'wo zun -bhea Yesu -dhe -sü -bha kö -yö 'go wo -gö "se bha- 'gü.

¹⁸Dhe 'ö 'me 'ö "yina yaa -yö gun- 'gü bha 'ö Yesu yö kö -yö -da sië "yitagö 'gü, 'yö =bhea -dhe 'ö- pö: «A -dho 'dho i =keng-» ¹⁹"Këe 'yii 'wü- -bha, 'yö- pö- -dhe: «-Bhö 'dho i -gö 'kooödhö kö -kö 'ö i -wëë -yö Atanna -kë 'ka, 'ö i dha, waa- 'wön -së 'ö- -kë i -dhe bha 'i- -gen do i -gö 'kooöme -nu -dhe. ²⁰'Yö 'me bha 'ö dho, 'yö -ya 'wön 'ö Yesu -ya -kë -dhe bha- -gen do

-sü bha "sɛgɔ 'wo- -dhe 'pödhe -kaɔng do -se bha- 'gü -dhe -gban "pepe 'gü.
'Yö- 'wɔn -yö me -gban kɔn.

Yesu -bha Zedhiusö 'dhu dha -kɔ waa- dhebho

'ö pa- -bha sɔ 'ka -a -dhiang 'ö Makö -ya zé

(Matiö 9,18-26; Dhukö 8,40-56)

²¹'Yö Yesu waa- ö -bha -klang 'nu 'wo -da 'yitagɔ 'gü, 'yö 'wo 'yitagbea bha- -kan 'zü -deewo. =Dhe 'ö =wa 'yi "kan, =wa bɔ 'yi =taama, 'yö me -yö bho 'zü "dhuu, 'yö 'wo nu 'wo -klëän- -zü 'yi "kpong "dhiü mü. ²²'Wo dho "kan wo -ta kö Zuifö -nu -bha -yakwëékégükɔ -gɔmɛ do 'wo- -dhe Zedhiusö bha, =ya nu. =Dhe 'ö Yesu yö, 'yö nu 'ö "gblëenu- =wlöö, ²³'yö -gbe "ɔɔ -kë -dhe 'ö- pö: «N Dëmɛ, n 'dhuné -ya wɔ 'ya-, -bhö dɔ "gbu- kö 'i 'dho 'i i -kɔ 'pa- 'ka n -dhe kö -yö dha.»

²⁴=Dhe 'ö- pö "dhü, 'yö waa- Yesu -nu 'wo -ziö, kö me kpö 'gbe =dede -wa =keng- kö -wa bhlɔɔ sié wo 'ko =zinng 'gü. ²⁵Yaa" kë 'wo- wo sié bha, dhebho do 'bha -ya -nu kpö 'gü mü, =yɔɔn yën -yua 'ö zun- -bha -a -kwe =ya =mɔɔ -kaɔng do ga =plɛ -nu -bha. ²⁶=Yaa- kë -dho -dhɔɔɔɔ -nu "piü -sü 'ka -a 'gü =ya ga. -A =kwee =gbaan =wɛnng ö -dɪ -pé kë -sü -ta -dhɔɔɔɔ -nu "piü, "kɛɛ kö- 'bha 'yii 'wɔn 'kun do, -a "yua 'bha =në -da 'gü -kpeawo 'ö dho- 'ka. ²⁷=Dhe 'ö Yesu -taɔng ma, 'yö nu 'yö -da me kpö bha- 'gü Yesu =kee- -ta, 'yö dho 'ö ö -kɔ pa- -bha sɔ 'ka. ²⁸-A kë 'ö- wo "dhü bha- -gen -mü =dhe 'ö gun "dhü kö -yö 'dhang -bho "dhiü, 'ö- pö ö -dɪ -dhe =dhe: «=Ya kë -dhe kö n -kɔ -zian -yö 'pa- -bha sɔ 'ka kö 'ma dha.» ²⁹'Ö ö -kɔ pa- -bha sɔ 'ka -dhe do 'ö- 'gü 'pö bha, -yö -to mü 'ö- -bha "yua bha 'ö bo, 'ö yöö =dede 'ö 'dhang bho- "dhiü =dhe 'ya kë "klüüklü 'kpakpadhö. ³⁰Yesu -yö -to 'pö -dhe do bha- 'gü 'ö- 'wɔn dɔ =dhe ö faan 'bha =ya 'go ö 'gü =ya zun "kpenng, 'yö =slëë ö 'gü me kpö bha- 'gü 'ö- pö: «De =në pa ma sɔ 'ka bha?» ³¹'Yö- -bha -klang -nu -wa pö- -dhe: «Aa, yi Dëmɛ, i -mɔɔ -bha 'i dheɛ" 'kpɔ suu bha- -kë, "kɛɛ kö i dɔ sié me "bhu- "dhaa 'gü -dhe 'pé 'ya 'dhö -ee?» ³²"Kɛɛ kö -yö -dhe -ga sié ö -zü -zü "dhü do kö 'me 'ö bho bha 'ö- me dɔ. ³³=Dhe 'ö dhebho bha =ya 'wɔn =slɔɔ 'gü -dhe me 'ö pa Yesu -bha sɔ 'ka bha, -ya me mɔɔ- sié, 'yö "suü 'dhö -da 'gü, 'yö -ya =zii -sü -bha, "kɛɛ =dhe 'ö -kë =dhe -ya 'wɔn dɔ 'kpakpadhö =dhe 'ya dha, 'yö nu 'yö "gblëenu Yesu =wlöö, 'yö -kɔ 'ö -kë 'ka 'yö -ziö -dhe -a -gen 'gü "pɛɛpedhö. ³⁴"Kɛɛ 'yö Yesu -ya pö- -dhe: «N "tɛado, i -bha 'dhang bho n "dhiü -sü =në i dha bha. -Bhö i -bha 'dho wo i 'flëë- 'gü, 'bha kë "klüüklü.»

³⁵Dhiang bha -yö -to Yesu "dhi, 'yö me -yö go Zedhiusö -gɔ 'kɔɔdhö, 'yö 'wo nu 'wo- pö Zedhiusö -dhe: «Yi Dëmɛ, 'bha 'dho kwa Dëmɛ ziö "ye 'gü "wɛwɛɛ, i 'dhu 'yaa mü 'zü, ³⁶"kɛɛ -a pö 'wo- wo "dhü bha, 'yii 'dho Yesu =gbin-, 'yö- pö Zedhiusö -dhe: «-A 'to "dhü =zɔɔ 'dhe, 'bha 'dho "suü, -bhö 'dhang bho n "dhiü doseng!» ³⁷=Dhe 'ö =yaa- pö "dhü, 'yö Zedhiusö -bha 'kɔɔ -zian sü, "kɛɛ -a 'dho -sü 'ka 'yii "wt- -bha kö me "wɛɛ 'bha -yö 'dho 'ö dɔ kö

'yii kë Piëdhö, Zakö waa- ö 'zlaa- Zan -nu -zë 'ka. ³⁸'Yö 'wo dho 'wo -loo Zuifö -nu -bha -yakwëëkëgükö -gome bha- -gö "kweandhö. 'Wo -loo mü kö -wo "tabhoo -da sië mü -yuudhö, kö me 'bha -nu -wo "gbu bɔ sië 'wo -gbla- 'ka "gbu- 'ka. ³⁹'Yö -da 'kɔɔdhö, 'yö- pö 'me 'wo gun mü bha- -nu -dhe: «-Më -wɔn -në 'ka- 'gbu bɔ 'yö 'ka -gɔng dɔ sië- 'ka -yuudhö ya? =Ya 'to 'në 'kö ya- -bha -zë -bha kö 'yii ga, -yö yi -në- zë. ⁴⁰-Dhe 'wo- ma 'dhü, 'yö 'wo zun =wɛɛ dɔ -sü -bha -a -bha. "Kɛɛ 'yö me -gban "pɛpɛ zun "kpɛng, 'yö to -a 'dhö, 'në dë bha- 'dhö, 'në dhe 'dhö -a -nu -bha waa- -bha -klang -nu -yaaga 'wo nu- dɔ bha- -nu 'dhö, 'yö 'wo dho 'wo -da 'kɔ 'ö 'në -gee -yö gun- 'gü bha- 'gü. ⁴¹'Yö dho 'ö 'në bha- kun- -kɔ -bha 'ö- pö- -dhe (eblö -wu 'gü) 'ö- pö: «Tadhita kumi!» =Waa- pö "dhü kö -wa pö: «Nëdhiëgnë, ma -në 'a- pö, -bhö "wli!» ⁴²'Në bha -yö -to -kweng mü 'ö -wli 'ö dɔ 'ö -gean, 'ö zun "ta 'sü -sü -bha, -a -gen -mü -dhe 'ö gun "dhü kö- -kwe -ya kë -kaɔng dɔ ga -ple. 'Wɔn bha 'yö 'me 'wo gun mü bha- -nu -gban "dhi dɔ bong 'ka. ⁴³'Wɔn bha -dhe 'ö -ya kë "dhü, 'yö Yesu -yö -dhio dɔ 'me 'wo gun mü bha- -nu -ta, 'ö 'ö kɔngga ziö- 'ka- -nu -dhe "sɛɛ glɔglɔdhö kö me 'bha 'ya 'dho 'wɔn -slɔɔ- 'gü. 'Yö go mü 'ö- pö- 'kpɔmɛ -nu -dhe -wo -bhöpɛ nu 'nëdhiëgnë bha- -dhe kö -ya -bhö.

Yesu dhiang -zë ö -dt -plöö -sü -dhiang 'ö Makö -ya zë
(Matiö 13,53-58; Dhukö 4,16-30)

6 ¹-Dhe 'ö -ya kë "dhü, 'yö Yesu -yö go -dhe bha- 'gü, 'yö dho Nazadhetö, 'pödhe 'ö -gla 'gü bha- 'gü waa- -bha -klang -nu 'dhö. ²-Dhe 'ö Zuifö -nu -bha -glooyi -ya -loo, 'yö dho- -nu -bha -yakwëëkëgükö 'gü 'yö -ya me draan- -sü -bha. 'Yö me kpö 'wo- -wu ma bha- 'wɔn -ya -nu kɔn, 'yö 'wo zun- pö -sü -bha: «'Yö -yö -go -zɔɔ 'ö -bha 'wɔndɔdhe -nu, -kpaɔdhe -nu waa- "dhabhliwɔn -nu 'ö- kë sië ya- 'ka 'me? ³"ɛɛn "dhüyënme (do "wɛ 'ö me -gban 'kwa- dɔ ya) 'yaa -mü -ee? "ɛɛn Madhi gbö ya 'yaa -mü -ee? "ɛɛn Zakö, Zozö, Zudë waa- Simɔ -nu dheebhang ya 'yaa kë -ni -ee? "ɛɛn -a dheebhang dhong -nu ya 'aa mü 'wo kwa kpö 'gü ya -ee?» 'Yö "mɔnɛ -yö ma- -nu 'gü, 'yö Yesu -kë -nu -gɔ -dhe -a -nu -gen "dhiö -zuö -bha -gwë 'dhö ('dhang 'ö 'wii- bho- "dhiö bha- -wɔn 'gü). ⁴"Kɛɛ 'yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «-A -pö "dhü -dhe -mü ka -gɔ, -a -gen -mü -dhe -wo Atanna -wudhiüloome -bhlëë -ya -dhe -gban "pɛpɛ 'gü, "kɛɛ -a -gɔ "següme -nu oo, -a -bha 'kɔdhigüme -nu waa- -gɔ 'kɔɔme -nu -zë 'waa- yö pë 'bha 'ka. ⁵⁻⁶'Dhang 'ö 'wii- bho- "dhiö bha- -wɔn 'gü, 'yii -mɔɔ- -bha kö -yö "slë "wɛɛ 'bha kë kö 'yii kë 'ö -kɔ 'ö- -ya 'yuëdhi 'do 'do 'bha -nu -ta, 'wo dha -a 'ka, kö- -nu -bha gɔɔgbudhe bha- 'wɔn -yaa- 'kɔn -dedewo.

Yesu -bha ö -bha -klang -nu bɔ -sü -dhiang 'ö Makö -ya zë
(Matiö 10,5-15; Dhukö 9,1-6)

-Dhe 'ö go mü, 'yö -da 'pö- -nu 'wo- -nu -züzü mü bha- -nu -bhiëë -ta me -nu -klang -kë Atanna -wu 'ka -sü 'ka.

⁷Yi do 'ka 'yö ö -bha -klang -nu -kaɔŋ do ga =ple bha- -nu -dhe, 'yö -nu dan =ple =ple 'yö- -nu bɔ (-dhe -nu 'gü) kö =ya -kɔ -ziö "yina yaa -nu -gɔ -faan nu- -nu -dhe. ⁸'Yö ö -wu kpɔ- -nu -bha 'ö- pö: «'Ka 'dho sië, 'ka 'dho pë 'bha 'kun ka -kɔ "piü kö 'yii kë "dhünë 'ö ka -kwɛɛ- -a 'ka. 'Ka 'dho -bhöpë 'sü, 'ɛɛn 'ka 'dho 'wëëga -da ka -ta (-a -gen -mü -dhe 'pë ka -mawɔn dho zun- -bha -wo -dho -a nu ka -dhe). "Ta -kpɔ 'ka bhɔɔ 'ya 'dho kë ka -ta, ⁹'ka 'dho "bhɛɛ =ple -da 'ko -ta, -ka -sabha =në -ya ka -gen -bha doseng.» ¹⁰'Yö go mü 'zü 'ö- pö- -nu -dhe: «'Ka 'dho 'ka -da 'pö- "su 'pö- 'ö- 'gü, =wa ka =yëë bho 'kɔ 'ö- 'gü, -ka 'to- 'gü -yö 'to "dhü -yö zun- 'ka ka -go 'pö- bha- 'gü -yi -bha (kë "dhü 'ö 'wɔn -yö -siö ka -dhɛŋgbhɔɔ -nu -dhe ka "piü). ¹¹'Pödhe 'dhe 'wii -kɔ -ya ka -dhɛŋ -bha -a 'gü, 'ɛɛn 'ö 'wii "tu 'to ka -wu -bha, -ka 'go 'plöö mü kö 'ka 'dho -dhe "wɛɛ 'bha 'gü, "kɛɛ 'ka- pö 'ka 'dho, -ka ka -kɔ -ma ka -gen -bha kö -bobi 'ö -dɔ ka -gen -bha 'pö- bha- 'gü bha, -yö 'go ka -gen -bha, kö -yö kë Atanna -bha za -bha -a -nu zë -gen 'ka dhia".»

¹²=Dhe 'ö ö bo -wu -kpɔ -a -nu -bha -sü 'ka -dhe -kɔ bha- 'dhö, 'yö 'wo dho, 'yö 'wo Atanna -bha naɔ bha- dɔ -dhe =gban "pɛpɛ 'gü =dhe -wo wo bo wo kë -sɔŋg yaa -nu 'ka kö -wo bɔ Atanna 'ka. ¹³'Wo dho -wo -gun "yina yaa 'gbɛ kë sië 'pö mɛ "bhü- -nu 'gü, 'ö 'wo "yɔn =gii "yuëdhi 'gbɛ -nu -bha -nu wo 'wo dha.

Zan Mezume ga -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zë
(Matiö 14,1-12; Dhukö 9,7-9)

¹⁴-Gblüdë Edhodö -yö Yesu -wɔn -ma "tüng bha =në- 'gü, -a -gen -mü -dhe 'ö gun "dhü kö- 'tɔ =ya =mɔɔ "sɛ bha- 'gü -dhe =gban "pɛpɛ 'gü ("dhabhliwɔn -nu 'ö gun- kë sië bha- -wɔn 'gü), "kɛɛ 'mɛ 'wo gun- -dhiang zë sië "dhü bha- -nu -wu 'yaa gun do. Mɛ 'bha -nu -gun pö sië -dhe Zan Mezume 'wo- zë bha =në =ya -bö -deewo, 'yö- -wɔn 'gü 'yö "dhabhliwɔn -nu kë sië bha. ¹⁵Kö mɛ 'bha -nu -wa pö sië Edhi ('ö gun Atanna -wudhiüloome 'ka yi 'bha 'ka bha yö -mü). Kö mɛ 'bha -nu -dɪ 'pö -wa pö sië: «-Yö -dho kë Atanna -wudhiüloome do 'bha =në- 'ka -dhe -a 'mɛ 'wo gun zii 'kpa -a -nu 'dhö.»

¹⁶"Kɛɛ -dhe Edhodö -zë 'ö- ma, 'yö- pö: «Zan Mezume 'a- -gɔ -kan bha =në =ya -bö bha!»

¹⁷⁻¹⁸-A pö 'ö- wo "dhü bha- -gen -mü =dhe yö =dede =në kë ö -wu kpɔ mɛ -bha, 'yö 'wo Zan kun 'wo- -lö, 'yö 'wo- -da -kaso 'gü, -a pö 'ö Zan -ya wo- -dhe =dhe =ya ö dheebhang Fidhipö -bha dhebhɔ Edhodiadö bho- -gɔ =ya 'wɔn yaa kë bha- -wɔn 'gü. -A -gen -mü -dhe Zan- kë- -pö -dhe -ta "puu 'ka 'ö- pö: «-A -dhe 'yaa -bha kö 'i i dheebhang -bha dhe bho- -gɔ.» ¹⁹-A pö 'ö Zan -ya wo "dhü bha 'yö -siö Edhodiadö -dhe. -A bhlɔɔ -ma 'gü -kɔ yaa bha, 'yö gun "piü =dhe 'ö Zan zë, ²⁰"kɛɛ 'yö- -kɔ 'yaa gun, -a -gen -mü =dhe Edhodö -gun "suü sië Zan -gɔ -a -bha -kë mɛ 'ö =sɔŋg 'bhaa- -bha 'ö

teanwɔn pö, "kɛɛ 'ö Atanna dhɔɔbhaame 'ka -sü -wɔn 'gü. -Yö -gun ö 'tu -nu dɔ sië -wv -bha 'ö- wv "dhia -yö ma- 'gü, 'ö =ya ö 'tu 'to- wv -bha -kɔ 'ö- 'gü 'do 'do, 'ö- "gblüüdhe -yö "muu bho, -yö -gun Zan -maa kɛ sië yö -nɛ- -wɔn 'gü Edhodiadö -gɔ kö 'ya 'dho- zɛ 'ö tii' 'ka.

²¹"Kɛɛ yö -nɛ- =gban 'gü, yi do- kɛ -slɔɔ 'ö -kɛ Edhodiadö bhlɔɔ bho -yi 'ka. -Yö -kɛ "dhü yi 'ö Edhodö 'kpɔ -kwɛ -yö zun- 'ka 'ko "dhiü bha -nɛ- 'ka. -A -dhekpacyi bha- 'ka, 'yö Edhodö -yö trooyi -da -a -bha mɛ -tiandhö -nu, -a -bha "sɔdha -gɔmɛ -nu waa- 'tɔmɛ -nu 'wo Gadhidhe -sɛ 'gü -a -nu -gɔ. ²²=Dhe 'ö 'mɛ 'wo- -nu -dhe bha =wa nu, 'ö =wa -da trookägüko 'gü, 'ö -dhɔkɛdhe zü =ya bho, 'yö Edhodiadö 'dhu -yö -da 'kɔɔdhö, 'yö zun "tan kɛ -sü -bha, 'yö- "dhia -yö ma Edhodö waa- 'ö -bha trootame -nu bha- -nu 'gü. 'Yö Edhodö -ya pö 'nɛdhiɛngnɛ 'ö "tan kɛ sië bha- -dhe 'ö- pö: «Pɛ "uv pɛ 'ö -dhi i -dhe, -a -gbadhe n -gɔ kö 'a- nu i -dhe!» ²³=Dhe 'ö- pö "dhü, 'yö go mü 'ö -sö -bhö 'ö- pö: «Pɛ "uv pɛ 'ö -dhi i -dhe, -a pö, 'kɔ -kɛ ma -gblüüdhe "pɛan do -zian 'ka, a -dho -a nu i -dhe. (Mii- kɛ "dhü, Atanna -yö n 'sü).»

²⁴=Dhe 'ö -gblüüdɛ -ya pö "dhü, 'yö 'nɛ bha 'ö 'kwama kun, 'yö zun "kpenng 'yö dho- -zɔn ö dhe -dhe, 'yö- dhe -ya pö- -dhe: «-Bhö 'dho 'kii- pö -yö Zan Mezume -gɔ nu i -dhe!» ²⁵'Yö ö yee kɛ -bɛang 'ka 'ö dho Edhodö -dhe 'gü 'yö- pö- -dhe: «N dɛmɛ, -yö n "piü =dhe 'i Zan Mezume -gɔ -nɛ- -ya 'tea- 'gü -dede ya- 'gü kö 'i n gba- 'ka.» ²⁶'Nɛdhiɛngnɛ bha- pö 'ö- wo -wo ö gba Zan -gɔ -nɛ- 'ka bha, 'yii dhi -gblüüdɛ Edhodö -dhe, "kɛɛ yöö kɛ =tɔn -dhe kö =ya ö bo -sö -bhö -sü 'ka. 'Yö zɛ -sö 'ö- -bhö waa- 'mɛ 'ö- -nu -dhe bha- -nu -wɔn -dhe, kö -a kɛ -kɔ -zɛ "wɛɛ 'bhaa 'dhö 'zü, ²⁷'yö "sɔdha 'wo- -maa kɛ bha- do bɔ Zan -gɔ 'sü -dhe 'gü kö -yö nu- 'ka. ²⁸'Yö 'mɛ bha 'ö dho, 'yö Zan -gɔ -kan, 'yö- -da 'tea- 'gü 'ö nu- 'ka, 'yö- dɔ 'nɛdhiɛngnɛ bha- -gɔ, 'yö- sü 'pö 'ö dho- 'ka ö dhe -dhe.

²⁹=Dhe 'ö Zan -bha -klangdhiü -nu 'wo- ma -dhe =wa Zan zɛ, 'yö 'wo dho 'wo- bhingklüü 'ö to bha- sü 'wo dho- 'ka 'wo- -wɛɛ bho.

"Kplɛng 'ö Yesu -bha -klang -nu -wa bho kö =wa wo yee kɛ =wa nu -a -dhiang 'ö Makö -ya zɛ

(Matiö 14,13-21; Dhukö 9,10-17; Zan 6,1-14)

³⁰=Dhe 'ö Yesu -bha bɔmɛ -nu 'ö- -nu bɔ bha, =wa wo yee kɛ =wa nu, yi do 'bha bha- 'ka 'yö 'wo bho 'ko -ta Yesu -kuu "dhiü, 'yö 'wo zun 'wo "kplɛng bho -sü -bha. 'Yö 'wɔn "pɛpɛ 'wo- -kɛ, waa- 'wo Atanna -wɔn -dhiang zɛ -kɔ -nu 'ö- -bha, 'yö 'wo -ya -ziö -gen 'gü -sü -bha Yesu -dhe. ³¹'Yö- -ya pö- -nu -dhe 'ö- pö: «-Ka nu kö 'kwa 'dho "tungtadhe 'bha 'gü kö 'ka ka "tɛɛ 'nɛ 'bha 'pa.» -A pö 'ö- wo "dhü bha- -gen -mü =dhe 'ö gun "dhü kö 'mɛ 'wo 'dho sië 'wo nu sië =wa kɛ 'gbɛ =dedewo kö -kɔ 'ö Yesu waa- -bha yɛkɛmɛ -nu 'wo dho- kɛ- 'ka kö -wo pɛ -zian -bhö -a -kɔ 'yaa 'dhö. ³²'Yö 'wo dho 'wo -da "yitagɔ 'gü 'wo dho -dhe 'ö mɛ 'bhaa mü 'ö 'wo dho

wo -dɪ -slɔɔ -bha bha- 'gü. ³³"Kee 'yö me 'gbe -wa -nu 'dho -dhe 'yö, 'yö 'wo -nu dɔ, 'yö me -yö go 'pödhe 'pepe 'wo mü -a -gban 'gü 'do 'do, 'yö 'wo dho wo -gen -ta, 'yö 'wo -da -nu "dhiü -dhe 'wo 'dho sië- -bha bha- 'gü. "Sanni Yesu waa- ö -kengme -nu -wo nu kö -wo -loo mü kö 'me 'wo bha -wa -loo mü 'nu.

³⁴=Dhe 'ö Yesu -yö go "yitagö 'gü 'ö zun "sia-, kö me -ya -dhe -gban pa tingtingdhö; 'yö -wëë -yö zun bɔ -sü -bha -a -ta -a -nu -wɔn 'gü, -a -gen -mü -dhe -yaa- -nu -ga, -wo -kë 'gü -dhe -tuü 'ö- -godhiöme 'yaa 'dhö =në- 'dhö. 'Yö zun 'wɔn 'gbe 'ö -gban Atanna -wɔn -bha -a 'klɔɔ- -pö -nu -dhe -sü -bha.

Yesu -bha me "gblü "sɔɔdhu "dhiü gba -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zë

³⁵=Dhe 'ö- -bha =klang -nu 'wo- -ga =dhe 'yënn- -gɔ =ya -ya -tɔn -ta, 'yö 'wo =yɔɔn- "sɔɔ 'wo- -pö- -dhe: «-Dhe 'kwa- -bha ya "tungtadhe -mü, 'sa "bin =ya 'ma. ³⁶'Dho- -bha kö 'i -wu 'kpɔ 'me bha- -nu -bha kö -wo 'dho wo -bhöpë 'dhö -dhe 'gü 'pö- -nu 'wo kwa -züzü ya waa- gbeetadhe -nu 'gü kö -wa -bhö. ³⁷'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- -pö: «Aa bhoo, kaa =dede =në -kaa -nu gba -bhöpë 'ka!» "Kee 'yö 'wo- -pö: «Aa, 'me 'wo ya -wo 'gbe 'gbu- -wa! -Yö i "piü =dhe 'yi 'dho 'wëë- 'wo dho yëkëme do =saa bho- 'ka "su "saaga "piü bha- 'bluu- -dho kö 'yi- nu- -nu -dhe kö -wa -bhö -ee? "Kee kö 'zü yii- kë "dhü 'yii 'dho =mɔɔ- -nu -ta zɔɔ -wa!» ³⁸'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ 'ö- -pö: «-Ka 'dho =zɔɔ kö 'ka ka bhɔɔ" bho mü, 'bluu- bhe -dhe =në -ya 'to mü? =Dhe 'wo dho 'wo wo bhɔɔ" bho mü 'ö 'wo 'pë =ya 'to -a -dhung -së 'ka, 'yö 'wo nu 'wo- -pö- -dhe: «Bluu- bhe "sɔɔdhu waa- 'yuü- -ple =në -ya 'to mü.»

³⁹=Dhe 'ö =waa- -pö- -dhe 'dhü, 'yö- -pö -wo 'me 'wo bha- -nu -ya kpö kpö 'ka blëë -në -ta mü. ⁴⁰'Yö 'wo -ya kpö kpö 'ka, këng do këng do, "ëen -kaɔng "sɔɔdhu "sɔɔdhu. ⁴¹'Yö ö -kɔ -da 'bluu- bhe "sɔɔdhu bha- 'gü, waa- 'yuü- -ga =ple bha- 'dhö, 'yö ö "yan "dhiü =wliü dhang- 'gü, 'yö Atanna nue" bho 'bluu- bha- -wɔn 'gü waa- 'yuü- bha- 'dhö, 'yö 'bluu- bha- "kplü "kplü bho, 'yö- dɔ ö -bha =klang -nu -gɔ kö -wa 'gü -gblü 'me 'wo bha- -nu -ta. 'Yö dho 'ö 'yuü- -ple bha- nu 'pö- -nu -dhe, 'yö 'wo- 'gü -gblü 'pö 'me 'wo bha- -nu -ta. ⁴²'Yö 'me 'wo bha- -gban "pepe 'wo 'bluu- bha- -bhö 'wo kën, 'yö- -kpëa -yö to. ⁴³'Yö 'bluu- waa- 'yuü- bha- -nu -da 'ko -ta -sü -kpëa 'ö to 'ö dho 'ö =mɔɔ töö -yan -kaɔng do ga =ple -bha, ⁴⁴"kee 'sa kö gɔɔn- -nu 'wo 'pë bha- -bhö -wo gun me "gblü "sɔɔdhu (kö 'wii 'në -nu waa- dhong -nu -a -nu -da mü).

Yesu "ta 'sü "yi -ta -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zë

(Matiö 14,22-33; Zan 6,15-21)

⁴⁵=Dhe 'wo wo bo 'pë bha- -bhö -sü 'ka, 'yö Yesu -yö zun -fëe -ya ö -bha -klang -nu -bha -sü -bha 'ö- -pö wo -zë -wo -da -sië "yitagö 'gü kö -wo "yi "kan "vaandhö, -wo -da ö "dhiü -wo 'dho Besaida "pean "piü kö yö -zë 'ö ö

-wu 'kpɔ 'mɛ 'wo bha- -nu -bha. ⁴⁶=Dhe 'ö 'ö -wu kpɔ- -nu -bha "pɛpɛdhö, 'ö 'wo dho, 'yö dho -bheä Atanna -dhe -dhe 'gü -tɔn -gbin-.

⁴⁷=Dhe 'ö- -bha -klang -nu bha 'wo 'yi "kan sië 'ö =wa 'dho =wa =loo 'yi =zinng 'gü, "kɛɛ kö "bin =ya 'ma- -nu -bha =dedewo, kö Yesu -zë -yö -tun 'sia- 'yi =taama ö -dt -ta, ⁴⁸'yö 'wɔn =slɔɔ- 'gü =dhe 'yi "kan -sü -yö =gbaɔn sië ö -bha -klang -nu -ta =dedewo, -a -gen -mü =dhe 'ö gun 'dhü kö "tɛɛ =ya -siö -a -nu -gɔ, kö "tɛɛ -yö go sië- -nu 'dho -zian 'ka, 'ö "yitagɔ -blü 'ö dho- 'ka. =Dhe 'wo dɔ -dhɛkpaɔ "dhiü, 'yö dho- -nu =keng- kö -yö "ta sië 'yi bha- -ta, "kɛɛ kö =ya kɛ =dhe yöö ziö- -nu -ta. ⁴⁹=Dhe 'ö- -bha -klang -nu 'wo- yö kö -yö "ta sië 'yi -ta 'ö nu, -wa -ga mɛ -zii 'ka, 'yö 'wo zun "tabhoo -da -sü -bha, ⁵⁰kö "suü =ya -da -nu 'gü kö- -nu "gblüö- -yan =gbaan 'wü, 'yö to 'ö dhiang -da -nu -ta 'ö- pö: «Ma -mü, -ka ka -zu -gban, "suü 'ya 'dho ka kè!» ⁵¹'Yö -da -nu "piü "yitagɔ 'gü, 'yö "tɛɛ -yö bo ziö -sü 'ka, 'yö- 'wɔn -ya -bha -klang -nu bha- -nu kɔn =dedewo. ⁵²-A -gen -mü =dhe "slë 'ö Yesu -ya -kè 'bluu- 'ö- 'gü -gblü bha- -wɔn 'gü bha 'wii- =taama dɔ, gun 'ö- wo "dhü kö 'wɔn 'gü ma zuë" 'yii -da -nu "gblüö- -kö bha- -wɔn 'gü, (-a -gen -mü =dhe -a -nu 'dhang bho -sü 'yaa gun- "dhiü =dhe -yö -mɔɔ -bha 'ö 'wɔn suu -nu bha- -nu -kè).

'Mɛ 'ö Yesu -ya -nu dha -a -nu -bha 'yua -gɔ Zenezadhe -pö 'gü -a -dhiang 'ö Makö -ya zë
(Matiö 14,34-36)

⁵³=Dhe 'wo bo 'yi bha- "kan -sü 'ka, 'wo -da Zenezadhe -se 'gü, 'yö 'wo woo- "yitagɔ to 'yi "dhiü mü. ⁵⁴-A -nu -go "yitagɔ 'gü =në "gbu-, 'yö mɛ =gban 'wo to 'wo Yesu dɔ. ⁵⁵⁻⁵⁶'Yö =ya =loo -dhe "ʊʊ -dhe 'ö- 'gü, -yö -kè 'pö- 'kpii- 'ka oo, -yö -kè 'pö- 'sɛɛnnë 'ka oo, "ɛɛn -yö -kè 'bhlaa =gbeatadhe -zian =në- 'ka oo, 'yö- 'gü -mɛ -nu 'wo dɔ -bɛang -bha 'wo dho woo- "yuëdhi -nu 'sü "nuu -nu 'gü 'wo nu- 'ka, 'yö 'wo- -nu =loo "dheɛdhe "gbea do 'gü, 'yö 'wo =bheä Yesu -dhe kö 'mɛ 'wo bha -wo zun- -bha sɔ -bha (kö -wo dha). 'Yö mɛ "ʊʊ mɛ 'ö- -kɔ -zë -yö zun- -bha sɔ "zɔdhiü -zian -bha, 'yö- -nu =gban "pɛpɛ 'wo -kè "klüöklü.

'Wluu- -nu 'ö Fadhizien -nu -wa -ya -a -dhiang 'ö Makö -ya zë
(Matiö 15,1-9)

7 ¹Yi do 'ka, 'yö Fadhizien -nu waa- 'tɔnggɔmɛ -nu 'wo go Zedhizadhemö 'wo bho 'ko -ta Yesu -dhe 'gü. ²'Yö 'wo Yesu -bha -klang -nu yö kö- mɛ 'bha -nu -wo pë -bhö sië wo -kɔ -dhii 'ka, kö 'wii wo -kɔ "zu (=dhe -kɔ 'wo- -kè 'ka -a -nu wɔ -kɔ 'gü Atanna -wɔn "gbluʊ "piü kö 'wo kè "slüöslü -a wëëdhö bha- 'dhö). ³"Kɛɛ 'sa kö Fadhizien -nu waa- mɛ "pɛpɛ 'kö 'wo Zuifö -zë 'ka, -a -nu 'bha -bha 'bha 'yaa pë -bhö kö 'yii ö -kɔ "zu 'kpakpadhö (kè "dhü 'ö -kè -dhiisü Atanna wëëdhö), -a -gen -mü =dhe -a -nu "bhɛma -nu 'wo 'wluu- -nu 'ö- -ya bha 'yi 'yaa zun- 'bha -wɔn -bha

-a -nu -gɔ. 4-A -wɔn 'gü, =wa 'go "dhædhö kö -wo nu, 'wii 'bɔn -bho wo -bha -zu bha- wo -kö, 'waa -bhöpë -bhö. Ƴa 'go- 'dhe bha- 'gü, -a -nu -bha 'wluu- "wæwæɛ 'në -dhe -nu 'wo -gban "yitakɔɔ -nu oo, "yitagbɔ -nu "ɛɛn -piögagbɔ waa- -nu -wɔtapë -nu "zu -sü -nu -bha -wo kpö 'ka. 5Fadhizien -nu waa- 'tɔnggɔmɛ -nu -wa -zë 'wɔn bha =në -dhe 'yö =dhe 'ö =wa Yesu -bha -klang -nu bha- -nu yö kö -wo pë -bhö sië kö 'wii wo -kɔ "zu, 'yö 'wo -dheɛ" kpö 'wo- pö: «-Yö mü =dhe 'yö i -bha -klang -nu 'waa 'wluu- 'ö kwa "bhæma -nu -wa -ya bha- -ya -bhlëë 'gü, 'yö 'wo pë -bhö wo -kɔ -dhii 'ka?»

6-7'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «'Gblüüdhegblænnɛ -nu 'ka ya, Atanna -wudhiüloome Ezai 'dhö dhiang 'ö- zë ka -bha yi 'bha 'ka 'ö -ben zë -sü 'ka Atanna -bha 'sëedhe 'gü 'ö- pö:

«Atanna -ya -pö: "Sɛgɔ ya- 'gü -mɛ -nu
-wo n -bhlëë -ya wo "dhi 'gü "wæwæɛ,
"kɛɛ- -nu zuë" -zë -yö n 'ka =gblænn,
-a -nu -bha n -dhɔkë -gen 'yaa 'dhö,
-a -gen -mü =dhe 'wluu- -nu 'ö mɛ "bhü- -nu -wa -ya bha =në,
'wo wo 'ko =draan- -bha =dhe 'pë 'ö go Atanna =në- "piü -a 'dhö' bha
'yii =sua kë;

8-a -gen -mü =dhe ka ka -kwaa Atanna -bha 'tɔng- -zë -zü 'ö 'ka- -züö ka -kɔ =kee- -ta, 'yö 'ka 'wluu- 'ö mɛ "bhü- -nu -wa -ya bha =në- -ya -bhlëë 'gü.

9'Yö go mü 'zü 'ö- pö- -nu -dhe: «Ka "tu 'yaa Atanna -bha 'tɔng- -bha 'wɔn 'ö- 'gü 'yö bha, kë "dhü kö kaa- 'wluu- -nu -në -wo 'to. 10-A -gen -mü =dhe Moizö -yö 'tɔng- -dɔ 'ö- pö:

«I dë waa- i dhe -a -nu -bhlëë -yö kë i -gɔ.»

'Yö go mü 'zü 'ö- pö:

Mɛ "ɔv mɛ 'ö dhiang yaa ze 'ö 'kpɔmɛ -nu -dhe, -wa -mɛ zë, 11"kɛɛ ka -zë, ka- -pö =dhe: «Mɛ -yaa- pö 'ö 'kpɔmɛ -nu -dhe -dhe 'pë 'ö gun n "piü =dhe 'a- nu ka -dhe bha 'ma- =gbaɔ Atanna -gɔ, kö- 'dhe bha -ya zun =naa bha.» 12Kö- -dhe 'yaa -bha 'zü =dhe -a -mɛ -yö 'wɔn 'bha kë 'ö dë waa- 'ö dhe -a -nu -dhe, 13'yö 'ka bhluu" ma- 'ka Atanna -bha 'tɔng- -nu -bha, ka -bha 'wluu- -nu 'ka- -ya bha- -wɔn 'gü. 'Yö 'wɔn suu -nu 'wo "dhü 'ka- 'gbe -kë.

Pë -nu 'wo mɛ -dhii kun Atanna wëëdhö -a -dhiang

'ö Yesu -ya zë 'ö Makö -ya pö

(Matiö 15,10-20)

14=Dhe 'ö 'ö bo- -pö "dhü -sü 'ka, 'yö mɛ kpö 'wo gun mü bha- -nu -dhe 'zü -deewo, 'yö- pö- -nu -dhe: «-Ka ka "tu 'to n -bha -së 'ka kö dhiang 'ö maa- zë bha 'ka- 'gü ma.» 15'Yö- pö: «Pë "ɔv pë 'ö go "kpɛnnɔg 'ö -da mɛ "dhi 'ö mɛ -ya -bhö, -a 'bha 'yaa mɛ kë -dhiisü Atanna wëëdhö, "kɛɛ 'pë 'ö go- -mɛ zuë" 'gü 'ö zun "kpɛnnɔg bha =në- -mɛ -kë 'wɔnyaakëmɛ 'ka. 16'Yö- pö -a zë 'a- wo sië bha 'mɛ 'wɔn 'gü ma -mɛ 'ka, -ya 'gü ma.

17=Dhe 'ö me kpö bha- -nu to 'ö dho 'ö -da 'kɔɔdhö, 'yö- -bha -klang -nu 'wo- dhɛɛ" kpɔ 'gwɛnnɔ 'ö- -da bha- 'klɔɔ- 'ka. 18 'Yö- pö- -nu -dhe: «Kaa -dɪ 'pö 'kii kè 'wɔn 'gü ma -mɛ 'ka -nè wo -kò -ee? "Èɛn 'kaa- 'wɔn dɔ -dhe pè 'dhe 'kò go "kpennɔ 'ö -da me "dhi 'ö me -ya -bhö, -a 'bha 'yaa me -dhii kun Atanna wèèdhö -ee? 19-A pö 'a- wo "dhü bha- -gen -mü -dhe pè 'dhe 'kò me -ya -bhö -a 'bhaa 'dho me zuè" -zè 'gü, -yö -dho me "gblüüdhe -nè- 'gü, -ya 'go mü 'yö me dho- 'ka blèè 'gü.» (-A pö 'ö Yesu -ya wo "dhü bha -nè- -zɔn -dhe -bhöpè -zè 'bha 'yaa me "kian 'ka.)

20 'Yö go mü 'zü 'ö- pö: «'Pè 'ö go mèbhudhe 'gü -nè me -dhii kun Atanna wèèdhö. 21 -A -gen -mü -dhe me zuèpiüdhe bha -nè -zɔ yaa -gɔn me 'ka -sü -nu oo, -da dhe "piü -sü -nu "èɛn -ziö me -nu -bha gɔn -keng- -sü -nu oo, "yènnɔ dɔ -sü -nu oo, me zè -sü -nu oo, 22 -kwaan bho -sü -nu oo, zuè" -dɔ -nɔɔ -bha -sü -nu oo, suu yaa -dhe -nu, -flü kè -sü -nu, 'wɔn -ma 'koo -sü kè -sü -nu, zuè" -bhɔ me -nu -bha pè -bha -sü, me -nu 'tɔ zè -sü -nu, -dɪ -sü 'kpii- -sü -nu waa- slaa" -dhe -wɔn kè -sü -nu 'wo go- 'gü. 23 'Wɔn yaa suu "pɛpɛ 'ö "dhü bha, -yö -go me zuè" -nè- "piü, 'yö me -kè 'wɔnyaakème 'ka Atanna wèèdhö.»

Dhebhɔnè do 'ö 'yaa Zuifö 'ka -a 'dhang -bho Yesu "dhiü

-kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zè

(Matiö 15,21-28)

24=Dhe 'ö ö bo dhiang -nu bha- -nu zè -sü 'ka, 'yö go -dhe bha- 'gü 'ö dho Tii- -sɛ 'gü. 'Yö- pö ö -dɪ -dhe 'ö 'dho kö 'ö ö -gblɛn 'kpɔ 'kɔ 'bha 'gü kö me 'bha 'ya 'dho ö nu -wɔn 'wɔn dɔ, "kɛɛ 'yö 'yii zun- -gɔ 'kɔ "dhiü. 25 -A -gen -mü -dhe -dhe 'ö dhebhɔnè do 'bha 'ö "yina yaa -yö gun- 'dhu 'gü bha, 'ö- ma -dhe Yesu -ya nu -ya -loo mü, 'yö dho 'ö "gblèènu- -wlöö. 26 -A dhebhɔ 'ö "dhü bha 'yaa gun Zuifö 'ka, Glekö -nè gun- 'ka, 'yii go Izraèdhö -sɛ 'gü, -yö -go Sidhofenisɪ -sɛ 'gü. "Kɛɛ 'yö nu 'ö -bhɛa Yesu -dhe 'ö- pö -yö dɔ "gbu- kö "yina yaa 'ö- 'dhu 'gü bha -ya kè. 27 'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -gɔ 'ö- pö: «-Bhö dɔ kö 'nè -nu -wo 'kèn -kò, -a -gen -mü -dhe 'yaa -sè kö -wo -bhöpè 'sü 'nè -nu -bɛn "dhiü kö -wa nu 'gbennè -nu -dhe.» 28 'Yö dhebhɔnè bha 'ö- -yɔ bɔ- -gɔ 'ö- pö: «-Yö "dhü tɛan- 'ka, n Dème, "kɛɛ -a -blün 'kò go 'nè -nu -kɔ -bha 'ö =wennɔ -a -nu -gen "piü bha 'gbennè -nu -wa yö -zè -bhö.» 29=Dhe 'ö- pö "dhü, 'yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -gɔ 'ö- pö: «-Bhö 'dho, "yina yaa -ya 'go i 'dhu bha- 'gü -a pö i- wo "dhü bha- -wɔn 'gü.» 30=Dhe 'ö ö yee kè 'ö dho 'ö -loo ö -gɔ 'kɔɔdhö, -yö -kpan ö 'dhunè -bha kö -yö wɔ siè "gbang -ta, kö "yina yaa -gbaan 'dho.

-Kɔ 'ö Yesu -yö "bhuhugɔn do -kè 'ka "klöökölü -a -dhiang 'ö Makö -ya zè

31=Dhe 'ö -ya kè "dhü, 'yö Yesu -yö go Tii -sɛ 'gü 'ö bɔ Sidɔn, 'yö dho "yitagbɛa 'ö Gadhidhe bha- "pɛan "piü. -A 'dho -sü 'ka -yö -bɔ "sɛ -gɔ 'ö- 'pö- 'dhö -kaɔng do bha- 'gü. 32 'Yö 'wo nu- -dhe "bhuhugɔn do 'ka, 'yö 'wo

-bhea -dhe kö -yö ö -kɔ -ya -ta kö -yö bhea" Atanna -dhe -a -wɔn 'gü kö -yö kē "klüöklü. ³³Yö 'me bha- sü, 'yö bhɔ- 'ka me kpö bha- -nu 'ka taa- 'bleng -bleng, 'yö ö kɔngga -da -a "tu -gban -ple 'gü, 'yö ö -kɔ -ye 'ö "dhidhi -bha 'yö- zun- 'nɛɛ- -bha. ³⁴Dhe 'ö -ya ö bo, 'yö ö "yan "dhiü -wliü dhang- 'gü, 'yö ö -fuv -loo "yuëdhi bha- -wëë 'ö gun- kē sië bha- -wɔn 'gü, 'yö- pö- -dhe: «Efata!» (=Waa- pö "dhü -a -nu -wu 'gü kö -wa pö <-bhö "pu!>.) ³⁵Yö -to -dhe do bha- 'gü, 'ö- "tu "dhiü -yö -pu 'ö dhiang ma, 'ö- 'nɛɛ- -yö zun -slëë 'gü -sü -bha 'ö dhiang zë 'kpakpadhö. ³⁶Yö Yesu -yö -dhio dɔ- -nu -ta 'ö- pö 'wa 'dho- -gen dɔ me 'bha -dhe. "Kɛɛ 'yii wɔn "dhiü 'kun, -yaa- pö "dhü -yö -kē -zianwo -dhe -ya pö -ka ka faan dɔ. -A -gen dɔ me -nu -dhe -sü 'bha -në -da 'gü- -nu -gɔ 'ö dho- 'ka. ³⁷Dhabhliwɔn -nu 'ö Yesu -ya -kē bha, 'yö- 'wɔn -ya -nu kɔn -dedewo, 'yö 'wo- pö: «Aa mi, me 'ö ya- kēwɔn -së -tɔn -kɛɛ! -Yö "tu -wliü -me -zian -kē dhiangmame 'ka 'ö "bhubbhu -nu -gban -kē "wume 'ka -wa!»

Yesu -bha me "gblü -yiisiö "dhiü gba -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zë
(*Matiö 15,32-39*)

8 ¹-A yi 'ö bha- 'ka 'zü kö me kpö 'gbɛ =dede =wa bho "dhuu Yesu -dhe 'gü, "kɛɛ kö 'pë 'ö woo- -bhö 'yaa 'dhö, 'yö ö -bha -klang -nu -dhe, 'yö- pö- -nu -dhe 'ö- pö: ²«Me 'wo ya- -nu -wëë =dede -yö n kē sië, -a -gen -mü -dhe 'wo nu n "piü -a -dhekpɔyɪ -yaaga -naa =nɛ, "kɛɛ -bhöpë 'bha 'ö yöö kē- -nu -gɔ kö -wa -bhö 'yaa 'dhö. ³-Ya kē -dhe 'ma- -nu 'to din- 'ka -dhe -kɔ ya- 'dhö, kö 'a -wu 'kpɔ- -nu -bha kö -wo 'dho, 'yiyaadhe -dho -a -nu bho kö 'wii -loo -kô wo -dɪ =plöö, -a -gen -mü -dhe -a me 'bha -nu 'godhe -yö =gbleen.» ⁴Yö- -bha -klang -nu 'wo -yɔ bɔ- -gɔ 'wo- pö: «Me "sinma 'wo ma ya- -nu -bhöpë -dho 'go 'me "tungtadhe 'kwa dɔ- -bha ya- 'gü?» ⁵Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «Bluu- bhe =dhe -në ka -gɔ?» 'Yö 'wo- -yɔ bɔ 'wo- pö: «Bluu- bhe "saɔple.»

⁶Yö Yesu -ya pö -wo 'me 'wo bha- -nu =gban "pepe 'yaanu 'sia-

=Dhe 'wo- -nu =gban 'yaanu "peɛpedhö, 'yö 'bluu- bhe "saɔple bha- sü, 'yö Atanna nuɛ" bho- -wɔn 'gü 'yö- "kplü "kplü bho 'yö- nu ö -bha -klang -nu -dhe kö -wa 'gü -gblü -a -nu -ta. 'Yö 'wo- 'gü -gblü me kpö bha- -nu -ta. ⁷Ö gun "dhü kö 'yuüga 'në 'sensennë 'bha -nu -ya -nu -gɔ. 'Yö Yesu -ya -nu sü 'pö, 'yö Atanna nuɛ" bho- -wɔn 'gü, 'yö 'wo- 'gü -gblü -a -nu -ta. ⁸Yö 'me 'wo bha 'wo 'bluu- bha- -bhö 'wo kën, 'yö- "kplü "kplü -kpea 'ö to 'wo- -loo töö 'gü, 'yö dho 'ö -kē töö -yan "saɔple 'ka. ⁹Me 'wo 'bluu- bha- -bhö "dhü bha, -wo -gun me "gblü -yiisiö. =Dhe 'wo wo bo pë -bhö -sü 'ka, 'yö ö -wu kpɔ- -nu -bha, 'yö 'wo dho. ¹⁰-Wo -to -dhe do bha- 'gü, 'yö Yesu waa- ö -bha -klang -nu 'wo -da "kplagɔnë 'gü, 'yö 'wo "yi -kan 'wo dho Damanuta -sɛ 'gü.

(Matiö 16,1-4)

¹¹=Dhe 'ö =wa 'dho =wa =loo mü, 'yö Fadhizien -nu 'wo bho "dhuu, 'yö waa- Yesu -nu 'wo -ya zaɔdhe -da -sü -bha. 'Yö 'wo- pö Yesu -dhe -a 'gü dan kian 'ka

-dhe -yö 'slé do 'bha kē wo 'yaan kō -ya -zɔn wo -dhe -dhe Atanna -nē- bɔ tean-ka. ¹²-Dhe 'wo- pō 'dhü, 'yö Yesu -yö ö -fɔv -loo pinngdhö, 'yö go mü 'ö- pō: «'Tüng ya- 'gü -mē -nu -wo n -wɔn 'suan- -bho -bha -pē -mɔɔ -mē -wɔn 'gü? A- -pō ka -dhe tean- -dede 'ka -dhe: 'Mii 'dho 'slé -zē 'wɛwɛɛ 'bha kē -dɛɛ 'gü -mē -nu ka -dhe tongtongdhö kō 'ka 'wɔn 'suan- bho- -bha.» ¹³-Dhe 'ö -yaa- pō 'dhü, 'yö -da 'kplagɔnē 'gü, 'yö- -nu to 'ö 'yi -kan 'zü -deewo 'ö dho 'yi -taama.

**Dhiang 'ö Yesu -ya zē 'ö -gban Fadhizien -nu waa- Edhodö -nu -bha me
-klang kē -kɔ -bha -a -dhiang 'ö Makö -ya zē
(Matiö 16,5-12)**

¹⁴-A -nu 'dho -sü 'ka, 'yö- -bha -klang -nu -zv -yö bho 'bluu- 'sü -wɔn 'ka, 'sa 'ö gun 'dhü kō 'bluu- bhe do -nē- -nu -gɔ 'kplagɔnē 'gü mü. ¹⁵-Dhe 'wo -da zian -ta, 'yö Yesu -yö -dhio dɔ- -nu -ta 'ö- pō: «Ka ka -dɪ 'kun -gɔng 'ö Edhodö waa- Fadhizien -nu -gɔ bha- -gɔ!» ¹⁶-A pō 'ö- wo 'dhü bha, 'yö -kē -nu 'gü -dhe -yö -wɪ 'bluu- -nē- 'ka, 'yö 'wo -ya -a pō -sü -bha wo 'ko -dhe -dhe: «Yö kē 'ö- wo -dhe 'bluu- 'yaa kwa -gɔ bha 'yö- pō siē 'dhü bha.» ¹⁷-Dhe 'ö Yesu -yaa- 'wɔn dɔ -dhe -wa pō siē 'dhü, 'yö- pō- -nu -dhe 'ö- pō: «Ka ka -zv -gɔn 'dhü -mē -wɔn 'gü? 'Kii kē 'wɔn 'gü ma -mē -nē- 'ka -kō 'yö dhiang 'kō 'a- zē bha 'kii- 'gü ma -ee? ¹⁸'Een ka zué" -dede -nē 'glɔɔglɔ 'dhü, 'yö ka 'yan 'dhö 'dhö, 'kɛɛ 'yö 'kaa -dhe yö, 'een 'zü 'yö ka 'tu 'dhö 'dhö, 'kɛɛ 'yö 'kaa 'wɔn ma 'dhü bha -ee? 'Een ka -zv bho -dhe -nē -sē -dedewo 'dhü bha -ee?» ¹⁹Yö- -nu dheɛ" kɔ 'ö- pō: «Bluu- bhe 'sɔɔdhu 'a me 'gblü 'sɔɔdhu 'dhiü gba- 'ka 'nu bha, -a töö -yan -dhe -nē kē to?» 'Yö 'wo- -yɔ bɔ 'wo- pō: «A töö -yan -kaɔng do ga -plɛ.» ²⁰Yö- -nu dheɛ" 'bha kɔ 'ö- pō: «Yö- 'saɔplɛ 'dhe 'a me 'gblü -yiisiö 'dhiü gba- 'ka 'zü bha =we, -a töö -yan -dhe -nē kē to?» 'Yö 'wo- -yɔ bɔ 'wo- pō: «A töö -yan 'saɔplɛ.» ²¹Yö- -nu dheɛ" kɔ 'ö- pō: «Kii- 'gü ma -kō yö -zē 'bha 'gü -ee? (-Yö -kē ka 'gü -dhe a -wɪ 'bluu- -nē- 'ka -ee?)»

Yesu -bha 'yanwɪmɛ do -kē 'klüöklü Besaida -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zē

²²Yö 'wo dho 'wo -loo Besaida -pō 'gü. 'Yö 'wo nu 'yanwɪmɛ do 'ka Yesu -dhe, 'yö 'wo -bheɛ- -dhe kō -yö ö -kɔ pa- 'ka kē 'dhü kō -yö kē 'klüöklü. ²³Yö ö -kɔ -da -kwɛɛ-, 'yö go- 'ka 'plöö 'yö dho- 'ka 'saan -gɔ -bha. 'Yö ö 'dhidhi -ziö -a 'yan 'dhiü, 'yö ö -kɔ -ya -a 'yan -ta, 'yö- dheɛ" kɔ 'ö- pō: «I -dhe yö siē -ee?» ²⁴Yö 'me bha 'ö -dhe -ga zuudhö, 'yö- pō: «Iin, a me 'bhu- -yö kō -yö 'ta siē, 'kɛɛ -yö kē n 'yan 'gü -dhe 'dhü 'dhö.» ²⁵Yö Yesu -yö ö -kɔ kpa 'zü -deewo 'yan 'dhiü, -dhe 'ö ö -kɔ bho mü, 'yö 'mɛ bha 'ö -dhe -ga 'zü zuudhö, 'yö- 'yan 'gü 'dhö -pu, 'yö pē -gban yö 'kɔkɔpɔdhö -sē 'ka. ²⁶Yö Yesu -ya pō- -dhe -yö 'to mü kō -yö 'dho ö -gɔ 'kɔɔdhö, 'yö- pō- -dhe: «Bhö 'dho, 'bha 'dho -da 'plöö 'zü!»

**Piedhö -bha Yesu -dɔ Atanna -bha -Yame 'ka -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zē
(Matiö 16,13-20; Dhukö 9,18-21)**

²⁷Yi do 'ka kō Yesu waa- ö -bha -klang -nu -wo 'dho siē 'pödhe 'wo- -dhe Fidhipö -bha Sezadhe -pö -nu bha- -nu 'gü, 'yö- -nu dheɛ" kɔ zian 'ka

'ö- pö: «Ka- ma me -nu -ta -dhe de suu -mü n 'ka?»²⁸ 'Yö 'wo- -yo bɔ- -go 'wo- pö: «Me 'bha -nu -wa -pö Zan Mezume -mü i 'ka, 'yö- me 'bha -nu -wa pö Atanna -wudhiüloome Edhi ('ö gun yi 'bha 'ka bha yö) -mü i 'ka, kö me 'bha -nu -wo pö sië 'pö -a me 'dhe 'wo gun yi 'bha 'ka 'pö bha- me do -mü i 'ka.»²⁹ -Dhe 'wo- pö 'dhü 'dɔɔndhö, 'yö- pö- -nu -dhe: «Yö ka -zë -we? Ka ka -bha -pö 'gü -dhe?» 'Yö Piedhö -ya -yo bɔ- -go 'ö- pö: «Me 'ö Atanna -ya -ya 'ö- -wɔn 'plüün bho bha, yö -mü i 'ka.»³⁰ 'Yö -dhio dɔ- -nu -ta glɔglɔdhö 'ö- pö 'wa 'dho- pö me "wæwæe 'bha -dhe 'dhü.

Yesu -bha ö ga -wɔn waa- ö -bö -wɔn -dhiang 'ö- zë 'ö Makö -ya pö
(Matiö 16,21-28; Dhukö 9,22-27)

³¹ -Yö -zun ö ga -wɔn waa- ö -bö -wɔn -dhiang zë -sü -bha ö -bha -klang -nu -dhe "tüng bha -në- 'gü 'ö- pö: «-A -dhea -bha -dhe mang Megböme 'a sëë bho =dedewo, kö -kwægbo -nu 'wo Izraedhö -sɛ 'gü waa- "saabhome -nu -gɔme -nu waa- 'tɔnggɔme -nu -wo wo -kɔ "kan n "dhiü, kö -wo n zë, "kɛɛ 'ma ga a -dho -bö -a -dhekpaɔyi -yaaga -naa bha- 'ka. ³² -Yö -gun dhiang -nu bha- zë sië- -nu -dhe "puu 'ka. 'Yö Piedhö -ya -dhe =plɛ 'gü, 'yö -ya -dɔn -bho 'ka -sü -bha (-a pö 'ö- wo "dhü bha- -wɔn 'gü).

³³ "Kɛɛ 'yö Yesu -yö -slëë ö 'gü 'yö ö -bha -klang -nu -ta -ga, 'yö =gbla Piedhö -ta 'ö- pö: «Go n "sɔɔ bha, Sɔtraan! -A -gen -mü -dhe mebhudhe zuëga -në i -go, 'wɔn 'dhe 'kö go Atanna "piü -a 'bha 'yaa 'dho i =gbin.»

³⁴ -Dhe 'ö ö bo- -pö 'dhü -sü 'ka, 'yö me kpö 'wo gun -keng- bha- -nu -dhe, waa- -bha -klang -nu 'dhö, 'yö- pö- -nu -dhe: «Me "ɔɔ me 'ö- "piü -dhe 'ö bɔ n 'ka, -a -me -yö bo ö -dɪ 'ka n -wɔn 'gü, kö -yö saan" -dhe -kɔ 'a =saan- 'ka -a 'dhö. ³⁵ -A -gen -mü -dhe 'me 'ö yaa- -pö 'ö ö -dɪ dha, -a -me -go -dho 'to- 'gü, "kɛɛ me 'ö bo ö -dɪ 'ka n -wɔn waa- 'wɔn -taɔng -së -wɔn 'gü, -yö -dho dha. ³⁶ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü -dhe =ya kɛ -dhe me =ya pɛ "pɛpe 'ö "kpung =taa- =gban =slɔɔ, "kɛɛ kö- 'nii- -zë -yö -dheng, 'dhang 'ö 'yii- bho n "dhiü bha- -wɔn 'gü, kö- -tosea kɛ -gen -në kɛ -kɛ -më 'ka? ³⁷ -Më -në dho =slɔɔ mebhudhe -go kö -yö ö 'nii- -go -ta 'dho- 'ka Atanna -go?»

³⁸ 'Yö- pö: «-A pö 'a- wo 'zü "dhü bha- -gen -mü -dhe me "ɔɔ me 'ö dho 'yiü- kɛ n -wɔn 'ka, "ɛɛn 'ö dho 'yiü- kɛ n -wɔ "dhiü =loo -sü 'ka 'me =wa "kan Atanna -bha zian -bha 'ö =wa kɛ -dhe dhebho 'ö =ya 'go gwaan- bha 'ö -zua zë sië- 'dhö, 'ö 'wɔn yaa -në- -nu -bhöpɛ 'ka ya- -nu -bha, mang Megböme a -dho 'yiü- kɛ 'pö- -me -nu 'tɔ -ya n -bha -sü 'ka yi 'a dho nu- 'ka n Dë -bha medhe -kwi 'gü kö- -bha "kië -nu 'wo -ya -sü 'ka- -bha -ya 'gü bha -wo n -keng- bha- 'ka.

9 ¹ -Dhe 'ö ö bo- -pö 'dhü -sü 'ka, 'yö go mü 'zü 'ö- pö: «A- -pö ka -dhe tean- =dede 'ka -dhe 'me 'ka ma bha me 'bha -nu -wo ka kpö 'gü 'wii 'dho ga kö 'wii Atanna -bha -gblüädhe 'a "wɪ sië- 'ka bha- nu -dhe yö faan 'gü.

Yesu 'gü 'gla -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zë
(Matiö 17,1-13; Dhukö 9,28-36)

2=Dhe 'ö -dhekpacyi 'saɔdo -ya ziö, 'yö Yesu -yö Piedhö 'dhö, Zakö 'dhö, Zan 'dhö, -a -nu -da ö -keng-, 'yö weng- -nu 'wo -ziö 'wo dho -tɔn -gbleen 'bha -gbin-, kö me "wæe 'bha 'yaa- -nu 'piü mü. 'Yö -gla -a -nu 'yaan. 3'Yö sɔ 'ö gun- -bha bha- 'yan 'dhö zun bho -sü -bha, 'ö dɔ mü kö "flü 'ö- wo sië kö- -zɔn 'ka -pë 'bhaa 'dhö 'kpung -taa 'zü. 4'Wo dho "kan wo -ta kö Edhi waa- Moizö ('ö =wa ga 'nu yi 'bha 'ka bha -wa 'go dhang- 'gü =wa nu), kö waa- Yesu -nu -wo dhiang zë sië. 5'Yö Piedhö -ya pö Yesu -dhe 'ö- pö: «N Dëme, -dhe 'ö ya -yö -së 'dhe! 'Kwa -ya yö -yö -dho kë -së -zɔɔ -wa! -Bhö dɔ kö 'yi bɔɔ" -yaaga dɔ kö- do- kë i -bha 'ka, kö- do- kë Moizö -bha 'ka, kö- do- kë Edhi -bha 'ka -dhe.» 6-A pö 'ö Piedhö -ya wo 'dhü bha- 'sü 'yaa gun- -dhe. -Yö "suü -ziisü 'ö -da -a -nu 'gü 'wɔn bha- 'gü bha -në- 'dhiü -dhiang zë. 7'Wo dho "kan 'zü wo -ta kö 'dhuu -ya -ya -a -nu -ta -susudhö. 'Yö Atanna -yö bɔ "dhuu bha- 'gü 'ö dhiang zë- -nu -dhe 'ö- pö: «N Gbö (do 'ö n -gɔ) 'yö ya, -a -dho 'ö n -kë -a "sinma 'yaa 'dhö, -ka ka "tu 'to- -wu -bha kö 'ka- -bhlëë -ya!» 8'Wo dho "kan 'zü wo -ta 'bha wo kö Yesu yöö do -në -ya 'to- -nu "piü mü.

9=Dhe 'wo go sië -tɔn -gbin- 'wo lɔɔ- sië, 'yö -dhio dɔ- -nu -ta 'ö- pö 'wa 'dho 'wɔn 'wo- -dhe yö bha- -gen dɔ me 'bha -me 'bha -dhe -yö 'to- 'ka "dhü -yö zun- 'ka yi 'ö yöö Mëgböme 'ö dho 'go- 'ka ga 'gü 'ö -bö bha- -bha. 10-A pö 'ö- wo "dhü bha, -yö -to -nu "yaan, "këe kö- 'dhe 'kö zun- go ga 'gü kö -yö -bö -wɔn -bha bha 'waa- 'gü ma, kö -wo wo 'ko dhëe' 'kpɔ sië 'wo- pö: «Yaa- pö -dhe 'pë 'dhö kö -ya -pö -dhe?»

11'Yö- -bha -klang -nu -wa dhëe' 'kpɔ 'wo- pö: «'Këe -a pö 'ö 'tɔnggöme -nu -wa wo 'sa -dhe Edhi -dho nu, 'yö Atanna -bha -Yame gun -na nu ya- 'klɔɔ- -mü -më 'ka?» 12'Yö- -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «Tean- -mü, Edhi dho nu -kö -bleesü kö -yö Atanna -wɔn -gban zun ö zun -dhe 'gü "pëepedhö -së 'ka, ('yö- -bha -Yame -yö gun -na nu). "Këe -wu 'ö -ben zë -sü 'ka 'pö Atanna -gɔ 'sëedhe 'gü -dhe:

«Wo -dho -bhlëë bho Mëgböme -bha 'ö 'wo- -wëë -kë wo 'yan -ziö 'gü 'ka» bha- 'klɔɔ- -mü -më 'ka?

13A- pö ka -dhe -dhe Edhi -ya nu 'nu, 'yö 'wɔn 'ö -dhi -nu -dhe -waa- wɔ- -ta -dhe -kɔ 'ö -ben zë -sü 'ka- 'ka Atanna -gɔ 'sëedhe 'gü -a 'dhö.» Edhi 'ö Yesu -yö -wɔ 'ka "dhü bha -në Zan Mëzume 'ka.

Yesu -bha 'yina yaa -kë 'në do 'bha 'gü -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zë
(Matiö 17,14-21; Dhukö 9,37-43a)

14=Dhe 'wo dho 'wo =loo- -bha -klang -nu 'dhe 'wo to -tɔn -genngdhö bha- -nu "sɔɔ, -wo -kpan me kpö 'kpüi- -bha kö =wa -klëën- -nu -zü, kö- -bha -klang -nu bha waa- 'tɔnggöme -nu -wo zaɔdhe -da sië wo "kwëë. 15Me kpö bha -wo Yesu

-yö -kan 'gü 'ka. =Dhe 'wo- yö, 'yö 'wo dɔ -beang -bha 'wo dho -tua bho -dhe 'gü. ¹⁶=Dhe 'ö dho 'ö -loo ö -bha -klang -nu bha- -nu -dhe 'gü, 'yö- -nu dhæe' kpö 'ö- pö: «=Më -wɔn =në keng- -nu 'ka- zaɔdhe -da sië?» ¹⁷Yö mɛ do- bɔ mɛ kpö bha- 'gü 'ö- -yɔ bɔ 'ö- pö: «N Dëmɛ, ma -në 'yina yaa 'dhö n gbö ya- 'gü, 'yö 'yaa 'wɪ, 'yö 'a- sü 'a nu- 'ka i 'piü. ¹⁸'Yina 'ö- 'gü bha =ya -da -ta -dhe 'ö- 'gü, 'yö- -zuö "sia-, 'yö- "dhidhi "vuu 'dhö -ya -kpɔkpɔdhö kö -yö 'ö "sɔn "dhiü -bhö sië, =ya 'go mü 'yö dɔ zɛɛndhö. =Dhe 'a nu 'ö 'mii i yö, 'yö 'a -bhe a i -bha -klang -nu -dhe kö -wo 'yina yaa bha- kɛ, "kɛɛ 'wii =mɔɔ- -bha. ('Wɔn 'ö 'yi- zɔadhe -da sië bha 'yö bha).»

¹⁹=Dhe 'ö =yaa- pö "dhü, 'yö Yesu -yö -dɔn bho ö -bha -klang -nu 'ka 'ö- pö: «'Mɛ 'ö -zu -yö Atanna -dhe -sü 'yaa ka -gɔ ya, ka -dho 'dhang bho n "dhiü -mɛ yi -nɛ- 'ka, "ɛɛn -yö ka 'gü =dhe a -dho 'to ka "piü -kpɛawo, 'ö 'a ka -kwɛɛ bun 'ö- "dhiütodhe 'yaa kɛ -ɛɛ?» 'Yö- pö: «=Ka nu- 'nɛ 'ka n -dhe yö!» 'Yö 'wo nu- 'ka. ²⁰'Nɛ bha 'ö Yesu yö -dhe do 'ö- 'gü -yö -to mü 'ö "yina bha 'ö -da 'gü, 'yö zun -dɪ -zɛ -sü -bha "gbu- 'ka, 'yö -pö, 'yö zun glün- sü bha =dhe mɛ- sɛɛ' -be -kɛ kö -"dhidhi "vuu- bho sië. ²¹'Yö Yesu -ya dɛ dhæe' kpö 'ö- pö: «'Wɔn ya 'ö i gbö =sɔɔ -a -kwɛ =ya kɛ =dhe?» 'Yö- -yɔ bɔ- -gɔ 'ö- pö: «=A zü- -bho kö -yö 'nɛ 'ka. ²²'Ta =nɛ -bhö -a wo yi -dhe, "kɛɛ =ya kɛ -nu wo =sië -zianwo "yina bha -yö ma 'nɛ bha- -zuö peng "dhiü -dhe -nu waa- "yi -bhaa -dhe -nu =gban 'gü kö 'ö- zɛ. =Ya kɛ -dhe yi -ta 'kun "sɪ -zɛ =ya kɛ i -dhe kö -bhö dɔ =nɛ wo "gbu- kö yi -wɛɛ -yö i kɛ kö 'i "ta yi -dhe!» ²³'Yö Yesu =ya -yɔ bɔ- -gɔ 'ö- pö: «I -ta 'kun "sɪ -kɛ n -dhe -wɔn =nɛ 'i- pö -ɛɛ? Ma -zɛ i dhæe' =nɛ maa- 'kpö =dhe: -Zu -yö Atanna -dhe -sü -yö i -gɔ -ɛɛ? -A -gen -mü =dhe mɛ "bu mɛ 'ö ö -zu yö Atanna -dhe -a -mɛ -fië -bha 'wɔn 'yaa 'dhö.» ²⁴'Yö 'nɛ dɛ bha 'ö to 'ö -gbla 'ö- pö: «A 'dhang -bho Atanna "dhiü, "kɛɛ ma 'dhang -bho -a "dhiü -sü bha 'yaa 'kpakpadhö -nɛ- wo. -Bhö n -ta 'kun kö -a "dhiü -ya pa!»

²⁵=Dhe 'ö Yesu -yö mɛ kpö bha- -nu yö kö =wa dɔ -beang -bha, -wo nu sië ö -ta, 'yö =gbla "yina yaa bha- -ta 'ö- pö: «"Yina 'i mɛ -kɛ "bhɔbhɔ 'ka 'i mɛ "tu wü 'i 'nɛ ya- 'gü ya ma =nɛ 'a- pö -bhö 'go 'nɛ bha- 'gü, 'bha 'dho, 'bha 'dho i yee kɛ 'i nu mü 'zü!» ²⁶'Yö "yina bha 'ö go 'nɛ bha- 'gü kö -yö "gbla sië, kö 'nɛ -yö ö -dɪ -zɛ sië "gbu- =dedewo. 'Ö go mü 'yö -wɔ =dhe mɛ =ya ga- 'dhö, kö mɛ 'gbe -wa pö sië -dhe =ya ga -zian =nɛ- wo. ²⁷'Kɛɛ 'yö Yesu -yö ö -kɔ -da -a =kwɛɛ- 'ö- =wliü. 'Yö =wliü 'ö dɔ ö -gean.

²⁸=Dhe 'ö 'wɔn bha =ya kɛ "dhü, 'ö Yesu =ya 'dho ö =yëë "dhiü, 'ö waa- -bha -klang -nu =wa 'to wo do 'ka, 'yö 'wo- dhæe' kpö 'wo- pö: «'Yi Dëmɛ, yi -kɔ 'ö 'yii =mɔɔ "yina ya- kɛ -sü -bha ya- -gen =nɛ -mɛ 'ka?» ²⁹'Yö- -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «=Bhe a Atanna -dhe -sü 'ö -sɔbhæe -bha =nɛ "yina suu 'dhe 'kö bha- dho.»

Yesu -bha ö ga -wɔn waa- ö -bö -wɔn -dhiang zɛ -kɔ

=ple -naa 'ö Makö -ya pö

(Matiö 17,22-23; Dhukö 9,43-45)

³⁰=Dhe 'ö =ya kɛ "dhü, 'yö 'wo go -dhe 'dhe bha- 'gü 'wo bɔ Gadhidhe -sɛ 'gü, "kɛɛ 'yaa gun Yesu "piü =dhe mɛ 'bha -yö 'wɔn =sɔɔ ö -bɔ mü -wɔn 'gü.

31-A -gen -mü =dhe 'ö gun "dhü kö 'wɔn 'ö yöö kë ö 'ka bha -ya -ta "pu sië ö -bha -klang -nu -dhe 'ö- pö: «-Wo -dho mang Mɛgbômɛ n =gbaɔ mɛ "bhu- -nu -gɔ 'ö 'wo n zɛ, "kɛɛ =wa n zɛ "dhü, a -dho -bö -a -dhekpaɔyi -yaaga -naa bha- 'ka.» 32-A pö 'ö- wo "dhü bha- -bha -klang -nu 'wii- 'gü ma ö 'kɔɔ- 'ka, "kɛɛ 'sa kö- dhɛɛ" 'kpɔ -sü "suü -ya -nu 'gü.

'Wɔn 'ö -gban -due 'kpii- -dhe 'ö Atanna "piü -a -bha -a -dhiang 'ö Yesu -ya zɛ 'ö Makö -ya pö
(Matiö 18,1-5; Dhukö 9,46-48)

33'Yö 'wo dho "dhü 'wo =loo Kapɛnaɔmö -pö 'gü. =Dhe Yesu -ya bo -da -sü 'ka 'kɔɔdhö, 'yö ö -bha -klang -nu dhɛɛ" kpɔ 'ö- pö: «-Mɛ -wɔn =nɛ 'ka gun- zaɔkpadhe -da sië zian -ta bha?» 34"Kɛɛ =dhe 'ö- -nu dhɛɛ" kpɔ "dhü, 'yö -dhe -yö ga- -nu -ta dingdhö, -a -gen -mü =dhe 'ö gun "dhü kö -due 'kpii- -dhe 'ö dhang- 'gü =waa- -wɔn zaɔdhe -da zian -ta kë "dhü kö 'mɛ 'ö- -due 'dhö 'kpii- 'wo- dɔ. 35=Dhe 'ö -ya kë "dhü, 'yö Yesu -yö 'yaanu, 'yö ö -bha -klang -nu -kaɔng do ga =plɛ bha- -nu -dhe, 'yö- pö- -nu -dhe: «'Ö 'mɛ 'dhe 'ö- "piü =dhe yö =nɛ ö -due kë 'kpii-, -a -mɛ -yö ö -dɔ -da mɛ =gban "pɛpɛ =wlöö kö -yö kë mɛ =gban "dhiü -ziö wo -mɛ 'ka.» 36'Yö -ziö 'ö ö -kɔ -da 'nɛ 'dede do 'gü, 'yö- dɔ- -nu kpö 'gü, 'yö go mü 'ö- sü, 'ö- -wɔ ö -gbe 'gü, 'yö- pö ö -bha -klang -nu -dhe: 37«Me "su mɛ 'ö yaa ö -kɔ -ya 'mɛ 'wo =dhe 'nɛ -nu ya- -nu 'dhö, -a mɛ do -zian -dheɔng -bha, -a -mɛ -bha kë n -bha 'ka -sü -wɔn 'gü, kö -yö ö -kɔ -ya ma =nɛ n -dheɔng -bha bha, 'sa mɛ "su mɛ 'ö -kɔ -ya n -dheɔng -bha, kö 'yii mang do n -dheɔng 'kun, kö n Dɛ Atanna 'ö n -bɔ bha =nɛ 'ö ö -kɔ -ya -dheɔng -bha 'pö bha.»

'Wɔn 'ö -gban 'mɛ 'wo bɔ Yesu 'ka "ɛɛn 'wo- 'yaɔ- 'ka -a -bha -a -dhiang 'ö Yesu -ya zɛ 'ö Makö -ya pö
(Dhukö 9,49-50)

38=Dhe 'ö =yaa- pö "dhü =ya ö bo, 'yö Zan -ya pö- -dhe: «N Dɛmɛ, yi -kpan mɛ do 'bha -bha yi do 'ka kö -yö "yina yaa kë sië mɛ -nu 'gü i 'tɔ 'gü "kɛɛ 'sa kö 'yaa kwa =keng-, 'yö 'yi- -kɔ bho- -bha.» 39'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ 'ö- pö: «"Dhabhliwɔn 'bha -ya kë "dhü =taamasü 'gü, 'ka 'dho- -mɛ -kɔ bho- -bha, -a -gen -mü -dhe mɛ 'ö 'wɔn suu 'ö "dhü- -kɛ n 'tɔ 'gü, 'yii 'dho 'go mü 'zü kö -yö n -dhiang yaa zɛ ö "gblɔv peng -sü do bha- -ta. 40-Yö kë ka "yaan =dhe 'mɛ 'yii dɔ kwa -gɔ -gɔn -yan 'gü kö -yö -bɔ kwa 'ka. 41 Me "su mɛ 'ö dho ka gba 'yi -kɔɔ -yan do 'ka 'ka- mü, ka -bha -kɛ mang Klisi -mɛ ma mɛ 'ka -sü -wɔn 'gü, a- -pö ka -dhe tean- =dede 'ka -dhe -a -mɛ 'yii 'dho =fië ö =trɔɔn 'ka tongtongdhö.»

'Wɔn 'ö -gban mɛ -go Atanna -bha zian -ta -pɛ -nu -wɔn -bha -a -dhiang 'ö Yesu -ya zɛ 'ö Makö -ya pö
(Matiö 18,6-9; Dhukö 17,1-2)

42'Yö go mü 'ö- pö: «"Kɛɛ mɛ "su mɛ 'ö dho kë 'mɛ 'wo -dhe 'nɛsɛnnɛ -nu 'dhö 'dhang -bho n "dhiü -sü 'gü bha- mɛ do -zian -bho Atanna -bha ziantame

'ka, -gwë kpö 'kpii- do -kplü -a -me bho -bha -sü -zian 'wo- -me -zuö 'ka -weeyi -bhaa -a fië- dhö 'wɔn 'ö (Atanna) dho kë- -me 'ka dhia" bha- -bha. 43 -A -kë 'dhü -sü -wɔn 'gü, =ya kë -dhe i -kɔ 'ö i "dhiü bha =ya kë i -da Atanna "dhiü -pë 'ka, -bhö -a "kan i -bha. ("Tüng 'ö 'bhii- kë -kö- 'ka bha- 'ka). I -to -gbe "kplü 'ka -sü 'ö 'i -da 'ka Atanna -bha -tosea 'ö 'yaa yën -a 'gü -sü fië- dhö i -gbe =gban -to i -bha -sü 'ö 'i dho- 'ka =geebɔɔ -peng 'ö 'yaa 'dhuu -a 'gü -sü -bha. 44 [-Dhe 'ö "dhü bha bhiënë -nu 'wo me -bhö mü bha 'waa ga tongtongdhö 'éen peng 'ö mü 'yaa 'dhuu]. 45 =Ya kë 'zü =dhe i -gen do =ya kë i -da Atanna "dhiü -pë 'ka, -bhö -a bho i -bha. ("Tüng 'ö 'bhii- kë- 'ka -kö bha- 'ka). -A -gen -mü =dhe i -da -sü 'ö =niɔɔsü 'ka -tosea 'ö 'yaa yën- kë -dhe 'gü -sü fië- dhö i -gen =ple =gban -to mü -sü 'ö 'i dho- 'ka =geebɔɔ -peng 'gü -a -bha. 46 [-Dhe 'ö "dhü bha bhiënë -nu 'wo me -bhö mü bha 'waa ga tongtongdhö 'éen peng 'ö mü 'yaa 'dhuu.] 47 I "yanga do =ya kë i -da Atanna "dhiü -pë 'ka, -bhö -a bho mü, ("tüng 'ö 'yii i -da -kö 'wɔn yaa 'gü bha- 'ka) i -da i "yanga do 'ka Atanna -bha -gblüdüdhëpö 'gü -sü fië- dhö i "yanga =gban =ple -to mü -sü 'ö 'i dho- 'ka =geebɔɔ -peng 'gü, 48 -dhe 'ö =yuun 'ö mü =ya -da me 'gü 'yaa ga tongtongdhö, "éen 'ö peng 'ö mü 'yaa 'dhuu tongtongdhö bha- 'gü -sü -bha.

49 -A -gen -mü =dhe Atanna -dho me =gban kwa këwɔn -nu "zu peng 'ka =dhe -kɔ 'wo =wee -da sië- 'ka "tɔv -bha bha- 'dhö.

50 =Dhe 'ö "dhü, kaa =wee -yö kë ka 'gü kö 'ka 'to ka 'ko -dhe -së, -a -gen -mü =dhe me =gban kwa- 'wɔn -dɔ -dhe =wee bha pë -së -mü, "kɛɛ =ya kë -dhe -a din =ya bo 'go -sü 'ka -bha, -më "wɛɛ 'bha =në 'wo dho- 'sü kö -wa din dhi- 'ka 'zü -deewo? =Ya kë "dhü kö -zun "dhiü -bhlɔɔ =në 'yaa 'dhö 'zü bha (kö =ya 'to -zuöpë =në- 'ka.).»

'Wɔn 'ö -gban dhe waa- gɔn -a -nu -kan 'kwëë- -sü -bha -a -dhiang 'ö

Yesu -ya zë 'ö Makö -ya pö

(Matiö 19,1-12; Dhukö 16,18)

10 1=Dhe 'ö Yesu -yö go -dhe bha- 'gü, waa- ö -bha -klang -nu 'dhö 'yö -ziö 'ö dho Zude -sɛ 'gü, Zuuden =taama. 'Yö me "bhü- -yö ta gblaa- -bha 'zü -deewo 'wo nu- -dhe 'gü, 'yö zun 'zü- -nu -klang kë -sü -bha Atanna -wɔn 'ka =dhe -kɔ 'ö- -kë 'ka -kpeawo -a 'dhö.

2 'Yö Fadhizien 'bha -nu 'wo nu 'wo- dheɛ" kpɔ -a 'gü dan kian 'ka 'wo- pö: «Mɛ- -mɔɔ -bha 'ö me -yö dhe bho "bü -ee?» 3 'Yö Yesu -ya -nu dheɛ" kpɔ 'pö 'ö- pö: «Moizö -ya -pö ka -dhe =dhe ö -bha 'tɔng- 'sëédhe 'ö- -ben zë bha- 'gü?» 4 'Yö 'wo- -yɔ bɔ 'pö 'wo- pö: «Ya -pö 'me 'ö dho dhe bho "bü -yö 'sëédhe kë kö -ya =nëng -bha kö -ya bho- 'ka "bü.» 5 'Yö Yesu -ya pö- -nu -dhe: «-A pö 'ö Moizö -ya wo "dhü bha -yö -sü kaa- gɔɔgbudhe =në- -bha, 6 "kɛɛ Atanna -zë -yö gɔn waa- dhe =në- -nu -da "kpungtaadhe -da "tüng 'gü. 7 'Yö =në- -wɔn 'gü, 'yö gɔɔn- dho "kan ö dhe waa- ö dé -a -nu -bha, 'yö -kplü ö -bha dhebhɔ -bha, 8 'yö me =ple bha 'wo -kë pë do 'ka. =Ya kë "dhü kö 'waa me =ple 'ka 'zü, kö =wa kë pë do =në- 'ka. 9 -A -kë "dhü -sü -wɔn 'gü,

-a -dhe 'yaa- -bha kö 'pë 'ö Atanna =yaa- =nëng 'kwëë- bha mε "bhu- -zë -ya "kan 'kwëë-»

¹⁰=Dhe 'ö waa- -bha =klang -nu 'wo dho 'wo -loo wo =yëë "dhiü, 'yö 'wo-dhεε" -dee 'bha kpɔ 'zü 'wɔn do bha- 'ka. ¹¹'Yö- -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «Mε "uu mε 'ö ö -bha dhe bho "bü 'ö- -dee sü, kö- -mε -yö 'wɔn yaa -në -kë ö -bha dhebhɔ -blæ̃sü 'ka bha, "kεε kö -yö -da -në wo mε -nu -bha dhe "piü bha. ¹²=Ya kë 'pö -dhe kö dhebhɔ -yö 'go gwaan- -bha kö -yö gwaan- "wεε 'kpɔ, kö -yö -zua =në- zë.

Yesu -bha 'dhuë- -kë 'në -nu -bha -sü -dhiang 'ö Makö -ya zë
(Matiö 19,13-15; Dhukö 18,15-17)

¹³=Dhe 'ö =ya kë 'dhü, 'yö 'wo nu 'në 'sεennë 'bha -nu 'ka Yesu -dhe, kë "dhü kö -yö ö -kɔ 'pa- -nu 'ka kö -yö 'dhuë- kë- -nu -bha, "kεε 'yö- -bha =klang -nu 'wii "wɪ- -bha, 'yö 'wo zun peng =wεnng 'mε 'wo bha- -nu 'yan 'gü -sü -bha. ¹⁴=Dhe 'ö Yesu -ya -dhe yö, 'yii dhi- -dhe, 'yö- pö ö -bha =klang -nu -dhe: «'Ka 'dho 'në 'sεennë -nu kë n -bha, -kaa -nu 'to mü kö -wo nu n "piü, -a -gen -mü =dhe Atanna -bha -gblüädhe bha -yö 'mε 'ö- -nu -bha 'wɔn 'gü ma -kɔ 'dhö =dhe -a -nu 'dhö =në- -nu -bha 'ka.» ¹⁵'Yö- pö: «A- -pö ka -dhe tean- =dede 'ka -dhe 'mε 'yii "wɪ Atanna -bha -gblüädhe -wɔn -bha =dhe 'në 'sεennë -nu -wɪ 'wɔn -bha -kɔ 'dhö, 'yii 'dho -da mü tongtongdhö. ¹⁶=Dhe 'ö- pö "dhü, 'yö 'në -nu bha- -nu -wɔ ö -gbe 'gü 'do 'do, 'yö ö -kɔ -ya -nu -ta, 'yö 'dhuë- -kë -nu -bha.

=Naɔmε 'kpii- do -bha -bo Yesu 'ka -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zë
(Matiö 19,16-30; Dhukö 18,18-30)

¹⁷=Dhe 'ö Yesu -yö go -dhe bha- 'gü 'ö -da zian -ta, 'yö gɔndë do -yö dɔ -beang -bha 'yö nu 'yö zun- -dhe ö kpiö 'gü, 'yö- dhεε" kpɔ 'ö- pö: «N Dëme "klüsësü, a -dho -a kë -kɔ -kë -dhe kö 'a -sii 'ö 'yaa yën 'ö Atanna "piü bha- -slɔɔ?» ¹⁸'Yö Yesu -ya pö- -dhe: «I n -dhe "klüsëme -më -wɔn 'gü? "Klüsëme 'bha 'yaa 'dhö kö 'yii kë Atanna -zë 'ka.» ¹⁹'Yö go mü 'ö- pö: «Mangga 'tɔng- 'kö -ben zë -sü 'ka Atanna -gɔ 'sëédhe 'gü -dhe:

‹Bha 'dho -zua zë,

'bha 'dho mε zë,

'bha 'dho -kwaan bho,

'bha 'dho =sua -ya mε -nu -bha,

'bha 'dho kwεε" yaa -za bho mε 'bha -bha, "εεn

ü dhe waa- i dë -a -nu =bhlëë -ya bha, i yö -zë dɔ -kεε?»

²⁰'Yö gɔndë bha -ya -yɔ bɔ 'ö- pö: «A 'dhe 'kö bha yö -zë n kë -pë -mü 'a go- 'ka n 'nédhe 'gü, n Dëme.» ²¹=Dhe 'ö Yesu -ya -ga zuudhö, 'yö- "dhia -yö ma- 'gü, 'yö- pö- -dhe: «-Yö ("dhü tean- 'ka, "kεε) pë do =në- këwɔn =ya 'to i -bha, -bhö 'dho kö pë "pepe 'ö i -gɔ 'i- -gban "dhɔɔ dɔ, kö 'i- -naɔ =gbaɔ "flεεme -nu -gɔ. Atanna -dho -a -gɔ "yɔɔ dɔ i -gɔ =naɔ 'dhe 'ö dhang- 'gü

-a 'ka, 'bha 'go mü kö 'i nu 'i -da n -keng-. ²²"Kee -a pö 'ö Yesu -ya wo 'me bha- -dhe "dhü bha 'yö ma- 'ka, 'yö ö -bha 'dho wo ö wë -ta -sea 'ka, -a -gen -mü -dhe =nao 'ö gun- -go -a -dhiang 'yaa zë, (-a -wön 'gü, 'yaa gun- 'piü -dhe 'ö ö -ko bho- 'gü).

²³Dhe 'ö 'me bha -ya 'dho, 'yö Yesu -yö -dhe -ga ö -züzü, 'yö- pö ö -bha -klang -nu -dhe: «=Naome -nu -dede -zë -a -nu -da Atanna -bha me -nu kpö 'gü -dhe -dho kë 'ya-!» ²⁴A pö 'ö Yesu -ya wo "dhü bha, 'yö- 'wön -ya -bha -klang -nu kön. 'Yö go mü 'yö- -ta -pu -a -nu -dhe 'ö- pö: «N bhang -nu, a- -pö ka -dhe -dhe -da Atanna -bha -gblüëdhe 'gü -dhe -yö 'ya-! ²⁵-Yöwmea -bha -bö -sedha -ye 'ka -sü -yö "gbu-, "kee =naome -bha -da Atanna -bha -gblüëdhe 'gü -sü -yö "gbu- 'ö -ziö yö -zë -ta.»

²⁶'Yö- 'wön -ya -bha -klang -nu kön 'zü 'ö ziö mü, 'yö 'wo -ya wo 'ko -nu dhe" 'kpö -sü -bha 'wo- pö: «Yö -zë -ya kë "dhü 'sa kö 'dee dho dha?» ²⁷'Yö Yesu -ya -nu -ga 'ö- pö: «Me "bhu- -nu -zë 'waa =moo- -bha, "kee Atanna -zë -yö -moo- -bha, -a -gen -mü -dhe Atanna -zë -fiëbhawön 'yaa 'dhö.»

²⁸'Yö Piedhö -ya pö- -dhe: «'Yö 'me 'kö yi -zë 'ya "kan yii- pë =gban "pepe -bha 'ya -da i -keng- yö =we?» ²⁹'Yö Yesu -ya -yo bö- -go 'ö- pö: «A- -pö ka -dhe kö -yö 'to ka "yaan -dhe me "bu me 'ö zë n -wön -dhe, "een 'ö zë 'wön -taong -së 'ö go Atanna -a -wön -dhe, 'ö go ö -go 'kooëdhö, "een 'ö -kan ö dheebhang gwon- -nu, "een dhong -nu, ö dë waa- ö dhe "een ö -bha 'në -nu waa- ö -bha 'bhlaa- -nu -bha, ³⁰-a -me -dho -a -gao këng do -sloo "kpung -taa yö, 'ko -nu 'ö- -me -ya to bha oo, "een -a dheebhang dhong -nu, gwon -nu 'ö- -nu to oo, -a dhe -nu oo, -a -bha 'në -nu "een -a -bha "se -nu 'ö- to bha, -yö -dho -a "wee =sloo, "kee -yö -dho -a =sloo "yënnng =gbaon 'gü kö -wa -wëë -kë wo sië n -wön 'gü. "Kee =ya 'go mü, -a -me -dho -sii 'ö 'yaa yën 'ö Atanna "piü, -a -sloo -a -dhekpao dhia" saan 'ka. ³¹"Kee a- -pö ka -dhe -dhe 'me 'wo "dhiü, "töng ya- 'gü bha- me 'gbe- -dho bö -taama, 'ö 'me 'wo gun -taama bha- me 'gbe -wo bö "dhiü.»

Yesu -bha ö ga -wön waa- ö -bö -wön -dhiang -yaaga

-naa 'ö- zë 'ö Makö -ya pö

(Matiö 20,17-19; Dhukö 18,31-34)

³²Dhe 'ö -wa -da 'zü zian -ta 'wo 'dho sië Zedhizadhëmö, kö -ya -nu -dhe "dhiü, kö- -bha -klang -nu =gban "gblüëdhe -ya "muu bho, "kee kö -wa -keng- 'suü 'ka mü "dhü, -yö me -kaong do ga =ple bha- -nu -dhe 'ö "soo, 'yö zun 'wön 'ö yöö kë 'ö 'ka bha- -gen bho -sü -bha -a -nu -dhe. ³³'Yö- pö: «-Ka -dhe -ga, 'dho do 'kwa- wo sië Zedhizadhëmö ya, -wo -dho mang Megböme n 'kun, 'ö 'wo n nu "saabhöme -nu -gome -nu waa- 'tönggome -nu -dhe, 'ö 'wo n zë za 'ka, 'wo- pö -wo n zë, 'ö 'wo dho 'wo n nu 'me 'waa Atanna do 'wo go 'se "wee 'gü bha- -nu -dhe. ³⁴'Ö 'wo =wee do n -bha, 'ö 'wo wo "dhidhi -pen n -bha, 'ö 'wo n ma "dhü 'ka, 'ö 'wo n zë, "kee -dhekpaoyi -yaaga =ya ziö, a -dho 'go ga 'gü 'a -bö.»

Gba 'ö Zakö waa- Zan 'wo- -dhe Yesu -gɔ -a -yɔ 'ö- bɔ 'ö Makö -ya pö
(*Matiö 20,20-28*)

³⁵=Dhe 'ö ö bo- pö "dhü -sü 'ka, 'yö Zakö waa- Zan 'wo -kë Zebede gbö -nu 'ka bha, 'wo =yɔɔn- 'sɔɔ, 'yö 'wo- pö- -dhe: «Yi Dëmë, 'pë 'ö yi 'piü 'yi- gbadhe i -gɔ -bha, -bhö dɔ "gbu- kö 'i- kë yi -dhe.» ³⁶'Yö- -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «-Yö ka "piü 'a- kë ka -dhe =dhe?» ³⁷'Yö 'wo- pö: «Yi Dëmë, -bhö dɔ "gbu- kö yi 'ö i -bha -gblüädhe dho -ya -bha -a 'ka bha, me =plë 'yi ya -due 'ö mü bha i yi gba -a =bhlëësü -sü 'ka -dhe!» ³⁸'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «Pë 'ka- gbadhe sië n -gɔ bha ka- -dɔ -ee? Ka -mɔɔ -bha 'ö "yi -dhiisü 'ö maa mü bha 'ka- mü -ee? "Een saan" 'ö maa- wo bha ka -dho =mɔɔ- wo -sü -bha -ee?» 'Yö 'wo- pö- -dhe: «=lin, yi -dho =mɔɔ- -bha.» ³⁹'Yö Yesu =ya -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «-Yö "dhü tean- 'ka -dhe 'wɔn "gbu- 'ö maa- "yi mü bha waa- saan" 'ö maa- wo bha, ka -dho ka -bha wo, ⁴⁰"këe -a 'dhe 'kö -gban me -bha -ya n -kɔ -së "een n =kwaa 'gü -sü -wɔn -bha, 'yaa ma -zë ma 'wɔn 'ka. =Ya 'go mü, 'më 'ö 'wɔn 'dhe bha Atanna -ya -ya -nu -bha 'ka =në 'wo dho- =slɔɔ.»

⁴¹=Dhe 'ö- -bha =klang -nu bha- me -kaɔng do 'dhe 'wo to 'wo 'wɔn bha- ma, 'yö -kë -nu -siödhwɔn 'ka Zan waa- Zakö -a -nu kwi -bha. ⁴²=Dhe 'ö Yesu -yö 'wɔn =slɔɔ- 'gü, 'yö- -nu -dhe 'yö- pö- -nu -dhe: «Ka- 'wɔn dɔ =dhe -gblüädë -nu 'wo "kpung =taa yö 'wɔn 'ö -dhi -nu -dhe, 'yö 'wo- -wɔ woo- "següme -nu -ta, 'yö 'më 'wo me -tiandhö -nu 'ka, 'wo me -dhe -faan -wɔ wo =kɔɔnmë -nu -ta, ⁴³"këe ka -zë ka -bha 'yaa "dhü. 'Më 'ö- "piü =dhe ö -due kë 'kpii- ka kpö 'gü Atanna wëädhö, -a -më -zian =në -yö kë ka "dhiü -ziö wo -më 'ka. ⁴⁴Kö 'më 'ö- "piü =dhe 'ö kë me =bhlëësü 'ka ka kpö 'gü (Atanna wëädhö), yö =në -yö kë me =gban ka -bha =dhuëng 'ka. ⁴⁵-A pö 'a- wo "dhü bha- -gen -mü -dhe mang Megböme nu 'a- wo "kpung =taa bha, 'mii nu kö me -yö ma -zë n "dhiü -ziö wo, "këe kö ma =në 'a ka "dhiü -ziö wo, kö 'a n -dɔ nu ka -gɔtadhöpë 'ka kö me 'gbe -wo kë dhame 'ka -dhekpɔɔ dhia" 'gü.»

"Yanwlüme do -kë "klüöklü Zedhiko -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zë
(*Matiö 20,29-34; Dhukö 18,35-43*)

⁴⁶'Yö waa- -bha =klang -nu 'wo dho "dhü 'wo -loo Zedhiko. =Dhe 'ö -ya 'go 'pö- bha- 'gü, waa- me kpö 'kpii- 'ö gun- =keng- bha- 'dhö, kö Time gbö 'wo- -dhe Batime 'ö gun gbadheme 'ka -a -kë "yan -wlü 'ka -sü -wɔn 'gü bha, -yö -ya sië zian "göng "piü. ⁴⁷=Dhe 'ö- ma =dhe Yesu 'ö go Nazadhetö bha =në ziö sië bha, 'yö zun "gbla -sü -bha 'ö- pö: «Yesu, Davi suu, -bhö n -wëë -ga kö 'i 'ta n -dhe -dhe!»

⁴⁸'Ö gun "gbla sië "dhü kö me 'gbe -wo -dɔn bho sië- 'ka 'wo- pö -yö 'ö "dhi ta. "Këe =waa- pö- -dhe "dhü -yö -kë =dhe 'pë 'wo- pö -yö "gbla 'bha =në wo "gbu- 'ka -a 'dhö, 'yö ö -wu "dhiü =wlü 'zü 'ö -ziö -a 'dhe 'ö gun -blëesü bha- ta 'ö- pö: «Davi Gbö, -bhö n -wëë -ga -dhe!» ⁴⁹'Yö Yesu -yö 'daɔnnu 'ö- pö:

«-Kaa -dhe!» 'Yö 'wo 'yanwlüme bha- -dhe 'wo- pö: «-Bhö i 'gü dɔ 'gbu- kö 'i 'wli 'i 'dho, -ya -pö 'i nu!»⁵⁰ 'Yö ö -bha -gbauu- 'ö gun- -bha bha- bho 'mü 'ö- -zuö "sia- (kö 'ya 'dho -da ö -gen 'gü), 'yö -wli 'vadhö 'ö dho Yesu -zian 'ka.

⁵¹-Dhe 'ö -loo mü, 'yö Yesu -ya pö- -dhe: «-Më -në i 'piü -dhe 'a- kë i -dhe?» 'Yö- pö- -dhe: «N Dëme, -yö n "piü -dhe 'i "ta n -dhe kö n "yan ya -në -yö -dhe yö -deewo!»⁵² 'Yö Yesu -ya pö- -dhe: «-Bhö 'dho, i -bha 'dhang -bho n "dhiü -sü -në i dha bha.» -Yö -to -dhe do bha- 'gü 'ö- "yan -yö -dhe yö -deewo, 'yö -ziö Yesu -keng- 'yö 'wo dho zian 'ö gun 'dho sië- 'ka bha- 'ka.

Yesu -bha -da Zedhizadhemö -pö yaan- -bha -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zë
(*Matiö 21,1-11; Dhukö 19,28-40; Zan 12,12-19*)

11 ¹-Dhe 'wo 'dho sië 'ö =wa =yɔɔn Zedhizadhemö -pö "sɔɔ, "kɛɛ 'ö =wa -loo 'pödhe 'wo Befaze -dhe -kë bha waa- Betani -dhe -a -nu "saan 'dhiü, -tɔn 'wo- Odhivie -tɔn -kë bha- "pean "piü, 'yö ö -bha =klang -nu bha- me =plɛ bɔ. ²'Yö ö -wu kpɔ- -nu -bha 'ö- pö: «-Ka 'dho 'pö- 'ö -ya ka "dhiü bha- 'gü, ka -dho -kpan =soofëng 'në do -bha kö -yö -kplü -sü 'ka ka -da 'plöö -dhe 'gü, me 'bha 'yii -ya -ta do, 'ka 'dho -kaa "pu kö 'ka nu- 'ka. ³-Ya kë -dhe =wa ka dheɛ" kë kö -wa pö: «Ka- -kë "dhü =dhe?» -kaa pö: «Yi Dëme =në- mawɔn =ya zun- -bha, "kɛɛ =ya ö bo -yö -dho ö -kɔ bho- 'gü 'ö 'yi nu- 'ka.»

⁴'Yö 'me 'wo bha 'wo dho, 'yö 'wo -kpan =soofëng 'në bha- -bha kö -yö -kplü -sü 'ka "kpɛngg 'kɔdhi "dhiü zian "sɔɔ, 'yö 'wo- -pu. ⁵'Yö 'me 'wo gun mü bha- me kpö 'bha 'wo- pö- -nu -dhe: «-Më =në 'ka- kë sië bha? Ka =soofëng 'në bha- -pu -më -wɔn 'gü?»⁶ 'Yö 'wo- -yɔ bɔ =dhe -kɔ 'ö Yesu -ya pö- 'ka- -nu -dhe bha- 'dhö. =Dhe 'wo- pö "dhü 'yö 'wo wo -kɔ bho- 'gü, 'yö 'wo dho- 'ka.

⁷-Dhe 'wo dho 'wo -loo =soofëng 'në bha- 'ka Yesu -dhe 'gü, 'yö 'wo woo- sɔ -nu -loo- -ta, 'yö Yesu 'dhö -ya -ta. ⁸'Yö me 'gbe 'wo woo- sɔ kpɔ zian -ta -dhe -nu 'gü, waa- "dhü kwɛɛ" -nu 'ö me 'bha -nu -wa -kan 'bhlaa- -nu 'gü -a -nu 'dhö. ⁹Kö 'me 'wo Yesu "dhiü waa- 'me 'wo- =taama -dhe -nu 'gü, -wo "gɛɛ kë sië 'wo =gbla -nu wo 'wo- pö: "Sookwedhi! "Sookwedhi! 'Me 'ö nu sië kwa Dëme -bha nu 'gü bha- 'tɔ -yö bhɔ! ¹⁰Kwa dë Davi -bha -gblüüdhe 'ö nu sië bha -yö =bhleɛ! 'Me 'ka dhang- 'gü, -ka -bhabhoo 'kun kö 'ka- pö "sookwedhi!»

¹¹'Yö Yesu -yö dho "dhü 'ö -da Zedhizadhemö, 'yö dho Atanna -dhɔkëgüko 'gü. =Dhe 'ö 'wɔn -nu 'wo mü -a =gban 'suan- bho -së 'ka, "kɛɛ kö 'yɛngg- =ya 'dho, 'yö waa- -bha =klang -nu -kaɔng do ga =plɛ bha 'wo wo yee -kë 'wo dho Betani -pö 'gü.

Yesu -bha "dhang -da figö -dhü -bha -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zë
(*Matiö 21,18-19*)

¹²-Dhe 'ö =ya wɔ mü 'ö- -tadhe =ya -kpaɔ, 'ö 'wo 'go sië Betani 'wo 'dho sië 'zü -deewo Zedhizadhemö, 'yö din- -yö Yesu kun. ¹³'Yö dɔ =gblɛn 'ö

figö -dhü do yö kö- "dhe -ya -ta, 'yö dho 'ö -wo -bha kö- -kpu 'bha 'dhö mü kö 'ö- bho 'ö- -bhö, (-a -gen -mü =dhe 'ö gun "dhü kö figö -pë kē "tüng 'yii -loo -kö), "kē 'ö 'dho =yɔɔɔ- "sɔɔ -yö -kpan -a "dhe -dɪ -slɔɔ =nē- -bha. 14-Yö "dhang -da figö -dhü bha- -bha yö =nē- -wɔɔ 'gü 'ö- pö: «'Bha 'dho bhe dɔ 'zü tongtongdhö 'ö mē -ya -bhö!» -A pö 'ö- wo "dhü bha, 'yö- -wu -yö -da -a -bha -klang -nu "tuvdhö.

Yesu -bha -da Atanna -dhɔkägükɔ -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zē
(*Matiö 21,12-17; Dhukö 19,45-48; Zan 2,13-22*)

15=Dhe 'ö =wa 'dho =wa -loo Zedhizadhemö, 'yö Yesu -yö dho 'ö -da Atanna -dhɔkägükɔ 'gü. 'Yö -ya 'mē 'wo gun "dhɔɔ -nu dɔ siē, 'ɛen 'wo gun pē 'dho siē 'kɔɔdhö mü bha- -nu kē -sü -bha, 'yö 'mē 'wo nu 'wēē- fiē bho -dhe 'gü 'wēē- 'dhe 'ö Atanna -dhɔkägükɔ 'gü mü bha- -bha bha- -nu -bha 'kpongpa- -nu 'wo gun 'wēē- fiē bho siē- -ta, waa- 'mē 'wo gun -tong "dhɔɔ dɔ siē mü (kö -wo "saa- bho- 'ka bha-) -nu -yata -gbloo -nu =wennɔ. 16'Yö -kɔ mē -bha zian -kan pē 'bha 'ka -sü -zian 'ö Atanna -dhɔkägükɔ 'gü mü bha- -bha. 17'Yö zun dhiang -zē 'mē 'wo gun mü -a -nu -dhe -sü -bha 'ö- pö: «-Yö -ben zē -sü 'ka Atanna -gɔ 'sēēdhe 'gü =dhe:

«-Wo -dho ma 'kɔ -dhe "se =gban "pepe 'gü -mē -nu -bha -bhea Atanna -dhe 'gü -kɔ» "kē yö =nē ka -zē 'ka- kē -kwaanmē -nu -ya 'gü -ye =nē- 'ka bha.»

18=Dhe 'ö Yesu -wu bha 'ö -da "saabhome -nu -gɔmē -nu waa- 'tonggɔmē -nu "tuvdhö, 'yö -ye -nu -bha -dedewo, 'yö 'wo -ya -a "slē mɔɔ- -sü -bha kö 'wo- zē -gblen 'kpɔ 'gü. -A -gen -mü -dhe -wo -gun "suü siē- -gɔ, -a -nu -suü -gɔ 'klɔɔ- -mü -dhe 'ö gun "dhü kö- -bha mē draan- -kɔ bha =ya mē =gban -zu 'kun, (-a -wɔɔ 'gü =waa- pö 'wo- 'kun "dhe -ta kö woo- -nu -zuö -gwē 'ka). 19=Dhe 'ö "bin =ya bo 'ma -sü 'ka, 'yö Yesu -yö go ö -bha -klang -nu 'ka pö yaan- -bha.

Figö -dhü 'ö Yesu -yö "dhang -da -bha bha- ga -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zē
(*Matiö 21,20-22*)

20=Dhe 'ö- -tadhe =ya =kpaɔ, 'ö Yesu waa- ö -bha -klang -nu 'wo ziö siē, 'yö- -bha -klang -nu 'wo figö -dhü 'ö "dhang -da -bha bha- yö kö =ya ga klöngklöngdhö =ya -da 'ka -a yun 'gü "sēēdhö. 21=Dhe 'ö Piedhö -zu -yö -bö -kɔ 'ö -kē 'ka yaan "dhiü bha- 'ka, 'yö- pö Yesu -dhe: «N Dēme, -bhö -dhe -ga =zɔɔ, figö -dhü 'i "dhang -da -bha yaan "dhiü bha =ya ga.» 22'Yö Yesu -yö dhiang zē- -nu -dhe 'ö- pö: «-A 'wɔɔ 'ya 'dho ka 'kɔɔ. 'Pē 'ö- -wɔɔ 'dhö ka -bha yö -mü -zu -yö Atanna -dhe -sü =nē- 'ka doseng (=dhe- -fiēbhawɔɔ 'yaa 'dhö). 23A- -pö ka -dhe tɛan- =dede 'ka -dhe 'dhang -bho Atanna "dhiü -sü =ya kē ka -gɔ =dedewo 'kpakpadhö, 'ka- pö -tɔɔ 'ö dɔ ya- -dhe -yö 'go ö "gblü kö -yö 'dho -yö -pö =weeyi =bhaa, kö 'kii dɔ 'kē 'gü, ka -dho -a -dhe yö kö =ya kē. 24'Yö =nē- -wɔɔ 'gü 'yö 'a- pö ka -dhe pē "pepe 'ö 'ka dho- -gbadhe Atanna -gɔ kö ka bhea' siē- -dhe bha, -ka 'dhang bho- "dhiü =dhe

'ka- =slɔɔ, ka -dho -a yö kö -a 'gü -wɔn -yö kë sië. ²⁵Ya kë -dhe 'ka bhea" sië Atanna -dhe, kö ka -zu -yö -bö -dhe 'wɔn -yö kaa me 'bha ka -zinng 'gü, -kaa -me -mawɔn 'to, kë "dhü kö ka Dë 'ö dhang- 'gü -yö kaa- 'wɔn yaa -nu -mawɔn 'to 'pö. ²⁶["Kee -ya kë -dhe 'kii "wi- -bha kö 'ka- me -mawɔn 'to, ka Dë 'ö dhang- 'gü, 'yii 'dho kaa- 'wɔn yaa -nu -mawɔn 'to 'pö.]»

Yesu -bha ö faan 'godhe -dhiang 'ö- zë 'ö Makö -ya pö
(*Matiö 21,23-27; Dhukö 20,1-8*)

²⁷-Dhe 'ö =wa 'dho =wa =loo -deewo Zedhizadhëmö, 'ö Yesu 'dhö ziö sië Atanna -dhökëgüko 'gü, 'yö "saabhome -nu -gɔmɛ -nu oo, 'tɔnggɔmɛ -nu waa- -kweagbö -nu 'wo nu- "piü. ²⁸Yö 'wo- dhe" kpɔ 'wo- pö: «'Wɔn 'i- kë sië ya, i- -kë de -bha kë 'gü? "Een i wea -loo -dhe -me -mü de 'ka?»

²⁹Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «A -dho ka dhe" do 'kpɔ 'pö, -ya kë -dhe 'ka- -yɔ bɔ n -gɔ kö 'a ka -bha bha- -yɔ bɔ: ³⁰Zan -bha me -bɔ Atanna 'ka -zu 'ö gun- bho sië bha Atanna -në- pö "een me "bhu- -nu -në 'wo- bho wo -dɪ 'gü? -Kaa -yɔ bɔ n -gɔ!» ³¹"Kee 'yö 'wo -ya -a "slën bho -sü -bha wo "kwëë 'wo- pö: «Ya kë -dhe 'ya- pö Atanna -në- pö, -yö -dho -a pö kwa -dhe: «Yö -kë mü -dhe 'sa 'yö 'kii 'dhang bho- "dhiü?» ³²"kee 'sa 'ya- pö -dhe me "bhu- -nu -në 'wo- bho wo -dɪ 'gü kö -nnn!»

(-A pö 'wo wo "dhü bha- -gen -mü -dhe 'ö gun "dhü kö -wo "suü sië "següme -nu -gɔ, -a 'klɔɔ- -mü -dhe me =gban "pepe- -gun 'dhang bho sië Zan "dhiü -dhe Atanna -wudhiüloomɛ =dede -mü.) ³³-Dhe 'ö =ya kë "dhü, 'yö 'wo- -yɔ bɔ Yesu -gɔ 'wo- pö: «Yaa- 'wɔn dɔ.» Yö- -yɔ bɔ 'pö- -nu -gɔ 'ö- pö: «Mang -dɪ 'pö, 'mii 'dho n -bha ya- wea -loo -dhe -me pö ka -dhe.»

"Gwënnng 'ö Yesu -ya -da 'ö -gban buzankëme -mawɔn yaa -nu -bha -a -dhiang 'ö Makö -ya zë
(*Matiö 21,33-46; Dhukö 20,9-19*)

12 ¹-Dhe 'ö =wa wo bo dhiang -nu bha- -nu zë -sü 'ka -dhe -kɔ bha- 'dhö, 'yö Yesu -yö zun dhiang -zë -a -nu -dhe -sü -bha "gwënnng 'gü 'ö- pö: «Yi do 'ka 'yö gɔndë do 'bha -yö ö -bha -drɔɔ -bhlaa kpɔ. 'Yö- -zü -klëën "dhuv 'ka kpenngkpenngdhö, 'yö dho 'ö- "yibhogüpë -pë -kë, 'yö dho 'ö 'kɔ dɔ- "dhiü (kö -yö kë -dhe bha- -maa -kë =wlöö -kɔ 'ka), 'yö dho 'ö 'bhlaa- bha- -da buzann 'gü 'yö dho "ta 'gü. ²-Dhe 'ö -drɔɔ ga bho "töng -ya -loo, 'yö ö -bha gwëëmi do bɔ buzankëme -nu bha- -nu "piü kö =wa wo bo kö -wa -gblü kö -wo ö -bha dɔ ö -bha gwëëmi bha- -gɔ kö -yö nu- 'ka ö -dhe. ³Yö buzankëme -nu bha 'wo gwëëmi bha- kun, 'yö 'wo- -ma -tekpe -tekpédhö 'wo wo =kwaa- -zü 'yö dho ö -kɔ 'gü "fië 'ka ö dëme -ta. ⁴Yö -slëë 'zü 'yö me "wëë 'bha bɔ, 'yö 'me 'wo bha 'wo me 'dhe bha- kun 'zü 'wo- -ma -tëkë -tëkédhö, 'yö 'wo bhië -ya -gɔ -bha, 'yö 'wo "si bho- -gɔ -kɔ =gban -kɔ =gban 'gü ⁵'yö dho 'ö- me -yaaga -naa bɔ, 'yö 'wo dho 'wo yö -zë zë, 'yö dho 'ö me kpɔ 'bha bɔ 'zü -taama, "kee 'yö- 'bha 'yii 'wɔn "dhiü 'kun, 'yö 'wo- -nu -ma, "een 'wo- -nu zë.

6-7-A "töng bha- 'ka kö -drɔɔdhe dème bha- gbö do 'nè 'ö- -bha 'wɔn -gban "pɛpɛ 'ka =nè =ya 'to- gɔ, kö yö =nè =ya 'to -dhe bɔmɛ 'dhö -a -kɔ "dhü -taamasü 'gü. 'Yö- pö ö -dɪ -dhe -dhe mɛ 'dhe 'kò ya -yö kè 'ö- wo n gbö 'ka bha, -wo -dho -a -bhlèè -ya 'ö 'wo wo "tu to- -wu -bha. 'Yö -ziö 'ö- bɔ, "kɛɛ =dhe 'ö- gbö bha 'ö dho 'ö -loo mü, 'yö buzankème -nu bha 'wo- -ya 'kwèè- -kè 'wo- pö: «Me -dede 'ö yöö 'kean- bha- 'sü -zianwo 'yö nu bha, -ka -kwaá 'kun 'kwa- zè, kö 'kean- bha -yö 'to kwa -gɔ!»⁸ 'Yö 'wo- kun 'wo- zè, 'yö 'wo dɔ- =gee -bha 'wo- -zuö "bü -gblɛn. ⁹ 'Mɛ 'ka dɔ bha, =ya kè "dhü kö -mè -wɔn =nè -drɔɔdhe dème yöö kè -taamasü 'gü? Kö yöö =dede =nè- nu -wɔn =ya 'to, kö -yö buzankème -nu bha- -nu zè, kö -yö ö bha 'bhlaa- 'sü -ya dɔ mɛ "wɛɛ -nu -gɔ.»

¹⁰ =Dhe 'ö- pö "dhü 'ö ö bo, 'yö- -nu dhɛɛ" kpɔ 'ö- pö: «-Wu 'ö -ben zè -sü 'ka Atanna -gɔ 'sèédhe 'gü =dhe:

«-Gwè 'ö 'kɔdɔmɛ -nu 'wo wo =kwaá- -zü bha =nè
kè -kè 'kɔ "kpan -ya -ta -gwè 'ka bha 'kii- ma do -ee?

¹¹ -A -bha -kè 'kɔ "kpan -ya -ta -gwè 'ka -sü bha,
-yö -dhi Atanna =nè- -dhe, -yö "dhabhliwɔn -zian =nè- 'ka.»

¹² =Dhe 'ö ö bo- -pö "dhü -sü 'ka bhoo, 'yö "saabhome -nu -gɔmɛ -nu waa- 'tɔnggɔmɛ -nu waa- -kweagbö -nu bha 'wo- 'wɔn dɔ -dhe -yö "gwènnɔ bha- -da wo =nè wo -dhe. 'Yö 'wo zun- "slè mɔɔ- -sü -bha kö 'wo- 'kun, "kɛɛ kö -wo "suö siè "segúme -nu kpö 'wo gun 'mü bha- -nu -gɔ, 'yö 'wo- to 'mü 'wo woo- 'dho wo.

'Wɔn 'ö -gban 'nii- sɔng bho -sü -bha -a -dhiang 'ö Yesu

-ya zè 'ö Makö -ya pö

(Matiö 22,15-22; Dhukö 20,20-26)

¹³ =Dhe 'ö 'mɛ 'wo bha 'wo dho, 'yö 'wo Fadhizien 'bha -nu waa- Edhodö -bha mɛ 'bha -nu bɔ kö -wo Yesu -wu mɔɔ-, kö- -wu =ya -diè -dhe 'ö- 'gü kö -yö kè- -nu bɔdhe 'ka kö- -nu -kɔ -yö =mɔɔ- -bha. ¹⁴ =Dhe 'wo nu, 'yö 'wo- pö Yesu -dhe: «'Yi Dème, -a 'wɔn -yö yi "yaan -dhe teanwɔn pöme -mü i 'ka, -dhe 'bhaa "suö mɛ 'bha -mɛ 'bha -gɔ, 'sa 'bhaa -kpla mɛ 'bha -gɔ -a -bha -kè -tiandhö -sü -wɔn 'gü kö i -flü kè mɛ -gɔ, -dhe tean- -zian 'ö go Atanna "piü =nè 'i- -zɔn mɛ -dhe. -A -kè "dhü -sü 'gü, 'wɔn 'ö -gban 'nii- sɔng -bho Wlɔmö -mɛ -nu -bha -gblüde 'kpüi- -dhe -sü -bha ya i i -bha -pö 'gü -dhe? 'Yi- bho -ee? "Ɛɛn 'ya 'dho- bho -ee?» ¹⁵ =Dhe 'ö Yesu -ya 'wɔn dɔ -dhe kpa =nè 'wo- wo siè ö -dhe 'gu -ta bha, 'yö- -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «Ka n 'gü -dan -mè -wɔn 'gü? -Ka nu n -dhe "tanmaga do 'ka kö 'a- -ga!» ¹⁶ 'Yö 'wo nu- -dhe -a do 'ka. 'Yö- -nu dhɛɛ" kpɔ 'ö- pö: «De =nè- -gɔ "blɛn- waa- 'tɔ 'wo- -ta ya?» 'Yö 'wo- pö- -dhe: «Wlɔmö -mɛ -nu -bha -gblüde 'kpüi-.» ¹⁷ 'Yö- pö- -nu -dhe: «=Dhe 'ö "dhü, -ka 'dho kö pè 'dhe 'ö -gblüde bha- -bha 'ka 'ka- dɔ- -gɔ, kö- 'dhe 'ö Atanna -bha 'ka 'ka- nu Atanna -dhe!» -A -yɔ 'ö- bɔ- -nu -gɔ "dhü bha, 'yö- 'wɔn -ya -nu kɔn -dedewo.

**'Wɔn 'ö -gban 'me =wa ga -a -nu -bö -wɔn -bha -a -dhiang
'ö Yesu -ya zë 'ö Makö -ya pö
(Matiö 22,23-33; Dhukö 20,27-40)**

¹⁸-Dhe 'ö -ya kē "dhü, 'yö 'me 'wo- -nu Sadusien -nu -kē 'ö 'waa 'dhang bho 'me =wa ga -a -nu -bö -wɔn "dhiü bha, 'wo nu Yesu "piü, 'yö 'wo- dhe" kpö 'wo- pö: ¹⁹«Yi Dème, 'pē 'ö Moizö -ya -ben zë 'ö- to kwa -gɔ 'yö ya. -Ya -pö 'me 'ö- dheebhang =ya dhe 'sü, kö -yö ga kö waa- -bha dhebho bha 'wii 'nē -slɔɔ, -a -dheɛa -bha =dhe -a -me dheebhang 'zlaa- -ya 'keandhe bha- 'sü dhe 'ka kö weng -wo 'nē 'kpö kö -yö kē- dheebhang 'ö ga bha- suu 'ka. ²⁰"Kee -bhö -a -ga, dheebhangzë -nu "saɔplɛ =nē 'wo gun, 'yö- me 'kpiisü -yö dhe sü, 'yö 'wii 'nē 'kpö 'yö ga. ²¹'Yö 'me 'dhe dɔ mü 'ö- 'kean- -dhe bha- sü, 'yö 'wii 'nē 'kpö 'pö, 'yö ga. 'Yö- me -yaaga -naa -bha dho 'pö 'ö -kē -dhe -kɔ do bha- 'dhö, ²²'yö dho- 'ka "dhü 'yö me "saɔplɛ bha- -gban 'wo dhe do bha- sü, 'yö- -nu "wɛɛ 'bha 'wii 'nē 'kpö, 'yö- -gban -wo ga. =Dhe 'ö gɔɔn- -nu bha- -nu -gban =wa ga, 'yö dhebho bha 'ö ga 'pö. ²³'Me 'wo bha- -nu -gban =wa dhe do bha- 'sü -tɔn. -Ya kē "dhü yi 'ö 'me =wa ga 'wo dho bɔ- 'ka bha =ya -loo, dhebho bha- -dho kē 'me 'wo bha- de -sü =nē- bha dhe 'ka kpenngdhö?»

²⁴'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «Zian =nē 'ka- to 'yö 'ka "wɪ sië bha, -a -gen -mü =dhe 'pē 'ö Atanna -wu -ya pö 'kaa 'bha 'gü ma, "ɛɛn 'kaa 'wɔn 'ö Atanna -bha 'gügbudhe -yö =mɔɔ- -bha 'ö- -kē -a 'bha dɔ.» ²⁵'Yö- pö: «-A pö 'a- wo "dhü bha- -gen -mü =dhe yi 'ö 'me =wa ga 'wo dho -bö 'ka bha, me 'bha 'yii 'dho dhe 'sü, "ɛɛn dhebho 'bha 'yii 'dho gwaan- 'kpö, "kɛɛ me =gban -dho kē =dhe Atanna -bha "kië -nu =nē- 'dhö dhang- 'gü. ²⁶"ɛɛn 'wɔn 'ö -gban 'me =wa ga 'nu -a -nu -bö -wɔn -bha -a -dhiang 'ö Atanna -ya zë, 'ö -ben zë -sü 'ka Moizö -gɔ 'sëédhe 'gü, kö =ya ö -dɪ -zɔn -dhe -kpɔɔ kpö 'gü bha 'kii- ma do -ee? -A pö 'ö- wo -dhe:

«Ma =nē 'a Ablaamö oo, Izaakö oo, Zakɔbö oo,
a -nu -bha Atanna 'ka' bha, 'kii- ma -ee?

(A- pö ka -dhe =dhe Atanna -yö dhiang bha- zë Moizö -dhe "dhü kö 'me 'wo bha =wa ga 'nu kö- yi =ya =gwëë. "Kee -ya -pö Moizö -dhe 'ö- pö: «Ma =nē 'a- -nu -bha Atanna 'ka», 'yii- pö: «Ma =nē 'a gun- -nu -bha Atanna 'ka.» ²⁷-Ya kē "dhü kö kwa- 'wɔn -dɔ =dhe Atanna bha -yö 'me 'wo 'yaandhe 'ka =nē- -nu -bha Atanna 'ka, 'me =wa ga bha- -nu -bha Atanna 'yaa -mü. -A -kē "dhü -sü 'gü, =ya kē =dhe 'ka ka -zɔ 'gɔn =dhe 'me =wa ga 'waa -bö, kö "kpënn- =nē 'ka- kē sië ka -dɪ -gɔ.»

**-Kɔ 'ö Yesu -yö Atanna -bha 'tɔng- 'kpiisü -zɔn 'ka 'tɔnggɔme -nu -dhe -a
-dhiang 'ö Makö -ya zë
(Matiö 22,34-40; Dhukö 10,25-28)**

²⁸-Dhe 'ö 'tɔnggɔme -nu 'wo gun mü bha 'wo- 'wɔn dɔ =dhe zaɔdhe 'ö Sadusien -nu waa- Yesu -nu 'wo- -da bha =yaa- -yɔ bɔ -kɔ -së kē -a -nu -gɔ,

'yö- -mε do -yö =yɔɔn 'pö- "sɔɔ 'yö- dhεε" kpɔ 'ö- pö: «Atanna -bha 'tɔng-
 "pεpε bha- -mεε =në- =bhlëë 'dhö 'kpii-?» ²⁹'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -gɔ 'ö- pö:
 «-A 'kpiisü =në: Izraëdhö -mε -nu, -a 'wɔn kε ka "yaan =dhe kwa Dëmε 'ö
 kwa -bha Atanna 'ka bha -në 'ö Atanna -zë 'ka "dhü doseng, ³⁰-dhe 'ö "dhü,
 kwa Dëmε bha- -dhɔ -yö ka kε ka zuë" =gban 'ka, ka -zɔtakɔ =gban 'ka, ka
 faan =gban 'ka bha- 'ka. ³¹-A 'dhe dɔ- "piü =në- pö =dhe: «I këyɔɔ -dhɔ -yö
 i kε =dhe i -dɔ -dhɔ 'dhö i -dɔ -kë -kɔ 'ö- -bha bha- 'dhö.» 'Tɔng- "wεεwεε
 'bhaa 'kpii- kö -yö ziö -a =plε 'kö bha =në- -ta.»

³²'Yö 'tɔnggɔmε bha 'ö- pö- -dhe: -Yö "dhü tean- 'ka, n Dëmε, -a pö
 'i- wo =dhe Atanna -yö doseng -a "wεε 'bhaa 'dhö yö -zë zian 'gü bha 'yaa
 =sua 'ka, ³³"εen 'zü -a pö 'i- wo =dhe Atanna bha- -dhɔ -bha mε kε -sü 'ö i
 zuë" =gban 'ka, i -zɔgɔngüwɔn =gban 'ka, i 'nii- =gban 'ka, "εen i faan =gban
 'ka, "εen 'zü i këyɔɔ -dhɔ -bha i kε -sü 'ö =dhe i -dɔ 'dhö bha- =bhlëë- 'kpii-
 'ö -ziö "saa- =gban "pεpε suu -ta bha- 'bha 'yaa =sua 'ka. ³⁴=Dhe 'ö Yesu -ya
 dɔ =dhe -a -yɔ 'ö 'tɔnggɔmε bha 'ö- bɔ bha -ya -bɔ =kpaɔdhe -bha 'yö- pö-
 -dhe: «Bhi -zë 'bha =tëng -da Atanna -bha -gblüädëdhe 'gü -sü -ta.» 'Ö go yö
 -zë 'gü, mε 'bha 'yii =mɔɔ- -bha kö -ya dhεε" 'kpɔ 'zü.

Yesu waa- Davi -a -nu -gban 'kwëë- -kɔ -dhiang 'ö- zë 'ö Makö -ya pö
(Matiö 22,41-46; Dhukö 20,41-44)

³⁵=Dhe 'ö =ya kε "dhü, 'yö Yesu -yö zun 'zü mε =klang kε -sü -dee -bha
 Atanna -dhɔkëgükɔ bha- 'gü. 'Yö dho 'ö dhεε" do kpɔ 'ö- pö: «-A pö 'ö
 'tɔnggɔmε -nu -wa wo =dhe Izraëdhö -mε -nu Dhame Klisi bha Davi suu
 -mü ya- -gen -mü -më 'ka? ³⁶"kεε kö Davi yöö =dede =në- pö Atanna -bha
 'Nii- "slüöslü -kɔ 'ka yi 'bha 'ka =dhe:

<Atanna -ya pö n Dëmε -dhe 'ö- pö:
 -Bhö -ya -yεa =bhlëësü 'ö n "sɔɔ ya- 'gü
 -yö 'to- 'ka "dhü -yö zun- 'ka yi
 'a dho i 'yaɔ- -nu kε- 'ka
 i -gen =wlöö -sabha 'ka bha- -bha.»

³⁷Mε 'ö Davi yöö =dede 'ö- -dhe ö Dëmε bha, -yö kε -kɔ -kë =dhe 'yö dho 'ö
 -kë 'zü yö -zë bhaanë 'ka?»

(Matiö 23,1-36; Dhukö 20,45-47)

'Ö gun "dhü kö mε kpö 'gbε =dede -wo "tu 'to sië- -wu -bha 'ö- "dhia -yö
 ma- -nu 'gü. ³⁸⁻⁴⁰'Yö zun 'mε 'wo bha- -nu =klang kε -sü -bha 'ö- pö: «-Ka
 ka -dɔ 'kun 'tɔnggɔmε -nu -gɔ. -A -gen -mü =dhe sεε" -kpɔ mε -nu -dhe
 "yigblütamε -nu -mü. -Tɔyang =gblεεngblēen bha =në- -da -dhɔ -ya -nu -kë,
 waa- -bhεa Atanna -dhe -kɔ 'gü =gblεεngblēen -nu bha- 'dhö, kε "dhü kö
 mε =gban "pεpε -wa -nu =bhlëë -ya, "εen kö mε =gban "yan -ya -nu 'kun,
 kö =wa =loo "dhεädhe -nu 'gü, kö -wa -nu =bhlëë -ya, kö -wa -nu =tua bho
 -së =dede 'ka, "εen 'zü kö -wo -yεa =bhlëësü =në- nu wo -dhe -dhɔkëdhe kε

-dhe -nu waa- Zuifö -nu -bha -yakwëekëgükö -nu 'gü, "këe 'sa kö wo -në 'wo -geandhe -nu -ta -bhö -sü -gö -bha. -A kë 'wo- wo sië "dhü bha, Atanna -dho 'wön bho- -nu 'gü 'ö -ziö me =gban -bha -ta.

Dhiang 'ö Yesu -ya zë -geandhe do 'bha 'ö -gbaö Atanna -gö -a -wön 'gü -a -dhiang 'ö Makö -ya zë
(*Dhukö 21,1-4*)

⁴¹Dhe 'ö ö bo dhiang -nu bha- -nu zë -sü 'ka, 'yö dho 'ö -ya 'wëëga 'wo- =gbaö Atanna -gö -a -dagüpë 'ö Atanna -dhökëgükö 'gü mü bha- "tüng 'gü =dhe =dede 'gü. 'Yö zun 'wön 'suan- bho -sü bha kö gbaö- 'ö 'me 'wo gun mü bha 'wo- wo sië- Atanna -gö bha 'ö- -dhe yö -së 'ka. =Naome 'gbe -wo -gun mü 'ö 'wo gun- -da sië mü wëe" wëedhö ⁴²-Yö -to -a -dhe -ga -dhe 'gü, 'yö =geandhe "flëesü 'në 'bha bha 'ö nu, 'yö 'wëë- "puu ga 'ö- -bhlëë 'yaa =möö 'wëëga do -zian -bha bha- ga =ple -da 'pë bha- 'gü. ⁴³=Dhe 'ö Yesu -ya -dhe yö, 'yö ö -bha =klang -nu -dhe 'yö- pö- -nu -dhe: «-Ka -dhe -ga, a- -pö ka -dhe tean- =dede 'ka -dhe =geandhe ya 'pë 'ö- =gbaö Atanna -gö ya -yö 'kpii- 'ö -ziö me "pëpe 'ö =wa pë =gbaö Atanna -gö =dëe -a -nu =gban -bha -ta. ⁴⁴-A -gen -mü -dhe 'me 'wo bha- =gban "pëpe -wo =nao -yaan =në- kë sië, -a -nu -kö -kë -a -nu 'kën -gu -ta -sü -wön 'gü, "këe dhebhönë 'kö ya, 'pë 'ö =ya gun =ya 'to- -gö -a -bha pë =gban -pë =gban 'ka =në 'ö- nu bha.»

Atanna -dhökëgükö 'ö Zedhizadhemö bha 'wü -dhiang 'ö Yesu -ya zë
(*Matiö 24,1-2; Dhukö 21,5-6*)

13 ¹Dhe 'ö Yesu -yö ö bo dhiang -nu bha- -nu zë -sü 'ka, 'ö go Atanna -dhökëgükö bha- 'gü 'ö zun "kpenng, 'yö- -bha =klang -nu bha- me do -yö =yöön- "söö 'yö- pö- -dhe: «N Dëme, -bhö 'kö ya- -ga =zöö, -gwë suu -nu 'wo- dö- 'ka bha -bhö -a -ga kö 'i- -kë 'kpii- -kö waa- dhi- -kö -nu bha- -ga.» ²'Yö Yesu -ya -yö bö- -gö 'ö- pö: «'Kö suu -nu 'wo dö bha i "yan -ya -nu -bha -ee? -A -gwë -nu 'i- -ga sië bha- 'bha 'yii 'dho 'to 'ko -ta "dhüng 'gü, -a =gban -dho 'wü 'ö wü trënrëndhö.»

(*Matiö 24,3-14; Dhukö 21,7-19*)

³=Dhe 'ö ö bo dhiang bha- -yö bö -sü 'ka, 'yö dho 'ö -ya -tön 'wo Odhivie -tön -kë bha- =gbin-, Atanna -dhökëgükö bha- wëëdhe =dede 'gü. 'Yö- -bha =klang -nu bha- me 'dhe 'wo- Piedhö -kë bha oo, Zakö oo, Zan oo, Andre oo, 'wo- dhe" kpo =ple 'gü 'wo- pö: ⁴«'Wön 'i go- pö yi -dhe ya, -yö -dho kë "dhü -më "tüng 'gü? "Een 'zü -a kë "tüng =ya =loo yi -dho -a 'suan- bho -më -wön waa- -më -wön -nu =në- -bha?» ⁵=Dhe 'wo dhe" bha- kpo "dhü, 'yö zun dhiang -zë -a -nu -dhe -sü -bha 'ö- pö: «-Ka ka -dü 'kun -së kö 'wa 'dho "kpenng- kë ka -gö, ⁶-a -gen -mü =dhe me 'gbe- -dho nu n 'tö 'gü, 'ö 'wo- pö wo =në 'wo n 'ka. 'Ö 'wo me 'gbe =dede bho Atanna -bha zian -ta. ⁷"Tüng 'ö ka dho- ma- 'ka =dhe "se 'ö =ni waa- "se 'ö =ni -wo -gblü göön sië, "een

'ö- gɔn -taɔng -nu dho -da 'ka ka "tuɔdhö ka "sɔɔ, "ɛɛn 'zü ka 'ka -gblɛɛn bha ka "gblüüdhe 'ya 'dho "muu bho, -a 'klɔɔ- -mü -dhe 'wɔn 'ö dho kē 'ö 'yii 'dho 'to- 'gü yō -mü, "kɛɛ yō -zē 'yii 'dho kē "kpungtaadhe "dhiütöyi 'ka. ⁸"Sɛgɔ 'bha- -dho "wlü 'ö dho 'ö -pö "sɛgɔ 'bha -ta, 'ö -gblüüdē 'bha -yō -wlü, 'ö dho 'ö -gblü -da -gblüüdē bha -ta, 'ö "sɛ 'dhö =zii -nu wo -dhe -nu 'gü 'ka- ma, 'ö "vüü 'dhö -da -dhe -nu 'gü, "kɛɛ yō -zē -gban- -dho kē -dhe 'nɛkpɔdhe -bha "gblü kē zübhösü -nē- 'dhö.

⁹-Ka ka -zu 'kpɔ ka -dɔ 'gü, -a -gɛn -mü -dhe -wo -dho 'dho ka 'ka za -gblü "dhiü -dhe -nu 'gü, 'ö 'wo ka -ma Zuifö -nu -bha -yakwëëkëgükɔ -nu 'gü, 'ö 'wo dho ka 'ka "sɛdē -nu -kuu "dhiü, 'ö 'wo dho ka 'ka -gblüüdē -nu -kuu "dhiü ka -bha -kē n -bha 'ka -sü -wɔn 'gü, kē "dhü kö 'ka kē n "sɛɛ- 'ka -a -nu -dhe. ¹⁰-Ya 'go yō -zē 'gü, Atanna -bha naɔ -sɛ bha 'yii "kpungtaadhe zun 'ko "dhiü -kö, "kpungtaadhe "dhiü 'yii 'dho 'to. -A -dhe a -bha -dhe "sɛ -gban "pɛpɛ 'gü -mɛ -nu -wa ma.

¹¹"Tüŋg 'a "wɪ siē 'ka bha -ya -loo, -wa ka 'kun kö -wo 'dho ka 'ka "sɛdē -nu waa- -gblüüdē -nu -kuu "dhiü n -wɔn 'gü, dhiang 'ö kaa- zē mü -a "sika 'ya 'dho kē ka 'gü, -a 'dhe 'ö dho nu ka zuē" "piü- "tüŋg -dede bha- 'gü bha -kaa pö, -a -gɛn -mü -dhe 'yii 'dho 'go kaa =dede ka 'gü, Atanna -bha 'Nii- "slüüslü 'ö ka 'gü bha -nē dho- dɔ ka "dhi. ¹²-A "tüŋg bha -ya -loo, 'nē waa- =dhoo -wo -dho wo 'ko "dhiü dɔ ga -gɔ, 'ö 'nē dē -yō 'ö gbö "ɛɛn 'ö 'dhu "dhiü dɔ, 'ö 'nē -nu -wo -wlü wo 'kpɔmɛ -nu "piü 'wo- -nu "dhiü dɔ 'wo- -nu zē. ¹³Ka -san -dho mɛ -gban "pɛpɛ kē ka -bha -kē n -bha 'ka -sü -wɔn 'gü, "kɛɛ 'mɛ 'ö 'yii 'ö bo n 'ka, 'mɛ 'ö yaa -to -kplü -sü 'ka n -wɔn -bha "dhü kö- 'to- 'ka "dhü -yō -loo- 'ka -a "dhiüyadhe 'gü, -a -mɛ -dho dha.»

'Pë 'ö -gban Atanna -bhlëë -siö -pë yaa -yënnngsü -bha -a -dhiang 'ö Yesu -ya zë 'ö Makö -ya pö

(Matiö 24,15-28; Dhukö 21,20-24)

¹⁴'Yö go mü 'ö- pö: «-A "tüŋg bha -ya -loo, ka -dho 'pë 'wo- -dhe Atanna -bhlëësiöpë 'yaa -yënnngyënnngsü, 'ö dho zē- -wɔn -dhe 'ö bo 'ö -bha 'kɔ 'ka bha- yō kö -yō -ya -sü 'ka -a -dhɔkëgükɔ 'gü -dhe 'ö 'yaa- -yɛa 'ka bha- 'gü. ('Yö Makö -ya pö: «A- -pö "dhü kö 'mɛ 'ö 'sëédhe ya- -wu pö siē -ya pö 'ö 'suan- 'ka.») 'Ka- -dhe yō "dhü "tüŋg 'ö- 'gü, 'mɛ 'ka dho kē Zude -sɛ 'gü, -ka -dua 'ka 'dho -tɔn -gbeng 'gü -dhe -nu 'gü 'ka ka -gblɛɛn 'kpɔ mü. ¹⁵'Mɛ 'ö yaa- -kē 'zü "kpɛnng, 'ya 'dho- pö 'ö -dɔ -dhe -dhe 'ö 'dho pë 'bha 'sü 'ö -gɔ 'kɔɔdhö kö 'ö gun -na ziö -beang 'ka. ¹⁶'Mɛ 'ö yaa- -kē 'zü 'bhlaa-, 'ya 'dho- pö 'ö 'ö yee kē kö 'ö nu 'ö -bha "bhɛɛ 'sü -dhe 'gü 'pödhö, ¹⁷"kɛɛ dhebho -nu 'kö waa- -kē 'gbiö- "tüŋg bha- 'gü, "ɛɛn 'ö 'nē yaa- -kē -nu -gɔ 'yɔn -bha, wo -zē -a -nu -bha -dho kē -wëësü =dedewo! ¹⁸-Ka bhe a" Atanna -dhe kö 'wɔn bha 'ya 'dho kē "dhü "nɛnɛ yi 'ka, ¹⁹-a -gɛn -mü -dhe 'wɔn 'ö dho kē "tüŋg bha- 'gü bha, -a -bha -kē -wëësü -sü -dhiang -zian

'yaa zë. Atanna 'dhö "kpongtaadhe -da "dhü yi bha- 'ka, -a -wëëwɔn suu 'ö "dhü 'yii kè do, "ɛɛn -a "sinma 'yii 'dho kè 'zù 'ö to- -bha. ²⁰-Ya kè -dhe -dhekpaayi 'ö "dhü bha Atanna 'yii- 'bha "kan- "dhiü 'nu, kö dhame -zian 'yii 'dho -slɔɔ, "kɛɛ -yaa- 'bha "kan- "dhiü 'mɛ 'ö- -nu -ya -dɪ -ta 'ö -bha 'ka bha- -nu -wɔn 'gü.

²¹-A -kè "dhü -sü 'gü, =waa- pö ka -dhe =dhe Klisi -ya nu, -yö -dhe 'ö ya- 'gü, "ɛɛn -yö -dhe 'ö -ni- 'gü, 'ya 'dho bho ka 'gü tean- -bha. ²²-A -gen -mü -dhe -dɪ -kè Klisi 'ka -mɛ -nu waa- Atanna -wudhiüloomɛ =flü -sü -nu 'gbɛ- -dho "wliü "tüng bha- 'gü, 'ö 'wo "slè -nu waa- "dhabhliwɔn "gblügbliü -nu -kè, kè "dhü kö -wo 'mɛ 'ö Atanna -ya -nu -ya 'ö 'wo bɔ- 'ka bha- -nu bho- -bha zian -ta "ni kö- -nu faan -zè -ya =mɔɔ- -bha. ²³-A =gban 'to 'a- wo "dhiü 'a- pö ka -dhe bha a- -kè "dhü kö 'ka -ya =nè- wo ka 'suan- 'ka.»

Yöö Megböme ö nu -kɔ -dhiang 'ö- zè 'ö Makö -ya pö

(Matiö 24,29-31; Dhukö 21,25-28)

²⁴-Dhe 'ö- pö "dhü, 'yö go mü 'ö- pö: «'Wɔn "nenegasü 'a- -dhiang zè ka -dhe bha yö =nè -ya bo kè -sü 'ka kö -a -dhekpaayi -yö zun 'ko "dhiü, 'yö 'yënnɔ- -gɔ 'dho =tröö, 'yö "su -dɪ 'pö 'ö bo 'bhü -sü 'ka. ²⁵Yö "susëngga -nu 'wo go dhang- -bha 'wo =wënnɔ, 'yö pè -ziisü -ziisü -nu 'wo dhang- 'gü -a -nu =gban 'wo go 'glɔv. ²⁶Yö 'wo gun -na mang Megböme n yö kö a nu sié dha 'kpong- -ta ma -gblüdüdhe -faan waa- 'gü 'tɔbhɔdhe bha- 'ka -yɛɛdhö. ²⁷Yö 'a gun -na ma "kié -nu bɔ "kpongtaadhe =gban 'pepe 'gü kö -wo 'mɛ 'wo bɔ n 'ka 'ö Atanna -ya -nu -ya bha- -nu -loo 'ko -ta -dhe do 'gü.

'Wɔn -nu bha- -nu 'suan- -bho -bha -pè -dhiang 'ö

Yesu -ya zè 'ö Makö -ya pö

(Matiö 24,32-35; Dhukö 21,29-33)

²⁸-Dhe 'ö ö bo, 'yö- pö 'wɔn -nu bha- -nu 'suan- -bho -bha -pè 'a dho- -zɔn ka -dhe yö -mü figö -dhü =nè- 'ka, 'ka "dhü bha- yö, kö -yö 'ö -trɔng -dee "pu sié kö 'ka 'to 'ka- 'wɔn dɔ =dhe -a bhe dɔ "tüng -ya -loo =gban wo. ²⁹-Ya kè -dhe 'ka 'wɔn -nu 'a- -dhiang zè ka -dhe bha- kè -dhe yö 'pö -dhe -kɔ bha- 'dhö, kö -yö kè ka "yaan -dhe n nu "tüng -ya -loo, -dhe 'ma dɔ "kpan "dhiü. ³⁰A- -pö ka -dhe tean- =dede 'ka -dhe 'mɛ 'wo -tosea kè sié dɔ -kɔ ya- 'gü ya, -a -nu =gban 'wii 'dho ga kö 'pè 'a- pö bha- =gban 'yii kè -kö. ³¹-Yö kè ka "yaan -dhe "se waa- dhang- -wo -dho ziö, "kɛɛ n -wu 'yii 'dho go "gblɔv tongtongdhö.»

-Zv -to -dɪ 'gü -gleng 'ö Yesu -ya -da 'ö Makö -ya pö

(Matiö 24,36-44)

³²-Dhe 'ö- pö "dhü, 'yö- -ta yɔ- -nu -dhe 'ö- pö: «N nu -yi -zè mɛ 'bhaa- dɔ waa- n nu "tüng =dede 'dhö kö 'yii kè n Dë Atanna -zè 'ka, mang =dede -zian 'a- gbö 'ka ya 'maa- dɔ kö yöö -nu 'to- -bha "kié -nu =nè- -bha. ³³-Dhe 'ö "dhü,

-ka -ya ka "yaan kö 'ka bhæa" kö 'ka ka "tüng kë 'wɔn -nu 'a- pö ka -dhe bha-
nu 'gü kö -wo 'to ka "yaan. -A -gen -mü -dhe 'kaa yi 'ö bha- -loo "tüng dɔ.

³⁴-Yö -dho kë -dhe göndënë do 'ö dho 'ta 'gü -në- 'dhö. -Dhe 'ö yöö
'dho, 'yö ö -bha 'kɔ to, 'yö ö -wu kpɔ ö -bha gwëzë -nu -bha, 'yö- pö 'kɔ
-maakëme -dhe -yö ö -zu kë 'kɔ bha- 'gü kö -ya -maa kë, 'ya 'dho yi zë.

³⁵Kaa -dɪ 'pö, -ka -ya ka "yaan -kɔ do bha- 'gü, -a -gen -mü -dhe 'kaa
ka Dëme nu "tüng dɔ, kö -yö -dho nu yæan" "piü -ee? Kö -yö -dho nu
gbeng -zinng 'gü -ee? Kö -yö -dho nu -dhekpao "dhiü -ee? "Ëen kö -yö
-dho nu dhia" "piü -ee? Kaa- dɔ. ³⁶-Dhe 'ö -kë -dhe -yö -dho "kan -në- wo
ka 'gü bha, -ka kë ka 'suan- 'ka kö 'ya 'dho -kpan ka -bha kö ka yi 'gü.

³⁷(-Gɔngɔɔnme -nu -bha -dhio -yö do), 'ma- pö ka -dhe "dhü kö mɛ -gban
"pɛpɛ -në 'a- -nu -bha dhiang zë bha do, -ka -ya ka "yaan!>

**"Segdhiüme -nu -bha yang -ya Yesu -bha -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zë
(Matiö 26,1-5; Dhukö 22,1-2; Zan 11,45-53)**

14 ¹-Dhe 'ö -dhekpao yi -ya 'to =ple kö Pakö troo waa- 'bluu- 'ö "seke
'yaa- -bha -a -bhö -yi -yö -loo, 'yö "saabhome -nu -gɔmɛ -nu waa-
'tɔnggɔmɛ -nu 'wo zun- 'slë mɔɔ- -sü -bha kö 'wo "kpënn- kë Yesu -gɔ
'wo- 'kun -sueɔdhö 'wo- zë. ²-A 'klɔɔ- -mü -dhe kö -wa pö sië -dhe -ya kë
troo yi =dede 'ka wo -kɔ 'yii 'dho =mɔɔ- -bha kö 'wo- 'kun, -a -gen -mü -dhe
-ya kë "dhü "següme -nu -dho "wlü wo "piü.

**Madhi 'ö go Betani -a -bha -dhasiklɔɔ 'yi -wënnng Yesu -ta -kɔ
-dhiang 'ö Makö -ya zë
(Matiö 26,6-13; Zan 12,1-8)**

³Ö gun kö Yesu -yö Simɔ 'ö go Betani 'ö =wee -yua gun- -bha bha- -gɔ
'kɔɔdhö Betani, 'yö dhebho do -yö -da 'kɔɔdhö, -a "tüng bha- 'ka kö -wo pë
-bhö sië. 'Ö -da 'kɔɔdhö kö -dhasiklɔɔ "yi sɔng "gbu- 'wo- -pë -kë "dhü 'wo-
naadhö -kë bha- yun 'ka bha, -yö -gwë "puu -sangdhe do pa -sü 'ka kö -ya
-gɔ. =Dhe 'ö -da 'kɔɔdhö, 'yö -sangdhe bha- -gɔ bho- "dhiü, 'yö -dhasiklɔɔ
'yi 'ö gun- 'gü bha- =wënnng Yesu -gbin-. ⁴-A kë 'ö- wo "dhü bha 'yii dhi
'mɛ 'wo gun mü bha- mɛ 'bha -nu -dhe, 'yö 'wo- pö: «Yö -dhasiklɔɔ sɔng
"gbu- suu 'kö ya- -see -ni -gen -mü -më 'ka? ⁵-Ya kë 'nu -dhe -a "dhɔɔ -në
'kwa- dɔ, -yö -mɔɔ -bha 'nu 'ö 'wëë- 'kpii- -dede -slɔɔ, 'yö 'wëëga 'kö bha
'kwa- 'gü -gblü "flæme -nu -ta, ("kɛɛ yö -në =waa- -gban see- bha!)> 'Yö
'wo zun -dɔn bho -sü bha dhebho bha- 'ka. ⁶"Kɛɛ 'yö Yesu -ya pö: «-Ka ka
kwaa dhebho bha- -zü. Ka- -din -yën -më -wɔn 'gü? -Ya ö -bha 'wɔn -së
-në kë n -dhe bha, ⁷-a -gen -mü -dhe "flæme -nu -zë -wo -dho kë ka "piü
"kpung =taa yi -gban 'ka, 'wɔn -së -kë -a -nu -dhe -wɔn -ya ga ka 'gü "tüng
"su "tüng 'ö- 'gü ka -mɔɔ -bha 'ka- -kë -a -nu -dhe, "kɛɛ ma -zë, 'mii 'dho kë
ka "piü yö yi -gban 'ka, 'ö "dhü kö -a "tüng -në -tun ya kö 'ka- -zɔn n -dhe
-dhe n -dhɔ -yö ka -kë. ⁸Dhebho bha- -bha 'ö- -kɔ =mɔɔ- -bha 'yö- kë bha.

-Dhasiklɔɔ 'yi 'ö yöö- =wɛnng n =gee -bha 'nu kö -wo n -wɛɛ bho- 'ka bha -nɛ 'ö- yi to "dhiü 'yö =wɛnng n -ta bha. ⁹A- -pö ka -dhe tean- =dede 'ka -dhe 'wɔn 'ö dhebhoɛ ya 'ö- -kɛ bha, 'wo dho Atanna -bha naɔ -sɛ ya- do -dhe "ʊʊ -dhe 'ö- 'gü "kpung =taa, -wo -dho -a -dhiang zɛ mü 'pö kö me 'bha -zu 'ya 'dho bho- 'ka.»

Zuda -da Yesu -dhe pɛ "piü -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zɛ
(*Matiö 26,14-16; Dhukö 22,3-6*)

¹⁰=Dhe 'ö =ya kɛ "dhü, 'yö Zuda Isikadhio 'ö -kɛ -a -bha =klang -nu -kaɔng do ga =plɛ bha- =mɛ do 'ka bha, 'ö =wli 'ö dho "saabhome -nu -gɔmɛ -nu "piü, kö 'ö Yesu "dhiü do- -nu -dhe. ¹¹=Dhe 'ö dho 'ö 'ö "kplɛng bho -a -nu -dhe, 'yö- 'gü -wɔn -yö -dhi -a -nu -dhe =dedewo, 'yö 'wo "plüün bho- -dhe 'wo- pö wo -dho -a gba 'wɛɛ- 'ka. =Dhe 'ö Zuda -yö go mü, 'yö zun "tüng -sɛ 'ö- -kɔ dho =mɔɔ- 'ka- -bha kö -ya "dhiü do- 'ka -a -nu -dhe bha- mɔɔ- -sü -bha.

Yesu waa- -bha =klang -nu -a -nu -bha Pakö -pɛ -bhö -kɔ
-dhiang 'ö Makö -ya zɛ
(*Matiö 26,17-25; Dhukö 22,7-14.21-23; Zan 13,21-30*)

¹²=Dhe 'ö troo 'ö 'wo 'bluu- 'ö "sekɛ 'yaa- -bha -a -bhö -ta bha- yi -blɛsü 'ö- yi =bhlɛsü =dede 'ka, 'ö -tuü -zian 'wo dho- zɛ troo 'ö- -nu -zu -da -a -nu "bhema -nu -go Ezitö -yi -ta, 'wo- Pakö -kɛ bha- zɛ- 'ka bha =ya =loo, 'yö- -bha =klang -nu bha 'wo- pö- -dhe: «-Dhe -mɛɛ =nɛ i "piü =dhe 'yi 'dho- -bha kö 'yi i -bha Pakö -pɛ -kpa mü, yi Dɛmɛ?» ¹³'Yö 'ö -bha =klang -nu bha- mɛ =plɛ bɔ, 'yö 'ö -wu kpɔ- -nu -bha 'ö- pö: «-Ka 'dho Zedhizadhɛmö, 'ka 'dho ka -dho -kpan gɔndɛ do 'bha -bha kö "yipɛ -ya -gɔ, 'ka- yö -ka zio- =keng-, ¹⁴'ka 'dho, yaa- -da 'kɔ 'ö- 'gü bha, -kaa pö- 'kɔ bha- dɛmɛ -dhe =dhe: «Yi dɛmɛ -ya -pö 'yi nu kö 'yi i dhɛɛ" 'kpɔ kö 'kɔdhi 'ö waa- 'ö -bha =klang -nu wo dho Pakö -bhöpɛ -bhö 'gü bha 'i- -zɔn yi -dhe.» ¹⁵'Ka- pö "dhü, -yö -dho 'kɔ 'gü 'bong -bong do, 'ö- 'güdhɛ =gban 'dhö -pɛ kɛ -sü 'ka -sɛ 'ka, 'ö -yatapɛ =gban 'dhö mü -a -dhe -zɔn ka -dhe 'kɔ -ta "dhüng 'gü. -Dhe bha =nɛ 'ka dho kwa -bha Pakö -pɛ -kpa -a 'gü.»

¹⁶'Yö- -bha =klang -nu =plɛ bha 'wo dho. 'Yö 'wo -kpan -bha -dhe -kɔ do 'ö- pö- 'ka -a -nu -dhe bha- 'dhö. 'Yö 'wo Pakö -pɛ -kpa mü. =Dhe 'wo wo bo, 'yö 'wo wo yee -kɛ 'wo dho- -dhe 'gü.

¹⁷=Dhe 'ö =wa =gloo mü 'ö "bin =ya 'ma, 'yö waa- -bha =klang -nu -kaɔng do ga =plɛ bha 'wo =loo Pakö -pɛ -bhö -dhe bha- 'gü. ¹⁸=Dhe 'wo =klɛɛn -bhöpɛ bha- -zü, 'ö 'wo- -bhö -sü zü bho -sɛ 'ka, 'yö- pö- -nu -dhe 'ö- pö: «Kwa- bha -zɛ wo, "kɛɛ teanwɔn do 'bha- -dhö 'a dho- pö ka -dhe. Yö -mü -dhe 'mɛ 'ö kweng- -nu kwa -kɔ 'dhö 'tea- do 'gü ya, mɛ do- -dho n "dhiü do n 'yaɔ- -nu -gɔ ¹⁹-A pö 'ö- wo "dhü bha, 'yö- -nu "gblüüdhe "muu bho, 'yö -wɛɛ -yö zun -da -sü -bha -a -nu -ta, -a -gen -mü -dhe 'yaa gun- -nu "piü =dhe 'wɔn suu bha -yö kɛ Yesu 'ka. 'Yö 'mɛ 'ö "dhü 'ö zun- dhɛɛ" 'kpɔ -sü -bha 'ö- pö: «-A -ga

i- wo bha =wε, n Dēme, -yö i 'gü -dhe ma -mü -ee?» ²⁰Yö- yɔ bɔ- -nu -gɔ
 'ö- pö: «Mε -kaɔng do ga -ple 'ka bha me do -mü. Mε 'dhe yeng yi -kɔ 'dhö
 'tea- do 'gü bha yö -mü.» ²¹Yö go mü 'ö- pö: «Yö 'dhü tean- 'ka =dhe mang
 Mεgböme n ga -wɔn -yö -dhö -dhe -kɔ 'ö -ben zε -sü 'ka- 'ka Atanna -gɔ
 'sëedhe 'gü- 'dhö, "kεε 'mε 'ö dho kε -a -gɔɔ -dɔ ö -dɔ -gɔɔ -mε 'ka bha -nē-
 -mε -bha 'dhö -wëësi. -A fiē- -dhö -zianwo 'nu kö- -mε 'ya 'dho bho.»

Atanna -bha -bhöpē -bhö -kɔ -gleng 'ö Yesu -ya -da -a -dhiang 'ö Makö -ya zē
(Matiö 26,26-30; Dhukö 22,15-20; 1 Kodhengtö 11,23-25)

²²Wo gun pē -bhö siē, 'yö Yesu -yö 'bluu- sü, 'yö Atanna nue' bho- -wɔn
 'gü, -dhe 'ö ö bo, 'yö- "kplü 'kplü bho, 'yö- 'gü -gblü ö -bha -klang -nu -ta, 'yö-
 pö- -nu -dhe: «N kwi "blēn- =nε, -kaa 'kun 'ka- -bhö.» ²³Yö go mü 'zü 'ö we
 -kɔɔ sü, 'yö Atanna nue' bho- -wɔn 'gü, -dhe 'ö ö bo, 'yö- nu- -nu -dhe, 'yö- -nu
 =gban 'wo- mü. ²⁴Yö- pö- -nu -dhe: «N =yɔɔn 'ö yöö -wεnng kö -yö kē -mlē
 -dee 'ö maa- -da n Dē Atanna waa- mε kpö 'gbe -a -nu =zinng 'gü kö -ya -nu
 -kɔ -da 'ko =kweng bha- "blēn- =nε.» ²⁵Yö- pö: «A- -pö ka -dhe tean- =dede 'ka
 =dhe: =Ya 'go =dεε 'gü, 'mii 'dho -drɔɔ mü 'ö dho 'ö zun- 'ka yi 'a dho- -dee mü-
 'ka Atanna -bha -gblüädhepö 'gü bha- -bha.» ²⁶=Dhe 'wo wo bo 'yö 'wo Pakö
 'tan -nu bho, 'yö 'wo -ziö 'wo dho Odhivie -tɔn =gɔɔn-.

Yesu -bha Piedhö -bha ö -wɔn zɔɔ -sü -dhiang 'ö- zē 'ö Makö -ya pö
(Matiö 26,31-35; Dhukö 22,31-34; Zan 13,36-38)

²⁷=Dhe 'wo dho 'wo =loo mü 'yö Yesu -ya pö ö -bha -klang -nu -dhe 'ö-
 pö: «Mε "pepe 'ka bha mε =gban ka -dho "kan n -zü 'kwëē-, 'ö 'ka -dua. -A
 -gen -mü -dhe -yö -ben zε -sü 'ka Atanna -bha 'sëedhe 'gü -dhe:

A -dho -tuü -maagɔmε zē,

'yö- -bha -tuü -nu 'wo dɔ bunnggεdhö. ²⁸"Kεε =wa n zē "dhü, a -dho
 -bö 'zü -deewo. =Ya kē -dhe 'ma bo -bö -sü 'ka, a -dho -da ka "dhiü
 'a dho Gadhidhe -sε 'gü.»

²⁹=Dhe 'ö- pö 'dhü, 'yö Piedhö -ya pö- -dhe: «(N Dēme,) 'kö 'zü me =gban
 "pepe =wa bo i 'ka, "kεε ma -zē, 'mii 'dho bo i 'ka tongtongdhö.» ³⁰Yö Yesu
 -ya -yɔ bɔ- -gɔ 'ö- pö: «Piedhö, a- -pö i -dhe tean- =dede 'ka -dhe bhii -dede
 -zian 'i "wɔ siē bha, gbeng do 'ö =dεε 'yii 'dho ziö kö 'wɔn 'a- pö bha 'bha- kē. -A
 -gen -mü -dhe "sanni -wa pö -tɔɔɔn =ya "wɔ -dhe pē =ple 'dhö, kö 'bha bo n 'ka
 -genyan 'ka -yaaga.» ³¹"Kεε 'yö Piedhö -ya zē 'zü ö -sɔbhεε =dede -bha 'ö- pö:
 «Kö =ya kē ga -zian =nē- 'ka, yi -dho -a wo yi "kwëē, "kεε 'mii 'dho "kan -zē wo
 i -bha tongtongdhö, n Dēme.» 'Yö 'mε 'wo bha- -nu =gban 'wo -wu do bha- pö.

Yesu -bheε Zesemane -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zē
(Matiö 26,36-46; Dhukö 22,39-46)

³²Yö 'wo -ziö 'zü 'wo dho -dhe do 'bha 'wo- Zesemane -dhe -kē bha- 'gü.
 =Dhe 'wo =loo mü 'yö Yesu -ya pö ö -bha -klang -nu -dhe: «-Ka -ya n -gɔ yö kö

'a 'dho -bhea Atanna -dhe -dhe 'gü.»³³ 'Yö Piedhö 'dhö, Zakö 'dhö, Zan 'dhö -a -nu -dhe, 'yö 'wo dho. "Kee 'tüng 'wo dho sië- 'ka 'dhü bha, kö 'suü -ya -da -a 'gü, kö 'nenega -sea -ya -ya bha -sü -bha -a -bha, kö -wëë -yö -da sië- -ta.³⁴ 'Yö- pö me -yaaga bha- -nu -dhe 'ö- pö: «Ga -sü zii -ya kpa n -ta, -dhe 'ö 'dhü, -ka 'to yö, "kee -ka -ya ka 'yaan 'ka 'dho yi zë.»³⁵ -Dhe 'ö- pö 'dhü, 'yö -yɔɔn 'dede wo ö 'dhiü, 'yö -kwaa ö -du -zü 'sia-, 'yö -bhea Atanna -dhe kö -ya kë -dhe -ya kë- -dhidhewɔn 'ka, kö 'tüng bha -ya do ö 'ka -gblɛɛn.³⁶ 'Yö -bhea 'ö- pö: «N Dë, bhi -në i -fiëbhawɔn 'yaa 'dhö, -bhö do "gbu-, "ni kö -ya kë i -dhidhewɔn -zë 'ka, kö 'wɔn 'gbu- 'ö maa- "yi mü ya 'i- 'kpa n 'ka, "kee yö -në -gban 'gü, kö -yö ga bhi -në i 'gü, kö 'ya 'dho kë ma -zë n -dhidhewɔn 'ka.»

³⁷-Dhe 'ö -bhea Atanna -dhe "dhü 'ö ö bo, 'yö ö yee -kë 'ö nu ö -bha -klangdhiü -nu -yaaga bha- -nu -dhe 'gü. 'Ö nu -yö -kpan -nu -bha kö -wa yi zë. 'Yö pa- -nu -bha 'yö- pö Piedhö -dhe: «Simɔ, 'bha yi zë 'nu -wa! 'Aa, Piedhö, bhii -mɔɔ- -bha kö 'i "tüng do -zian -to 'yaan kë -wa? ³⁸-Ka -ya ka 'yaan kö 'ka bhea", kë "dhü kö Sɔtraan -bha "kpenng- -kɔ 'ya 'dho -mɔɔ ka -bha 'ö ka -da Atanna 'dhiü, -a -gen -mü -dhe -to Atanna dhɔɔbhaa -zian -ta -dho -yö kë me "bhu- -nu -bha, "kee -a kë 'sɪ -në 'yaa kë- -nu -dhe.»

³⁹'Yö -ziö 'zü -deewo 'ö dho -dhe do 'ö -bhea Atanna -dhe -a 'gü -bleesü bha- 'gü, 'yö -bhea 'zü -dhe -kɔ do 'ö -bhea- 'ka -bleesü bha- 'dhö. ⁴⁰'Yö nu 'zü -deewo ö -bha -klang -nu -dhe 'gü, 'ö nu -yö -kpan -a -nu -bha kö -wa yi zë 'zü -deewo. -A -gen -mü -dhe 'ö gun "dhü kö- -nu "yankɔ -gbaan kë 'gbiin- yi kaɔ. Woo dhiang 'ö- zë- -dhe 'wii- -slɔɔ.

⁴¹'Yö -ziö 'zü -deewo 'ö dho. Nu -yaaga -naa 'ö- wo, 'yö pa- -nu -bha 'yö- pö- -nu -dhe 'ö- pö: «Yi -zian -në 'ka- zë sië 'dhü do -wa! -Yö 'to 'dhü! "Tüng 'a gun "suü sië- -gɔ -ya -loo -ya bo, -a -gen -mü -dhe mang Mɛgböme n "dhiü -do 'wɔnyaakëme -nu -dhe "tüng bha -ya -loo. ⁴²-Ka "wliü 'kwa 'dho, 'me 'ö yöö n "dhiü do bha -ya dun kwa -ta.»

Yesu 'kun -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zë
(Matiö 26,47-56; Dhukö 22,47-53; Zan 18,3-12)

⁴³Dhiang bha -yö -to Yesu 'dhi, 'yö- -bha -klang -nu -kaɔng do ga -ple bha- me 'dhe 'wo Zuda -kë bha 'ö -wo, kö me kpö 'kpii- 'ö -siang -nu waa- 'dhünë -nu 'wo- -nu -ta, 'ö "saabhöme -nu -gɔme -nu oo, 'tɔnggɔme -nu waa- Zuifö -nu -bha -kweagbö -nu 'wo- bɔ bha -wa -keng-. ⁴⁴Yö -zë 'ö gun kë sië 'dhü "tüng 'ö- 'gü bha kö Zuda 'ö dho- "dhiü do- 'kunme -nu -dhe bha -ya ö -wu 'kpa 'me weng- -nu 'wo nu sië bha- -nu -bha -yaa- pö: «-Ya kë -dhe 'kwa 'dho, 'me 'a dho- -loo- -bha bha kö 'me 'a -wɪ 'ka bha 'yö bha, kö 'ka- 'kun 'ka 'dho- 'ka, "kee 'ka- 'kun -së (kö 'ya 'dho dha ka -gɔ).»⁴⁵ -Dhe 'wo nu 'wo -loo- -nu -dhe 'gü, 'yö to 'ö dho Yesu -zian 'ka, 'yö- pö- -dhe: «N Dëme!» 'Yö- -loo- -bha, ⁴⁶'yö 'me 'wo bha 'wo Yesu kun.

⁴⁷'Yö 'me 'wo gun Yesu -keng- bha- me do -yö -kɔ -da ö -bha -siang 'gü, 'yö bho ö kwëe', 'yö "saabhöme -gɔme 'kpii- -bha gwëëmi zë- 'ka- -gɔ -bha,

'yö- "tu kpö bho mü. ⁴⁸Yö Yesu -yö dhiang zë 'me 'wo nu- 'kun bha- -nu -dhe 'ö- pö: «Nu 'ka- wo n 'kun -dhe 'gü -siang -nu waa- "dhünë -nu 'ka -dhe me- dɔ mezëme 'ka ya- -gen -mü -më 'ka? ⁴⁹Ka "yan 'yaa gun n -bha ka kpö 'gü yi -gban "pepe 'ka kö a me -nu -klang kē sië Atanna -dhökëgükö 'gü -dhe ya 'gü -ee? -Yö -kë -mü -dhe 'yö 'kii n 'kun- "tüng 'dhe 'kö bha yö -zë 'bha 'gü? "Kee 'yaa 'wɔn 'bha 'ka, -yö -kë "dhü kö 'pë 'ö -ben zë -sü 'ka Atanna -gɔ 'sëedhe 'gü n -bu 'gü bha -në- 'gü -wɔn -yö kē.» ⁵⁰Ö bo kē -sü 'ka "dhü, 'yö 'me 'wo gun- -keng- bha- -gban 'wo -kan -zü 'kwëë- 'wo -dua 'wo dho.

⁵¹'Nëglɔnnë do 'ö -kpata doseng -në gun- gban "dhiü bha -yö -gun -keng- kö -waa- 'kun -wo 'dho sië- 'ka. 'Yö 'wo dho 'wo yöö -dɪ 'pö- kun.

⁵²"Kee 'yö yö -zë 'ö ö -bha -kpata bha- to- -nu -kwëë- 'yö -ziö -beang 'ka 'ö dho ö 'kpee- 'ka.

Yesu -bha -dho zagɔbhome -nu -kuu "dhiü -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zë
(*Matiö 26,57-68; Dhukö 22,54-55.63-71; Zan 18,13-14.19-24*)

⁵³-Dhe 'wo Yesu kun, 'yö 'wo dho- 'ka "saabhome -nu -gɔme 'kpüi- -kuu "dhiü, 'yö "saabhome -nu -gɔme -nu "pepe 'wo to oo, -kwëagbö -nu waa- 'tɔnggɔme -nu 'wo bho 'ko -ta -a -gɔ "kwëandhö mü. ⁵⁴-A -nu 'dho -sü 'ka kö Piedhö -ya -nu -keng-, "kee 'yaa -yɔɔn- -nu "sɔɔ, 'yö 'wo dho 'wo -da 'ka "kwëandhe bha- 'gü. 'Yö Piedhö dho 'ö -ya peng -bha gwëëzë -nu "sɔɔ, kö peng 'në 'bha -yö -ma ö bha kö "nene -yö go ö 'gü.

⁵⁵'Yö "saabhome -nu -gɔme -nu "pepe bha waa- zagɔbhome -nu 'wo nu bha 'wo zun 'wɔn do 'wo dho- -slɔɔ Yesu -bha -tosea 'gü kö -yö kē- zë -gen 'ka -a mɔɔ- -sü -bha, "kee 'yö 'wii- -slɔɔ tongtongdhö. ⁵⁶-A -gen -mü -dhe me 'gbe -dede -wo nu 'wo -sua -dhiang -nu zë- -bha, "kee me 'bha -ya nu -yaa- 'bha pö, me 'dhe -ya 'dho dɔ me 'dhe bha- "piü, -ya nu 'yö- "wëë 'bha pö, 'yö- -nu -wu 'yaa kē do. ⁵⁷Kö me 'bha -nu -wo "wlü sië 'wo -sua -ya -bha 'wo- pö: ⁵⁸«Yi -zë yi- -ma "dhi kö -ya pö sië -dhe: «Atanna -dhökëgükö 'wo- dɔ wo -kɔ "dhiü ya, ö -dho -a 'wü 'ö- -dee 'ö 'yii dho kē me -kɔ "gblu 'ka 'a- dɔ -dhekpaɔyi -yaaga 'ka.» ⁵⁹Aa' -ni -a -dhe -zian 'wo- pö "dhü bha, -a -nu -wu 'yaa gun- 'gü do.

⁶⁰-Dhe 'ö -wa 'wɔn -nu bha- pö "dhü 'dɔɔndhö, 'yö "saabhome -nu -gɔme 'kpüi- bha 'ö -wlü me "dhaa bha- 'gü, 'yö- pö Yesu -dhe 'ö- pö: «Dhiang "pepe 'ö 'me 'wo nu i 'ka n -dhe ya 'wo- zë i -bha ya i "tu -ya -gban 'gü, i -bha -yo 'i- dɔ- 'gü yö -mü -më 'ka? "Een -a -yɔ 'yaa i -gɔ -ee?» ⁶¹"Kee 'yö Yesu -yö ö "dhi ta, 'yö 'yii "wu. 'Yö "saabhome -nu -gɔme 'kpüi- bha 'ö- dhe" 'bha kpö 'ö- pö: «"Een bhi -në 'i Atanna -bha -Yame, Atanna 'kwa- -dhökë ya- Gbö 'ka -ee?» ⁶²'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ 'ö- pö: «=lin, yö -mü n 'ka. =Ya 'go mü ka "yan -dho mang Megböme n yö kö a -ya -sü 'ka Atanna 'gügbüsü bha- -yaa 'ö -bhlëüsü 'ka bha- 'gü, 'ö 'ka n yö zü kö a 'go sië dhang- 'gü 'a nu dha 'kpong- -ta.»

⁶³-Dhe 'ö "saabhome -nu -gɔme bha 'ö -wu bha- ma, 'yö -siö -dhe, 'yö ö -bha -sɔ -pe, 'yö go mü 'ö- pö: «'Me 'ka ma bha, kwa -mawɔn 'yaa "sëë-

-zian -bha 'zü. ⁶⁴"Een ö -du 'ö- dan Atanna 'ka bha 'kii- -dhe yö -ee? "Een ka ka -bha pö- 'gü -dhe?" 'Yö me "pepe 'wo gun mü bha- -nu -wu 'dhö to- -bha do -dhe za 'bhaa- 'gü 'zü, "kεε -a zε -wɔn -nε to- -bha.» ⁶⁵-Wo -to mü 'yö me 'bha -nu 'wo zun "dhidhi -suö -bha -sü -bha, 'yö 'wo sɔ kpa- "yan "dhiü, 'yö 'wo zun- -zε -kɔkpö 'ka -sü -bha kö -wo -wεε dɔ siε- -bha 'wo- pö: «Atanna -wudhiüloome, 'me 'ö i -ma bha de -mü? -A -me pö "kpüüdhö!» 'Yö gwëézé -nu 'wo wo -kɔ -da 'gü kö 'wo 'dho- 'ka, "kεε kö -wa "tu -nu -ma sié "dhü do.

Piedhö -bha Yesu -wɔn zaɔ -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zé
(*Matiö 26,69-75; Dhukö 22,56-62; Zan 18,15-18.25-27*)

⁶⁶"Tüng 'ö kε sié- 'ka "dhü bha kö Piedhö -ya -nu -wlöö "sia- "kpenngdhö, "kweandhe bha- 'gü mü kö Yesu -zε -yö 'kɔɔdhö 'kɔ -ta "dhüng 'gü. -Yö -to -dhe bha =nε- 'gü, 'yö "saabhomé -nu -gɔme 'kpii- bha- -bha gwëédhe do -yö nu. ⁶⁷=Dhe 'ö Piedhö yö kö -yö -ya sié peng -bha, 'yö- -ga "senngdhö, 'yö- pö- -dhe: «Bhii -du 'pö i -gun Yesu 'ö go Nazadhetö bha- -keng- "dhe!» ⁶⁸"Kεε 'yö Piedhö -ya =zaɔ 'ö- pö: «Pé 'i- pö sié bha 'maa- dɔ, 'maa- 'gü -zian ma.» =Dhe 'ö- pö "dhü 'yö -ziö 'ö dho 'ö dɔ "kweandhe bha- "dhi -wo -dhe 'gü, 'yö to 'yö -tɔɔɔn -blesü -yö -wi.

⁶⁹=Dhe 'ö dhebho bha 'ö Piedhö yö 'zü -deewo, 'yö- pö 'me 'wo gun mü -a -nu -dhe 'ö- pö: «'Me 'wo bha- me do =ne!» 'Yö Piedhö -ya =zaɔ 'zü -deewo. ⁷⁰=Dhe 'ö "tüng 'nε 'bha -ya ziö, 'yö 'me 'wo gun mü bha 'wo- pö 'zü Piedhö -dhe: «-A pö 'wo- wo =dhe 'me 'wo ya- me do -mü i 'ka ya 'yaa =sua 'ka; -a -gen -mü -dhe [me -ya -dhe -yö i "dhiwu -bha].» ⁷¹=Dhe 'kö 'wo- pö "dhü, 'yö Piedhö -yö zun -sö -bhö -sü -bha 'ö- pö: «A- zε ma Atanna -dhe, 'me 'ka "wɔ sié- 'ka bha, 'maa- dɔ. (=Ya kε -dhe -a pö 'a- wo sié ya =ya kε =sua 'ka 'a ga!)» ⁷²Dhiang bha -yö -to "dhi, 'yö -tɔɔɔn =ple -naa -yö -wi. 'Yö- -zu -yö -bö dhiang 'ö Yesu -ya zε- -dhe 'ö- pö: «"Sanni -tɔɔɔn -yö "wɔ =ple kö =ya bo 'ö 'ka =dhe pé -yaaga 'dhö bha- 'ka. =Dhe 'ö- -zu 'dhö -bö 'wɔn bha- 'ka, 'yö zun "gbu bɔ -sü -bha.

Yesu -dho Pidhatö -kuu "dhiü -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zé
(*Matiö 27,1-2.11-14; Dhukö 23,1-5; Zan 18,28-38*)

15 ¹-Dhe -zε 'ö =kpaɔ bhoo, me "pepe 'wo Atanna -wɔn -gɔ -ta, "saabhomé -nu -gɔme oo, -kweagbö -nu oo, 'tɔnggɔme -nu waa- zagɔbhomé -nu -wo -ya 'kwëé- -nε- -kε -dhekpaɔ tii bha- 'gü kö 'wo dho Yesu -wɔn 'kun -kɔ 'ö- 'gü 'wo- dɔ. =Dhe 'ö- -nu -wu =ya kε do, 'yö 'wo- kun 'wo- -kɔ =nεng 'kwëé- 'wo- -lö, (kö 'ya 'dho =dua) 'yö 'wo dho- 'ka Wlɔmö mi 'ö gun- -nu -bha "se bha- -gɔdhiüme 'ka 'wo- -dhe Pidhatö bha- -dhe. ²=Dhe 'wo dho 'wo -loo Pidhatö -kuu "dhiü, 'yö Yesu dheε" kpa 'ö- pö: «Bhi -nε 'i Zuifö -nu -bha -gblüde 'ka ya -ee?» 'Yö- -yɔ bɔ- -gɔ 'ö- pö: «=Iin, ma -mü.» ³=Dhe 'ö- pö "dhü, 'yö "saabhomé -nu -gɔme -nu bha 'wo zun za 'gbe -dɔ -bha -sü -bha. ⁴'Yö Pidhatö -ya dheε" -dee 'bha kpa 'ö- pö: «Za "pepe 'wo- dɔ sié i -bha ya 'bhaa-

ma -në- wo 'yö 'bhaa- -yɔ 'bha bɔ -ee? "Ɛen -a -yɔ -në 'yaa i -gɔ -ee?"⁵ "Kee Yesu 'yii- -yɔ 'bha bɔ 'zü tongtongdhö, 'yö- 'wɔn -yö Pidhatö kɔn -dedewo.

Pidhatö -bha Yesu -nu -a 'kunme -nu -dhe -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zë
(Matiö 27,15-26; Dhukö 23,13-25; Zan 18,39-40; 19,1-16)

⁶-A "tüng bha- 'gü, kö Pakö yi -ya -loo -kɔ 'ö- 'gü 'do 'do, 'yö -gblüdë -ya 'me 'wo -kaso 'gü bha- me 'dhe Zuifö -nu -waa- pö -ya bho -kaso 'gü wo -dhe, 'yö -yaa- bho -kaso 'gü. ⁷"Tüng 'wo Yesu kun- 'ka bha kö göndënë do 'wo Badhabasö -kë, 'ö waa- ö "tɛabɔ -nu 'wo me zë kö -wa "wliü "segɔme "piü bha -yö -kaso 'gü. ⁸Yö me kpö 'gbe -dede 'wo -wliü 'yi bha- 'ka 'wo dho Pidhatö "piü, 'yö 'wo -bhëa- -dhe kö -yö me do bho wo -dhe -kaso 'gü -dhe -kɔ 'ö- -kë 'ka zii- 'dhö. ⁹Yö Pidhatö -ya -nu dhe" kpö 'ö- pö: «Yö ka "piü -dhe 'a n -kɔ bho Zuifö -nu -bha -gblüdë ya- 'gü ka -dhe -ee?» ¹⁰Dhë" 'ö Pidhatö -ya kpö "dhü bha- -gen -mü -dhe 'ö gun "dhü kö -ya 'wɔn dɔ -dhe gblëen" -në "saabhɔme -gɔme -nu bha 'wo gun gɔn sië Yesu 'ka, 'yö- -wɔn 'gü 'yö 'wo nu- 'ka ö -dhe, "kee -sɔng 'bhaa- -bha.

¹¹"Kee -dhe 'ö dhe" bha- kpö "dhü, 'yö "saabhɔme -nu -gɔme -nu bha 'wo -da me kpö bha- -nu -gɔ 'gü, 'yö 'wo -wu ma- -nu "tuɔ, kë "dhü kö Pidhatö -yö ö -kɔ bho Badhabasö -në- 'gü. ¹²Yö Pidhatö -ya -nu dhe" -dee 'bha kpö 'zü 'ö- pö: «Yö ka "piü 'sa -dhe 'me 'ka- -dhe Zuifö -nu -bha -gblüdë ya 'a- kë -dhe?» ¹³Yö 'wo -gbla "gbu- 'ka 'wo- pö: «Bhö -a dɔ "dhü -bha!» ¹⁴Yö Pidhatö -ya -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «A -dɔ "dhü -bha -gen -mü -më 'ka? -Yö -më -wɔn yaa -në- -kë?» "Kee 'yö 'wo -gbla 'zü "gbu- -dede 'ka 'wo- pö: «Yi- -pö 'i dɔ "dhü -bha!» ¹⁵Yö Pidhatö -ya zë me kpö bha- -nu dhɔɔbhaawɔn kë -sü -dhe, 'yö ö -kɔ bho Badhabasö 'gü. 'Yö "sɔdha -nu -ya Yesu -zë -bha 'yö 'wo- -ma. -Dhe 'wo- -ma 'bha wo, 'yö ö -kɔ bho- 'gü kö -wo 'dho- 'ka kö -wa dɔ "dhü -bha.

"Sɔdha -nu -bha -wëe -dɔ Yesu -bha -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zë
(Matiö 27,27-31; Zan 19,2-3)

¹⁶-Dhe 'ö Pidhatö -yö ö -kɔ bho Yesu 'gü "sɔdha -nu -dhe, 'yö 'wo- sü za -gblü "dhiü 'yö 'wo dho- 'ka -gblüdë -gɔ 'kɔɔdhe -dede 'gü, 'yö 'wo wo këyɔɔ -gban "pepe -dhe mü. ¹⁷Yö 'wo -gblüdë -nu -da -gbauu- "yan -zaɔndhö 'bha bha- -da -bha kö -yö kë -dhe -gblüdë 'dhö, kö 'wo -wëe -dɔ -bha -dhe yö, 'yö 'wo dho 'wo "glen 'faan- bɔ 'wo- -ya -gɔ -bha, ¹⁸yö 'wo zun- -wëe -dɔ -bha -sü -bha 'wo- -tua bho 'wo- pö: «Zuifö -nu -bha -gblüdë, 'bha -boo!» ¹⁹Yö 'wo zun- -ma -sü -bha "dhü 'ka -a -gbin-, kö -wo "dhidhi -pen sië- -bha, kö -wo zun sië wo kpiö 'gü, 'wo- -bhlëe -ya -dhe -gblüdë 'dhö. ²⁰Dhe 'wo wo bo -wëe -dɔ -bha -sü 'ka -dhe -kɔ bha- 'dhö, 'yö 'wo -gbauu- bha- bho- -bha, 'yö 'wo- -dɔ -a sɔ -da -bha, 'yö 'wo dho- 'ka -a -dɔ "dhü -bha -dhe 'gü.

(Matiö 27,32-44; Dhukö 23,26-43; Zan 19,17-27)

²¹-Dhe 'ö -wa -da zian -ta 'wo 'dho sië, 'yö 'wo -kpan Simɔ 'wo- gbö do -dhe Dhezandrö, 'wo- me do 'bha -dhe Dhufusö 'ö go Sidhenö bha- -bha

kö -yö 'go sië ö -gɔ gbɛɛ 'gü -yö ziö sië. 'Yö 'wo zun- "dhiü 'wo- pö- -dhe -yö Yesu -dɔ -bha "dhü bha- 'sü kö 'wo 'dho- 'ka. ²²'Yö 'wo Yesu sü 'wo dho- 'ka -dhe 'wo- -dhe eblö -wu 'gü Gɔgota bha- 'gü (=waa- pö "dhü kö -wa -pö 'me -gɔ "kpɛa -tɔn.) ²³=Dhe 'wo dho 'wo -loo mü, 'yö 'wo pë 'bha 'wo- 'miidhö -kë, 'ö pë -nɛɛ -ma me 'ka -sü dho 'sia- bha- -da -drɔɔ "piü 'yö 'wo- nu- -dhe, "kɛɛ 'yii "wɪ- -bha kö -ya mü.

Yesu -dɔ "dhü -bha -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zë

²⁴=Dhe 'ö =waa- =gban kë "dhü =wa wo bo, 'yö 'wo- sü 'wo- dɔ "dhü -bha, 'yö 'wo "pɔni -gban -a -kɔ waa- -gen -nu -ta. 'Yö 'wo- -bha -sɔ -nu bha- -nu 'gü -gblü wo 'ko -ta -a zë "kpüü kë -sü 'ka, kë "dhü kö me 'ö 'dhö -a -bha 'ö dho- =slɔɔ kö -ya dɔ. ²⁵-Wa -dɔ "dhü -bha "dhü dhia" "piü 'yënn- "tɛɛ "gbu- -ta. ²⁶Pë -ben 'wo- zë kö =wa =nëng -a -dɔ -bha -dhü bha- -bha kö me =gban "pɛpɛ -wa zë -gen dɔ bha, 'yö 'wo- pö: «Zuifö -nu -bha -gblüdë =nɛ». 'Yö 'wo- =nëng "dhü -bha -a -gɔ -ta "dhüng 'gü. ²⁷-Wo waa- mezëme -nu =plɛ =në- -nu dɔ "dhü -bha 'ko "tüng do 'gü. 'Yö 'wo- me do dɔ- -kɔ -së 'gü, 'yö 'wo me do dɔ- =kwaa 'gü. ²⁸[Kë "dhü kö -wu 'ö -ben zë -sü 'ka Atanna -gɔ 'sëédhe 'gü -dhe:

«-Wo kë- -dɔ 'wɔnyaakëme -nu -bhiëë 'gü» bha- 'gü -wɔn -yö kë.]

²⁹'Kö 'me 'wo zian ziö sië -wo 'si bho sië- -gɔ 'ö 'wo wo -gɔ 'gü zë- 'ka- -dhe 'wo- pö: «-Aao! -A 'dhe 'i- -dhe =mɔɔ 'yö bha! 'Bhii- pö i -mɔɔ -bha 'i Atanna -dhɔkëgükö wü, 'i- -dee dɔ -dhekpaɔyi -yaaga 'ka -ee? ³⁰-Bhö i -dɪ dha -dhe! -Bhö 'go "dhü bha- -bha =tɔn kö 'i zun 'sia- -dhe!» ³¹Kö "saabhöme -nu -gɔme -nu -dɪ 'pö -wo =wɛɛ dɔ sië- -bha waa- 'tɔnggɔme -nu 'dhö, 'wo- pö wo 'ko -dhe: «=Ya me -nu dha, "kɛɛ -a -kɔ 'yaa =mɔɔ- -bha kö -yö ö -dɪ -zë dha!» ³²'Ö 'wo- pö: «'Bhii- pö i -dɪ -dhe -dhe bhi -në 'i Izraedhö -me -nu -bha -gblüdë 'ka, -dhe bhi -në 'i 'me 'ö Atanna -ya -ya kö 'ö- bɔ yi dha -dhe 'gü -a 'ka -ee? 'Bha- pö 'yi 'dhang bho i "dhiü, -bhö i -dɪ bho "dhü bha- -bha kö 'i lɔɔ- kö 'yi- -dhe yö kö 'yi 'dhang bho i "dhiü!» Kö 'me 'wo weng- -nu -a -nu -gban "dhü -bha -dhe do 'gü bha, -wo 'si bho sië- -gɔ 'pö.

Yesu ga -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zë

(*Matiö 27,45-56; Dhukö 23,44-49; Zan 19,28-30*)

³³=Dhe 'ö 'yënn- -ya -ya me -gɔ -zinng 'gü, 'yö -dhe -yö -tröö "kpungtaadhe =gban "pɛpɛ 'gü, 'yö dho 'ö zun- 'ka "wɔ "yɛ -yën -bha. ³⁴=Dhe 'ö 'yënn- -ya 'kpɔ me -gɔ 'ka -së 'ka, 'yö Yesu -yö =gbla "gbu- 'ka eblö -wu 'gü 'ö- pö: «Edhoi, dhama sabatami! (=Waa- pö "dhü kö -wa -pö: «"Eke n Dë Atanna, "eke, i i -kɔ -kan n "dhiü =ni -më -wɔn 'gü?» ³⁵=Dhe 'ö 'me 'wo gun mü bha 'wo- -wu ma -dhe -kɔ bha- 'dhö, 'yö- me ga 'bha -wa pö: «-Ka dɔ! -Yö Edhi -dhe sië -wa!» ³⁶'Yö- me do -yö dɔ -bɛang -bha 'ö dho 'ö -fuu -kɔn 'bha bha- -da we 'wangwang 'bha bha- -bhaa, 'yö- -ya "dhü "dhiü, 'yö nu- 'ka-

-dhe kö -ya mü, "këe kö -ya pö sië: «Kaa 'to mü kö (Atanna -wudhiüloome) Edhi 'ö- -dhe sië bha -yö nu kö -ya löw 'kwa- -dhe yö!»³⁷ Këe -dhe 'ö -ya kë 'dhü, 'yö Yesu -yö -gbla 'gbu- 'ka, 'yö -kë -a 'nii- -pö -sü 'ka.

³⁸-A 'nii- 'dhö -pö "tüng =dede 'ö- 'ka bha, 'yö so 'ö gun Atanna -dhökëgüko 'ö Zedhizadhëmö bha- 'gü, -a 'gü -kan 'gü -so 'ka bha 'ö -pe -zinng 'gü gbanngdhö, 'yö go- 'ka 'dhüng 'gü 'ö zun- 'ka 'sia- (kö -ya -zon -dhe -zinng 'yaa Atanna waa- me "bhu- -nu -a -nu -zinng 'gü 'zü Yesu Klisi 'saa- 'gü).³⁹ Dhe 'ö Wlömö -më -nu -bha "södha këng do -gömë 'ö gun dö sië Yesu wëëdhö mü bha 'ö- ga -ko bha- 'suan- bho, 'yö yöö =dede 'ö- -kan ö "dhi 'ka 'ö- pö: «Më 'ö ya Atanna Gbö =në gun- 'ka tean- =dede 'ka!»

⁴⁰'Ö gun "dhü 'pö kö dhong -nu kpö 'bha bha -wo dö sië =gblëen 'wo- -dhe -ga. Dhong -nu 'wo gun -dhe -ga sië "dhü bha, Madhi 'ö go Madadha oo, Madhi 'dhe 'ö -kë Zakö seennë waa- Zoze -a -nu dhe 'ka bha waa- Sadhome -wo -gun -nu kpö 'gü.⁴¹ Më 'dhe 'kö 'wo bha wo -zë -wo gun Yesu =keng- kö -yö -tun "yaan, wo =në 'wo gun- "dhiü -ziö wo sië kö -yö Gadhidhe, "këe dhebho -nu 'gbe =dede 'wo -ziö Yesu =keng- kö -yö 'dho sië Zedhizadhëmö, -wo -gun mü 'pö.

Yesu =wëe bho -ko -dhiang 'ö Makö -ya zë
(Matiö 27,57-61; Dhukö 23,50-56; Zan 19,38-42)

⁴²=Dhe 'ö -kë =dhe 'wön bha -yö -kë "dhü Zuifö -nu -bha =glooyi yëan" 'piü 'ka, 'ö 'wön "pepe 'wo dho- kë =glooyi 'ka 'wo- =gban =baa 'yi bha =në- 'ka, "këe kö "bin -ya 'ma =gban wo, 'yö gändë do 'wo- -dhe Zosefu 'ö go Adhimate -pö 'gü bha 'ö nu.⁴³ Zosefu bha -yö -gun më -tiandhö 'wo- =bhlëë -ya =dedewo -a 'ka, -a -gen -mü -dhe za -gö "yë -më -nu 'wo gun "së bha- 'gü -a më do =në gun- 'ka, "këe yö -zë -yö -gun 'më 'ö 'dhang bho Atanna -bha -gblüüdëdhe -wön "dhiü, 'ö -ya -sü 'ka- -bha -ya 'gü -a 'ka. =Dhe 'ö nu, 'yö ö -zu -gban 'ö dho Pidhatö "piü, 'yö Yesu =gee -gbadhe -gö.⁴⁴ Këe Yesu -ga 'piö- -wön 'ö "dhü bha- 'wön -yö Pidhatö -kön =dedewo. -Yö "södha -gömë bha- -dhe yö =në- -wön 'gü, 'yö- dheë" kpö 'ö- pö: «Më bha- ga -yi -ya =gwëë 'pö wo -ee?»⁴⁵ Dhe 'ö bo- =iin pö -sü 'ka, -yö ö -ko =në bho Yesu =gee 'gü Zosefu -dhe.⁴⁶ Dhe 'ö Yesu =gee nu Zosefu -dhe, 'yö Zosefu dho 'yö so "puu dhö, 'yö nu 'yö Yesu =gee bha- bho "dhü -bha, 'yö so "puu bö- -bha, 'yö dho- 'ka 'ö- -wëe bho -gwë -yë 'bha 'ö =waa- 'pön 'nu -blëesü bha- 'gü, 'yö -gwë kpö 'kpii- do 'bha =glün 'ö nu- 'ka 'ö- zun -gwë -yë bha- "dhiü.⁴⁷ -A "tüng 'ö- kë sië- 'ka "dhü bha kö Madhi 'ö go Madadha bha waa- Zoze dhe Madhi -a -nu "yan -ya -dhe 'gü.

Yesu -go ga 'gü -ko -dhiang 'ö Makö -ya zë
(Matiö 28,1-8; Dhukö 24,1-12; Zan 20,1-10)

16 ¹=Dhe 'ö Zuifö -nu =glooyi bha- 'yënnng- -gö =ya bo -pö -sü 'ka, 'yö Madhi 'ö go Madadha bha- 'dhö, Zakö dhe Madhi 'dhö, Sadhome

'dhö, 'wo dho 'wo -dhasiklɔɔ 'yɔn dhɔ, kö 'wo 'dho- 'ka 'wo- ziö Yesu =gee -bha (=dhe -kɔ 'wo- -kë 'ka -a -nu wɔ -kɔ 'gü -a 'dhö). ²Dhe 'ö- -ta -dhe -ya -kpaɔ, kö 'yëngg- 'tɛɛ =ya -wo -së 'ka, 'yö 'wo -ziö 'wo dho Yesu bun =taa. ³'Kɛɛ 'wo gun 'dho sië kö 'sika -ya -nu 'gü, kö -wa pö sië: «Kwa 'dho -zë wo sië, 'kɛɛ 'de yöö -gwë 'gbɔng bha- bho =zɔɔ kwa -dhe -yɛ bha- "dhiü?» ⁴Dhe 'wo dho 'wo -loo mü, 'wo dho wo 'yan "dhiü "wli kö -wo -dhe -ga, kö -gwë 'gbɔng -ziisü 'ö gun -ya -sü 'ka -yɛ bha- "dhiü bha 'yaa mü 'zü, kö =waa- glün- =wa 'dho- -ya zian "wɛɛ 'ka.

⁵'Yö 'wo dho 'wo -da -gwë -yɛ 'wo Yesu -wɛɛ bho- 'gü bha- 'gü, 'yö 'wo Atanna -bha "kië do yö kö sɔ 'puu -ya -bha kö -yö -ya -sü 'ka- 'ka -a -nu -kɔ -së 'pɛan "piü -yɛ 'gü mü. 'Yö "suü 'dhö -da -a -nu 'gü. ⁶'Yö- pö- -nu -dhe: «"Suü 'ya 'dho ka kë, Yesu 'ö go Nazadhëtö 'wo- dɔ "dhü -bha bha 'aa mü 'ka- mɔɔ- sië -eɛ? =Ya -bö 'nu, 'yaa yö 'zü, -ka nu kö 'ka- wɔdhe -ga! ⁷-Ka 'dho kö 'ka- pö- -bha =klang -nu -dhe, "kɛɛ kö 'ka- pö Piedhö -dhe =dhe =ya 'go ga 'gü, =ya -da ka "dhiü =ya 'dho Gadhidhe. Ka -dho -kpan -bha -dhe bha =në- 'gü -dhe -kɔ 'ö- pö- 'ka ka -dhe kö 'yii ga =kö bha- 'dhö.»

⁸'Yö 'wo go -yɛ bha- 'gü 'wo -ziö -bɛang 'ka, kö "suü =ya -da -nu 'gü kö- -nu "gblüüdhe =gbaan "muu bho "suü yaa 'gü yaa 'ö -da -a -nu 'gü bha- -wɔn 'gü, 'wii =mɔɔ- -bha kö -wa -gen dɔ mɛ bha -dhe -zianwo.

(Matiö 28,9-10; Zan 20,11-18)

⁹[=Dhe 'ö Yesu -yö -bö Zuifö -nu =glooyi bha- -tadhekpɔɔ -ta, mɛ -blɛsü 'ö 'ö -dɔ -zɔn -dhe 'yö -kë Madhi 'ö go Madadha 'ö Yesu -yö 'yina yaa "saɔplɛ -kë 'gü "tüng 'bha 'gü bha- 'ka. ¹⁰'Yö dho 'ö- pö 'mɛ 'wo gun Yesu =keng- -blɛsü bha =në- -nu -dhe. 'Ö dho 'ö -loo mü kö Yesu ga -wɔn zuëdhüütɛɛ 'ö -ya -nu -bha bha -wo -tun =kö- 'gü "gbu bɔ-. ¹¹Dhe 'ö Madhi -ya -gen dɔ- -nu -dhe, 'ö 'wo- ma- -ta -dhe -yö "yaandhe 'ka, "kɛɛ 'ya 'ö "yanga =plɛ -kpan -a -kpong 'gü -dhe -bha, 'wii 'dhang bho- "dhiü tongtongdhö.

(Dhukö 24,13-35)

¹²Dhe 'ö go yö -zë 'gü, 'yö dho 'ö 'ö -dɔ -zɔn 'zü -deewo 'mɛ 'wo gun -keng- bha- mɛ =plɛ 'wo gun 'go sië Zedhizadhëmö, 'wo dho 'pö- -kɔ 'gü -a -nu -dhe, "kɛɛ 'wii- dɔ zü bho -yi 'ka. ¹³'Yö woo -dɔ 'pö 'wo nu 'wo- -gen dɔ mɛ -kpɛa -dhe, "kɛɛ 'wii 'dhang bho- -nu -wu "dhiü yö -zë 'bha 'gü.

(Matiö 28,16-20; Dhukö 24,36-49; Zan 20,19-23; Këwɔn -nu 1,6-8)

¹⁴'Yö gun -na 'ö -dɔ -zɔn 'ö -bha =klang -nu -kaɔng do ga do 'wo to bha- -nu -dhe "dhü kpɔɔ" -ɔɔdhö yi do 'ka kö -wo pë -bhö sië. 'Yö -dɔn bho- -nu 'ka -a -nu -bha gɔɔgbudhe waa- 'dhang -bho 'ö "dhiü -sü 'ö 'yii kë- -nu -gɔ bha- -wɔn 'gü. -A -gen -mü -dhe 'mɛ 'wo- "yaandhe yö, 'ö 'wo nu 'wo- -gen dɔ- -nu -dhe bha, 'wii 'dhang bho- 'bha "dhiü.

Yesu -bha ö -wu -kpɔ ö -bha -klang -nu -bha -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zë

¹⁵-Dhe 'ö -dɔn bho- -nu 'ka "dhü 'ö ö bo, 'yö -wu kpɔ- -nu -bha 'ö-
pö: «-Ka 'dho "kpungtaadhe =gban "pepe 'gü kö naɔ -së bha 'ka- dɔ
"kpungtaame =gban "pepe -gɔ. ¹⁶Mε "ʊ me 'ö yaa- -wɪ ka -wu bha- -bha
kö -yö 'dhang bho n "dhiü, kö -wa -mε -bɔ n 'ka -zu bho, -a -mε -dho dha,
"kεε 'me 'yii "wɪ- -bha, Atanna -dho 'wɔn bho- -mε 'gü.» ¹⁷Yö go mü 'ö-
pö: «-Ka -dhe -ga: Mε "ʊ me 'ö 'dhang bho 'wɔn bha- "dhiü, "dhabhliwɔn
-nu 'ö- -mε dho- kë -kaa -ga, -a -mε -dho "yina yaa kë mε 'gü n tɔ 'gü, 'ö
Atanna -yö -wu -dee 'ö- 'yaa- dɔ tongtongdhö -a dɔ- "dhi 'ö- pö. ¹⁸-A -mε
-dho -mlεε 'kun ö -kɔ 'ka 'ö 'yaa- kë -kɔ 'bha- 'gü, müpè 'ö waa mü 'ö me
zë, -a -mε -dho -a mü, 'ö 'yaa- kë -kɔ 'bha 'gü. -A -mε =ya ö -kɔ -ya "yuédhi
-bha kö -yö bhea" Atanna -dhe -a -wɔn 'gü, -yö -dho kë "klüöklü.

Yesu -dho dhang- 'gü -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zë

(Dhukö 24,50-53; Këwɔn -nu 1,9-11)

¹⁹-Dhe 'ö kwa Dëme -yö ö bo -wu -kpɔ ö -bha =klang -nu -bha -sü 'ka
-dhe -kɔ bha- 'dhö, 'yö Atanna -ya =wliü, 'yö dho dhang- 'gü, 'yö dho 'ö -ya
-yεa =bhlëësü 'ö Atanna -kɔ -së 'gü mü bha- 'gü. ²⁰'Yö- -bha =klang -nu bha
'wo -ziö 'wo dho, 'yö 'wo zun Atanna -wu pö -sü -bha -dhe =gban "pepe 'gü.
Kwa Dëme -gun -a -nu =keng- 'pö -dhe =gban 'gü 'ö weng- -nu 'wo yë bha-
kë wo "kwëë, 'ö =wa dhiang zë -dhe 'ö- 'gü, 'ö "dhabhliwɔn "gblügbliü -nu
-wo -kë -a -nu -kɔ -ta, kë "dhü kö mε =gban -wa 'wɔn dɔ -dhe yö =në- -nu
bɔ.]